ABONNEMENTSPRIJS:
ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.

ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75.
Regeltarief ƒ 0.50 per regel.

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN

EERSTE BLAD

Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888
(Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Het Verslag der Weeskamers.

Het verslag van de Weeskamers over 1928 — weder een van die verslagen, die meer dan een jaar na afsluiting van het verslagjaar verschijnen — maakt allereerst melding van een in dat jaar tot stand gekomen wijziging van het tarief; deze wijziging, die alleszins werd toegejuicht, bepaalde, dat bij de berekening van loon voor de behandeling van solvente boedels rekening zal worden gehouden met de schulden, zoodat alleen loon betaald zal worden over het batig saldo.

Uit den staat der beleggingen blijkt, dat meer dan een derde gedeelte der gelden als hypotheek is uitgezet. Deze beleggingen geven een zeer behoorlijke rente: f 2.000.000 brengt 7 pct. op en ruim twee millioen meer, tot $8\frac{3}{4}$ pct. toe, terwijl slechts een bedrag van minder dan f 1.000.000 tegen een rentevoet van 4 — $5\frac{3}{4}$ pct. is uitgezet.

Jammer genoeg kan men in dezen staat niet vinden uit welk jaar de beleggingen stammen, en is het dus ook niet mogelijk over het in 1928 bij de beleggingen gevolgde beleid te oordeelen.

Dat vroeger wel eens vergissingen zijn gemaakt, blijkt uit een verwacht verlies op hypotheken van $1\frac{1}{2}$ millioen, d.w.z. ongeveer een vierde van alle hypothecaire beleggingen. Weliswaar staat daartegenover een ongeveer even groot reservefonds, maar dat is gevormd uit niet-verdeelde rente en dus ten koste van de schuldeischers, die anders een hoogere rente zouden hebben ontvangen, tot stand gekomen.

Het is inderdaad een niet moeilijk te beantwoorden vraag, of de Weeskamers wel de aangewezen lichamen zijn, om hypotheken te verstrekken van andermans geld.

Het feit, dat de Weeskamers in vele gevallen met debiteuren zijn overeengekomen, zelf de huren te innen, om zoo geregeld rente en aflossing binnen te krijgen is o.i. geen al te fraaie oplossing van de moeilijkheden met hypotheken ondervonden.

Het uitgekeerde rentepercentage is ondanks de steeds op de Weeskamers uitgeoefende kritiek, niet laag te achten; zonder in speculatie te vervallen kan men nu eenmaal moeilijk meer dan 5 pct. rente maken.

Men vraagt zich af of meerdere activiteit niet zou kunnen leiden, tot uitkeering van meer onbeheerde boedels. Ultimo December 1928 was voor een bedrag van 5 ton van deze boedels in beheer, en gedurende 1928 werd slechts $1\frac{1}{2}$ ton uitgekeerd.

Uit het verslag, dat ook verder niet te veel gegevens verstrekt, blijkt niet of deze niet-uitgekeerde boedels grootendeels van Chineezen afkomstig zijn. Is dit zoo, dan is het te begrijpen, dat zij niet uitgekeerd konden worden, daar het natuurlijk zeer lastig is rechthebbenden in China op te zoeken. Met eenige moeite moet het echter mogelijk zijn, bijna alle Europeesche boedels uit te keeren.

De achterstand in de afwikkeling van faillissementen is eenigszins afgenomen, wat echter uitsluitend te danken is aan Semarang, waar 137 faillissementen meer werden afgewikkeld dan uitgesproken. Alle andere plaatsen raakten achterop en in Soerabaja werden zelfs 43 faillissementen meer uitgesproken dan afgewikkeld. Het totaal aantal uitgesproken faillissementen bedroeg 701, een aantal, dat de laatste jaren vrij normaal schijnt te worden en slechts in 1923 belangrijk werd overtroffen.

In de balansen vallen nog op de groote bedragen, die op girorekeningen uitstaan, in totaal bijna 2 millioen. Verhoudingsgewijze staat in Soerabaja, een weeskamer, die ook blijkens het bovenvermelde over de faillissementen wel wat actiever kon zijn, bijna tweemaal zooveel geld op girorekening uit, dan in Batavia.

NEDERLANDSCH - INDIE.

Morgen, Chineesch Nieuwjaar, zal deze courant niet verschijnen.

„Paniekstemming".

Wij ontvangen van prof. Theod. Seelmann een uitvoerig stuk naar aanleiding van ons *entrefilet* in de courant van 25 dezer onder het opschrift „Paniekstemming?"

Daarin werd besproken een bericht in de *Straits Times* (uit Manilla), met uitvoerige bizonderheden omtrent allerlei gebeurtenissen die zich voor en na den dood van kapitein De Quant in centraal Borneo zouden hebben afgespeeld. Deze bizonderheden waren ontleend aan de radiogrammen van de Mohawk-expeditie, waarvan prof. Seelmann de leider is.

Prof. Seelmann rectificeert in dat schrijven allereerst een misverstand, hij daagt ons uit te bewijzen dat hij in een paniekstemming was toen hij zijn rapporten schreef en verklaart nogmaals dat al wat hij doorgaf aan feiten *absolutely authentic* was, hetgeen wij alleen hebben betwijfeld omdat wij dan moeten gelooven, dat de regeering ons mededeelingen over de zeer belangrijke gebeurtenissen heeft onthouden.

Tenslotte verklaart prof. Seelmann dat hij zijn rapporten niet voor de pers schreef, zoodat de publicatie aan indiscretie is te wijten.

Wij vermelden deze verklaringen natuurlijk gaarne; maar zij helderen voor ons voor alsnog weinig of niets op. Er is alleen reden te meer thans de regeering te vragen: wat geschiedde er in centraal Borneo, en wat heeft zij gedaan om de verspreiding van eventueel schadelijke en overdreven berichten in het buitenland te neutraliseeren?

J. A. M. Bruineman.

Wij vernemen dat het lid van den Volksraad, tevens gedelegeerde, de heer J.A.M. Bruineman begin Maart voor en kort verlof naar Nederland vertrekt.

De eerste Voorstellen tot Uitvoering der Defensiegrondslagen.

In den Volksraad werd gisteren een motie ingediend, onderteekend door de militaire deskundigen van 3 partijen, te weten de heeren Kerkkamp, Van Hulstijn, Van der Weyden en Kiès luidende als volgt:

„De Volksraad,
van oordeel, dat het weinig juist moet worden geacht bij nota's van wijzigingen een beslissing te vragen omtrent een zoo belangrijke aangelegenheid als het geven van een begin van uitvoering aan maatregelen, gegrond op defensie grondslagen, waarover groot verschil van meening bestaat;
mede van oordeel, dat in ieder geval de tijd ontbreekt om bedoelde nota's nog in deze zitting te behandelen;
noodigt de regeering uit de nota's van wijzigingen betreffende de afdeelingen IX en X der aanvullende begrooting voor 930 terug te nemen en de daarbij aan de orde gestelde onderwerpen opnieuw voor te brengen bij de hoofdbegrooting voor 1931.

Naar aanleiding van deze motie is de behandeling van de Nota's van Wijziging in de afdeelingen, waarvan die al was bepaald op Donderdag a.s.. uitgesteld tot een nader te bepalen datum; in plaats daarvan zal op dien dag deze motie in de afdeelingen worden behandeld.

Ver. v. Ind. Verlofgangers.

Ter gelegenheid van het tienjarig bestaan van de Vereeniging van Indische Verlofgangers werd 28 December in de zalen van den Dierentuin te Den Haag een drukbezochte feestelijke bijeenkomst gehouden.

Tot de aanwezigen behoorden de oud-minister van Koloniën, dr. Koningsberger, de voorzitter van „Oost en West", de heer R. Zuyderhoff, kolonel Oudendijk namens het A.N.V., de heer dr. d'Artillac Brill namens de Haagsche afdeeling der A.N.V.V., de heer Lievegoed namens de Indische pers e.d.

De voorzitter, de heer ir. Jansen van Raay opende de bijeenkomst met een hartelijk woord van welkom, waarbij hij een overzicht gaf van de geschiedenis der vereeniging.

Aan het eind van zijn toespraak deelde spr. mede, dat de heer Hardeweg, sinds de oprichting bestuurslid, tot eerelid der vereeniging was benoemd.

Nog verschillende sprekers namens enkele organisaties voerden het woord.

F. Fischer. †

Aneta meldt uit Soerabaja, dat de oudste employé van de *H.V.A.* de heer Aug. F. Fischer, overleden is. De begrafenis vindt hedenmiddag plaats.

Reclasseering.

De Nederlandsch-Indische Reclasseeringsvereeniging heeft aan de desbetreffende autoriteiten een circulaire gericht waarin zij er op wijst, dat het succes van haar arbeid veelal beneden de verwachting is gebleven.

Zij meent dit verschijnsel in de eerste plaats te moeten toeschrijven aan het alom bij het publiek bestaand misverstand omtrent de werking en het doel van de nieuwe bepalingen, die toch in ruime mate de medewerking veronderstellen van de zijde der particulieren aan de verwerkelijking van de aan die instituten ten grondslag liggende moderne denkbeelden omtrent het strafrecht.

De vereeniging heeft echter tevens meenen te bemerken, dat ook zoowel bij den rechter als bij het openbaar ministerie, een zekere terughouding valt te constateeren. Weliswaar zijn de gevallen van voorwaardelijke veroordeeling niet sporadisch, doch daarbij wordt naar haar oordeel te weinig rekening gehouden met de nieuwe voorschriften inzake reclasseeringsinstelling en patronaat, terwijl het slechts zeer zelden is voorgekomen, dat in het vooronderzoek vanwege den betrokken opsporingsambtenaar de voorlichting der vereeniging ingeroepen is, teneinde vóór de openbare behandeling der zaak over een goed gefundeerd, met de persoonlijke omstandigheden van den betrokkene rekening houdend en over het al dan niet bestaan van de wenschelijkheid eener voorwaardelijke veroordeeling aanwijzingen bevattend rapport te beschikken.

Intusschen is het naar het oordeel van de N.I.R. wel niet voor tegenspraak vatbaar, dat het beschikken over een zoodanig rapport een der eerste voorwaarden is om de nieuwe instituten tot hun recht te doen komen; een voorwaardelijke veroordeeling kan anders immers niet berusten op een behoorlijk onderzoek, zooals artikel 14a vierde lid van het Wetboek van Strafrecht den rechter toch voorschrijft. In Nederland brengt de practijk dan ook reeds sedert jaren mede, dat geregeld een dergelijk rapport wordt verlangd en uitgebracht.

Het is daarom, dat de vereeniging hierbij een beroep doet op de welwillendheid der autoriteiten om zooveel mogelijk bij de behandeling van strafzaken de overlegging van zulk een rapport te verlangen, waartoe genoemde vereeniging gaarne alle medewerking zal verleenen, terwijl mede gaarne tusschenkomst zal worden verleend bij het zoeken naar een geschikten patroon.

De K.P.M.-vloot.

Naar Aneta verneemt heeft de K.P.M. den bouw van twee vracht- tevens passagiersschepen, de *Both* en de *Reael*, opgedragen aan de Ned. Scheepsbouw Mij.

Stranding S. S. „Reteh."

Zaterdag 1 Februari a.s., des voormiddags 8 u. 45 zal voor den „Raad voor de Scheepvaart" (in het gebouw v/h Hooggerechtshof van Ned.-Indië) behandeld worden de zaak van de stranding op de Noordkust der Aroe-eilanden van het s.s. *Reteh* der K.P.M. (Aneta.)

De Sabotage op Dolok Ilir.

Naar men zich herinneren zal, werd eenigen tijd geleden op de onderneming Dolok Ilir een geval van sabotage ontdekt, waarbij telefoonpalen waren omgehakt met de draden waarvan een wissel van een railbaan der onderneming was vastgebonden, zoodat een treintje gemakkelijk had kunnen ontsporen. Verdacht van deze daad werd aangehouden de hoofdmandoer der onderneming met eenige koelies. De hoofdmandoer ontkende pertinent, maar de koelies waren niet minder stellig in hun verklaring dat de hoofdmandoer hun opdracht had gegeven tot de sabotage.

De zaak heeft nu (aldus de *Deli Crt.*) voor den Landraad te Siantar gediend. Sabotage was evenwel niet ten laste gelegd, daar het vervoer over railbanen op ondernemingen niet valt onder de publieke vervoermiddelen. Thans stond het viertal wegens poging tot doodslag terecht, daar bij een eventueel ongeluk voor hen, die het treintje begeleidden, zeker levensgevaar zou hebben gedreigd. De hoofdmandoer werd veroordeeld tot $1\frac{1}{2}$ jaar gevangenisstraf en de drie koelies elk tot een jaar.

De heeren zeiden in het vonnis te berusten.

Borstbeeld Burgemeester Dijkerman.

Gisteravond bood een comité, gevormd uit de Chineesche ingezetenen, het gemeentebestuur in de raadszaal een borstbeeld van wijlen burgemeester Dijkerman aan. De burgemeester (die het waarschijnlijk geaccepteerd heeft *Red. Bat Newsbl*) leden van het college en gemeenteraadsleden waren aanwezig, benevens vele ambtenaren. Er was groote belangstelling. (Aneta).

De vijfde Gedeputeerde afgestemd.

In de *Loc.* lezen wij nog over de eerste Vergadering van den Provincialen Raad, waarin o.a. werd besloten 4, en geen 5 Gedeputeerden te benoemen, het volgende:

Gelijk te voorzien was, heeft de vraag of men vier dan wel vijf leden in het College van Gedeputeerden zou verkiezen dezen eersten dag het voornaamste punt van de beraadslagingen uitgemaakt. De Volksraad heeft, bij de vaststelling der begrooting, een amendement aangenomen waardoor op 5 leden was gerekend; de voorzitter stelde voor 4 te benoemen.

Raden Slamet heeft dapper zijn best gedaan om vijf Gedeputeerden te doen verkiezen. Hij grondde dit allereerst op de aanwezigheid van tien millioen inheemsche ingezetenen der provincie en op het bestaan van zes-en-twintig regentschapsraden, en daarnaast op het feit, dat de bedoeling der bestuurshervorming is de opvoeding tot medebestuur. Welnu, zeide hij, als men dan moet leeren medebesturen moet men dit ook als Gedeputeerde leeren.

Deze argumenten, en vooral het laatste, zouden nog wel te aanvaarden zijn; niet wat er op volgde: dat een extra-Inlandsch lid juist de behartiging van de Inlandsche belangen zoo zoude bevorderen. Want terecht wees de heer De Raad er op — die ditmaal een zeer gelukkige rede hield —, dat hier ten onrechte een tegenstelling werd geschapen. Samenwerking, aldus de heer De Raad, wiens rede naar het ons voorkomt er wel het meest toe zal hebben bijgedragen dat het voorstel-Slamet verworpen werd, samenwerking staat voorop. Die is niet afhankelijk van het getal en evenmin beslist het getal der leden over de waarde van hun arbeid. Allen zonder uitzondering, zullen inheemsche belangen behartigen, gelijk allen verkozen zijn tot behartiging van het algemeen belang.

Daarmede stemden, zoo bleek alras, verreweg de meeste leden in; waarschijnlijk met het argument dat het College van Gedeputeerden beschouwd moet worden als een werkcollege. De voorzitter, gouverneur Van Gulik, deed dan ook sterk uitkomen, dat de landaard der leden nimmer een primaire overweging kon zijn—men moest zich slechts afvragen welke arbeid te verrichten was en hoe die het best verricht zou kunnen worden.

Het is zeer gelukkig, dat dit inzicht zoo algemeen bleek; het voorstel-Slamet werd verworpen met 30 stemmen tegen, waaronder vele inheemsche. Hetzelfde inzicht zal ongetwijfeld tot uitbreiding leiden, zoodra de wenschelijkheid daarvan in de praktijk mocht blijken.

Voor de goede werking van den Provincialen Raad is het zeer te wenschen, dat het thans gebleken inzicht, hetwelk de zakelijke behartiging van algemeene belangen, het bevolkingsbelang daarin begrepen, op den voorgrond stelt en in samenwerking van allen wil doen geschieden, de besprekingen en de beslissingen moge beheerschen.

Naar Tjibadak!

Onze correspondent te Tjibadak schrijft:

Naar men ons mededeelt zal er tegen het einde van de volgende maand een zeer belangrijke perceelen-verkoop te Tjibadak plaats vinden.

Het betreft hier twee groote stukken gronds, met eigendomsrecht.

Het eene perceel is gelegen aan den Pelaboean Weg en is ruim 30 bouws groot waarop zich o.a. bevinden een kapitaal steenen heerenhuis en daar achter de bekende badplaats Tjipanas met logeer-gelegenheid, terwijl het andere perceel gelegen is op den Soekaboemi- en Pelaboean-weg. Hierop bevindt zich eveneens een flink steenen huis en tevens een prachtige bron, waaruit half Tjibadak zich van drink- en badwater voorziet. Grootte ongeveer 7 bouw.

Eene bijzonderheid is wel dat dergelijke groote perceelen in z.g. Recht van Eigendom werden afgestaan. Vroeger scheen zulks zonder bezwaar te kunnen gebeuren, tegenwoordig is de regeering zuiniger op den grond. Met dat al is hier een heel aardige gelegenheid voor een kleine speculatie voor bouw-ondernemers. Ons plaatsje kan daar slechts wèl bij varen.

Bubonenpest.

In het district Tjiparaj, in het Bandoengsche, had een bubonenpest-explosie plaats. Tien gevallen werden geconstateerd, waarvan drie doodelijk, binnen een tijdsbestek van drie dagen. (*Aneta*).

De Moord in het Tjandihotel.

Aneta meldt uit Semarang, dat de moordenaar van den heer Van Zuylen, Van der W. door den Raad van Justitie is veroordeeld tot acht jaren gevangenisstraf, met aftrek van den tijd, in preventieve hechtenis doorgebracht.

Het Gulden Boek van Mullers.

De alle Hagenaars, en thans ook vele „Nederlandsch-Indiers" van elke huidskleur bekende film-operateur, heeft zooals men zich herinneren zal gedurende bijna een jaar hier te land rondgereisd. Een filmcyclus van 14 series, verschillende rolprenten in opdracht van de Indische Regeering, benevens eenige groote filmwerken van cultures en ondernemingen met wereldreputatie, in deze gewesten in bedrijf, kwamen gedurende het reizen en trekken door den ganschen archipel gereed en successievelijk worden al deze trilbeelden ook in de voornaamste bioscoop-theaters op Java en de Buitenbezittingen vertoond.

Teneinde van de resultaten der reis een indruk te geven, ging Willy Mullens over tot de uitgave van een boek, waarin hij in woord en beeld alle vervaardigde filmwerken de revue laat passeeren.

Voor dit „Gulden Boek" over Nederlandsch-Indië, schreef mr. D. Foch, de oud-gouverneur-generaal, eene aanbeveling, die op een der eerste pagina's staat gereproduceerd, terwijl de daarop volgende bladzijde wordt ingenomen door de reproductie van een schrijven der Centrale commissie voor de filmkeuring te 's-Gravenhage. Ook hierin komt onverholen de warme bewondering voor het machtige werk, door Mullens in de tropenzon verricht, tot uiting.

En dan vangt de auteur zijne beschrijving aan van alles, wat verfilmd werd; Over mooie zeeën naar de tropen, Langs Java's mooie wegen, Soerakarta en een bezoek aan den Kraton,.... zoo wordt alles aan de hand van de opschriften der film zelf toegelicht, terwijl talrijke foto's uit de filmrollen ter illustratie zijn opgenomen.

Het moet gezegd worden, dat de operateur er in geslaagd is, de meest karakteristieke volksgebruiken en producten, de bekoorlijkste natuurtafereelen, de meest pittoreske kijkjes op stads- en dorpsleven naar het leven uit te beelden.

In totaal werden ruim 50.000 M. opnamen vervaardigd, waarvan de negatieven onder berusting blijven van het Nederlandsch Centraal Filmarchief te 's-Gravenhage.

De films, in opdracht der regeering uitgevoerd, zijn o.m.: Het leven in de desa, Inlandsche bedrijven en van diverse tempels in Midden-Java. Voorts kwamen de stedenfilms Bandoeng en Djokja tot stand.

Van de groote bedrijven in Ned.-Indië werden o.a. de B. P. M. en de K. P. M., en voorts tabaks-, rubber-, kapok- en cacao-ondernemingen in beeld gebracht.

Wij zijn nu alleen maar benieuwd, wanneer wij eens iets van de films te zien krijgen!

Overstrooming.

Uit Medan wordt gemeld, dat de Wampoe buiten haar oevers getreden is en groote schade heeft aangericht in het Langkatsche. Een groote uitgestrektheid plantklaar land van de onderneming Selajang werk overstroomd. De rivierkampongs hebben tengevolge van de dijkdoorbraken veel te lijden gehad: aan de reeds geoogste padi is hier veel schade toegebracht (Aneta).

Assistent aangevallen.

Naar de *Deli Crt.* verneemt heeft een Javaansche koelie den assistent De Bruin van de onderneming Semadan in het Tamiangsche met een bijl aangevallen. Er ontstond een worsteling tusschen hen, waaruit de assistent ongedeerd als overwinnaar tevoorschijn trad. Naar verluidt is een vrouwenperkara de aanleiding tot het gebeurde.

Kistenfabriek afgebrand.

Naar het *A.I.D.* meldt is de triplexkistenfabriek van de Houtindustrie maatschappij te Langkat afgebrand. De schade wordt door assurantie gedekt. De oorzaak is onbekend!

Post en Telegraaf.

Met ingang van 1 Februari 1930 ressorteert het hulppostkantoor Lemah Abang en het hulppost en telegraafkantoor Tjikampek onder Weltevreden instede respectievelijk onder Krawang en Poerwakarta.

Architecten-examen.

De op 13 Januari aangevangen architecten-examens zijn heden afgeloopen.

12 candidaten hadden zich opgegeven, waarvan 2 voor bouwkunde, terwijl 2 personen zich hadden aangemeld voor het eerste deel van het examen.

Geslaagd zijn: 1 voor het bouwk. examen, 1 voor het tweede deel, en verder 4 voor het geheele achitecten-examen, 1 voor het 1ste deel en 1 voor het 2de deel.

De namen der geslaagden zijn Kamarga, van Hees Meyer, Zondag, Andela, van Geuns, van Sprew, de Ruyter en Neisingh.

Ons nummer van heden

(Vijf Bladen)

BINNENLAND.

Overstroomingen en dijkdoorbraken in het Langkatsche.

Assistent met een bijl aangevallen.

De heer D. J. Jongeneel, politiek vertegenwoordiger der Koloniale Petroleum Mpij, is heden voor goed naar Nederland vertrokken.

VOLKSRAAD.

In de avondvergadering van gisteren zijn de algemeene beschouwingen voortgezet. De heer Suermondt oordeelde het optreden der regeering tegen de P.N.I. te laat. De heer Middendorp veroordeelde het optreden der Regeering uit den aard der zaak.

De heer Bruineman daarentegen loofde dit optreden; hij critiseerde intusschen het financiëel beleid der regeering.

Vanmorgen heeft de heer Apituley de verklaring afgelegd dat hij en zijn vrienden onverzwakte handhaving van den band met Nederland voorstaan.

De heer de Hoog meende dat het optreden tegen de P.N.I. zelfs wanneer de huiszoekingen niets zouden opleveren niet kan worden veroordeeld.

De heer Kan sprak ongeveer in gelijken zin; de heer Soeroso keurde het af.

Regeeringsantwoord: Dinsdag a.s.

Vervolgens maakte men een begin met de behandeling van Justitie; men hoopte zelfs nog heden aan Financiën toe te komen.

NEDERLAND.

Drama te Den Haag: oud Indisch planter schiet zijn vrouw en daarna zichzelf dood.

BUITENLAND.

Primo de Rivera is afgetreden.

De centrale raad van de roode vakvereenigingen dringt aan op een spoedige wereldrevolutie.

FOR OUR ENGLISH READERS.

Primo de Rivera resigned.

The central council of the red trade union urged revolution abroad.

DE BIJBLADEN.

Het Derde Blad: Villanus over de „Dramatische Politiek der Duitschers". — Buitenlandsch en Nederlandsch nieuws. — Feuilleton.

Het Vierde Blad: Onze medische medewerker over giftgassen. — Het slot van het Volksraadsverslag van gisteren. — Kort Verhaal.

Het Vijfde Blad: Schoolnieuws. — Sport- en Spel. — Off. Berichten.

Korte Berichten.

Vastgesteld is een ordonnantie tot het verleenen van vrijstellingen van invoerrechten, voor eenige chemicaliën, benoodigd als hulpmiddel bij de werkzaamheden in fabrieken en bedrijven.

*

Bepaald dat ingang van een nader door het hoofd der P.T.T. dienst vast te stellen datum het post en telegraafkantoor te Baros (res. Tapanoeli) wordt opgeheven.

*

De vraag, of aangehouden dan wel gearresteerde inheemsche intellectueelen op denzelfden voet als Europeesche gearresteerden zullen worden behandeld is bij de regeering in overweging.

*

Aan de *Loc.* ontleenen wij het bericht dat het totaal aantal inwoners van Semarang op 1 Januari 1929 185.717 bedroeg en op 1 Januari van dit jaar 188.172. Waarvan Europeanen: 1 Januari 1929 11.971; 1 Januari 1930 12.311; meer: 333.

*

De 2 koelies, die de aanrijding met de ééndaagsche te Solo overleefden zijn thans aan hun zware verwondingen overleden.

*

Bij gouv. besluit is aan Catharina de Graan vergund haren geslachtsnaam de Graan te veranderen in dien van Spaans en zich alzoo voortaan te noemen en te schrijven Catharina Spaans.

*

Bij G. B. zijn de statuten der vereeniging:

„Bandoengsche Openbaar Bibliotheek" te Bandoeng goedgekeurd en is die vereeniging mitsdien als rechtspersoon erkend.

Uit de Provincie.

(*Van onze correspondenten.*)

TJIBADAK.

Vuilnisbelt.

Wij hebben hier nergens eene dergelijke nuttige gelegenheid, welke, vooral nu het pestgevaar allengs Westwaarts schrijdt, gelegenheid geeft om tevens eventueele rattenplaag te controleeren. Evenmin hebben wij hier laag gelegen perceelen, zooals b.v. te Batavia, waar het stadvuilnis kan worden neer gestort, waarbij tevens ophooging en vruchtbaren grond wordt verkregen, dus bouwterrein. Toch dient het huis- en straatvuil ergens gedeponeerd te worden; dies storten de daarmee belaste koelies het vuil maar af langs de helling van den dam Leuwigoong, waar de zware regens het dan wel verder afspoelen naar de kali, de Tjimahi, terwijl overigens het bekende tropische verweeringsproces de massa wel zal doen verdwijnen, om voor nieuwen toevoer plaats te maken. Wel riekt het ter plaatse altijd duf, zuur en vies, maar daar merken zij, die er overigens wel iets over te zeggen zouden hebben, niets van omdat zij in den regel in snellen vaart over den dam weg tuffen.

Het is daar echter een Dorado voor ratten, waarom wij er hier de aandacht op vestigen.

SOEKABOEMI.

St. Elisabeth vereeniging.

Als eerste van de rij, mochten wij nu reeds het jaarverslag ontvangen van de St. Elisabeth-vereeniging te Soekaboemi over het afgeloopen jaar 1929.

Blijkens het verslag werd door de vereeniging aan contributies ontvangen f 433,50, aan giften en collecten f 157,00 waaronder f 50 van het I.E.V., terwijl de uitgaven bedroegen ruim f 600 waaronder voor geldelijken onderstand f 239,30, voor lessengeld en jeugdzorg f 180,75 voor medicijnen, levensmiddelen, schoeisel en kleeren f 155,70.

Veertien kinderen werden gedurende het afgeloopen jaar gekleed en van nieuwe schoenen voorzien. Twee kinderen werden op kosten van de St. Elisabeth in de stichting Jeugdzorg te Buitenzorg opgenomen.

Het bestuur bestaat uit de dames *J. M. Peppack* presidente, *M. Hilling*, secretaresse, *C. Flach* en *E. Steenkamp*, leden, terwijl de Eerwaarde *Pastoor Kusters*, moderator is.

Heeft men gedragen kleeren of schoeisel, heeft men behoefte eens wat voor de armen te willen doen of dezen te gedenken, men wendde zich tot bovenstaande adressen.

Het Odeon terrein.

Naar wij vernemen werd een deel van het Odeon terrein op de kort geleden gehouden openbare verkoop voor de prijs van f 10200,— verkocht aan een Chineesche vrouw uit Tjibadak. De Gemeente heeft een bod gedaan ad f 10100,— of f 100,— lager.

Brandweerkazerne.

De Gemeente is thans druk bezig met het restaureeren van de Brandweerkazerne aan den Lodjiweg. Zoo zoetjes aan komen wij wel waar wij wezen moeten.

TJIANDJOER.

Een R K. Kerk.

Werd Tjiandjoer slechts sporadisch door een R.K. geestelijke bezocht wegens het ontbreken van een godshuis. Naar wij vernemen zal ook hieraan spoedig een einde komen. Reeds werd aan den grooten weg van Soekaboemi door de R K. Missie een flink terrein gekocht voor een nieuwe R.K. kerkgebouw.

C.S.V.V. uitgenoodigd.

Naar wij vernemen bestaan er plannen het voetbalelftal van de Cultuurschool een *friendly game* te laten spelen tegen een gecombineerd elftal van Tjiandjoer. De wedstrijd zou Zondag a.s. plaats hebben.

BANDOENG.

Ontslag dr. Oudendal.

Bij rekest van 7 December 1929, door den Raad te Bandoeng ontvangen op 6 Januari 1930, verzoekt dr. Oudendal, arts bij het g.z. Juliana, wiens buitenlandsch verlof ultimo Februari a.s. expireert, verlenging van dit verlof voor den tijd van een jaar wegens gewichtige particuliere redenen. Requestrant heeft zich gedurende zijn verlof als praktiseerend geneesheer gevestigd in Uithoorn a/d Amstel en wenschte blijkbaar de genoemde verlofverlenging van een jaar om de beslissing bij al dan niet zich blijvend in Holland zal vestigen, voorloopig uit te stellen. B. en W. hadden tegen deze verlofsverlenging overwegende bezwaren. Zij achtten een toestaan van dit verzoek geheel in strijd met de belangen van het ziekenhuis. Inwilliging daarvan toch zou beteekenen een voortduren van de onzekerheid of in de toekomst al dan niet tot een definitieve vervanging moet worden overgegaan. Immers is het geheel onzeker – zelfs onwaarschijnlijk — dat dr. Oudendal, na een jaar naar Indië zou terugkeeren.

Waar de heer Oudendal reeds eind Jan. de terugreis naar Indië had moeten aanvaarden om ultimo Februari zijn dienst te kunnen hervatten en derhalve een beslissing van den Raad niet tijdig meer kon worden uitgelokt, hebben B. en W. in overleg met de ziekenhuiscommissie besloten, onder nadere goedkeuring van den Raad, dr. Oudendal telegrafisch voor de keuze te stellen tijdig in Bandoeng terug te zijn dan wel ontslag te vragen. Hierop heeft de heer Oudendal telegrafisch zijn ontslag aangevraagd tegen 1 Maart 1930. B. en W. achten deze oplossing voor het ziekenhuis de meest wenschelijke en stellen den Raad voor het gevraagde ontslag onder toekenning van het praedicaat „eervol" te verleenen met ingang van 1 Maart 1930. Indien de Raad zich met dit eervol ontslag kan vereenigen, stellen B. en W. zich voor reeds in de volgende vergadering een voorstel tot benoeming van den definitieven vervanger van dr. Oudendal aan de orde te stellen.

CHERIBON.

Zakkenroller.

Gearresteerd is een Inlander van Watoebelah die een horloge met ketting ten nadeele van een Inlander aan het S. S. station alhier had gerold.

Mishandeling.

Proces-verbaal is opgemaakt tegen een Inlander van Tjangkol terzake van mishandeling en wederrechtelijke vrijheidsberooving van een oude Inlandsche vrouw. Na haar nl. mishandeld te hebben werd zij door hem aan handen en voeten vastgebonden en werd zij zoo een uur lang aan het strand in het zand gelegd. De dader is gearresteerd alsmede een andere Inlandsche vrouw, die na gehouden onderzoek, hieraan medeplichtig was.

STADSNIEUWS.

POST EN MAIL.

Post en Telegraaf op 30 Januari.

De postloketten op het hoofdpostkantoor te Weltevreden zijn op Donderdag 30 Januari a.s. (Chineesch Nieuwjaar) geopend van 8 u. v/m tot 1 u. n/m.

Het telegraafloket blijft als op werkdagen geopend van 7 u. v/m tot 7 u. n/m

De bijkantoren Molenvliet, Tanahabang, Gondangdia, Kramat zijn op genoemden dag geopend van 8 u. v/m tot 12 uur.

Het Postkantoor Batavia (Benedenstad) is morgen (Chineesch Nieuwjaar) geopend van 9 v/m tot 11 v/m. Ook zal slechts 1 bestelling (2e bestelling van 1 uur n/m) plaats hebben.

Het telegraafloket is geopend als op werkdagen.

China, Japan, W. N. Amerika.

Op Donderdag 30 Januari wordt om 9.30 u. v/m een post gesloten voor China, Japan, Westelijk-Noord Amerika en Philippijnen per s.s. *Tjikarang*.

Laatste lichting van aangeteekende stukken ten 9 u. v/m.

Luchtpost voor Palembang.

Op Donderdag 30 Januari 1930 a.s. zal een luchtpost voor Palembang gesloten worden.

Laatste lichting van de aangeteekende stukken Woensdag 29 Januari ten 6 u. n/m.

Laatste lichting van gewone stukken Donderdag 30 Januari 1930 ten 6 u. v/m.

De Mailboot.

Heden vertrokken met de *Indrapoera* o.a. de heeren G. J. W. Putman Cramer, secretaris van den Ondernemers Raad, die hier te lande tijdelijk is opgetreden als voorzitter van den Ondernemersbond, en mr. D. J. Jongeneel, die hier politiek vertegenwoordiger der Koloniale Petroleum Mpij. is geweest en thans een functie gaat bekleeden op het hoofdbureau van deze maatschappij. Men weet dat ir. M. W. C. Vreede zijn opvolger is.

Excursie der Natuurhistorische Vereeniging.

Zondag a.s. houdt de afd. Batavia der Natuurhistorische vereeniging een ochtendexcursie door het schilderachtige sapanggebied beoosten Priok naar Tjilintjing. Deelnemers moeten zich uiterlijk Vrijdag opgeven bij den secretaris, Oud-Gondangdia 56.

R. K. Priesters der Bataviasche Kerken.

De wd. Directeur van Onderwijs en Eeredienst en de Gouv. van Midden Java zijn uitgenoodigd de eerwaarde heeren J.H.J.L. Hoeberechts (kerkelijk benoemd tot hulppriester bb. van den Lande te Semarang, (E. H. I. Beekman (kerkelijk benoemd tot R K. geestelijke van den tweeden rang te Kramat, Weltevreden, met den titel van pastoor van Kramat (West-Java), F. A. J. de Kok (kerkelijk benoemd tot hulppriester bb. van den Lande te Kramat, Weltevreden,) J.C.O. Heitkönig (kerkelijk benoemd tot hulppriester bb. van den Lande te Kramat, Weltevreden), B.J.C. Schneiders (kerkelijk benoemd tot hulppriester bb. van den Lande met den titel van pastoor van Meester Cornelis) en H.H. Lunter (kerkelijk benoemd tot hulppriester bb. van den Lande te Meester Cornelis) te erkennen in de hun kerkelijk opgedragen bediening.

Vloeibladen.

De firma Khouw & Lie zendt ons een pakje vloeibladen van de Conklin Endura vulpen. Met behulp van dezen vulpen en dit vloeiblad wordt zelfs het slechtste handschrift leesbaar. Wij hebben het ondervonden.

De nieuwe School.

De officiëele opening van het nieuwe schoolgebouw van de Christelijke Kweekschool en A.M.S. aan de Oranje-boulevard werd gisteren op minder officiëele maar daarom niet minder feestelijke wijze voortgezet. De leerlingen waren thans aan de beurt. Zij hadden een geweldig lang programma opgesteld, door twee pauzes onderbroken, waarop muziek, dans en tooneelnummers voorkwamen, terwijl ook eenige vrouwelijke en mannelijke gymnasten optraden.

Het eerste wat ons het binnenkomen in het gebouw opviel was een bord, waarop stond geschreven: Voor morgen geen huiswerk. Een listig middel om de stemming er aanstonds in te brengen. En die stemming was er dan ook De aula zat propvol en het was er af en toe een kabaal van belang. De leeraren waren ook gekomen om mee te kunnen lachen, wanneer ze er op het tooneel tusschen werden genomen. Een tooneelstukje, „Het Nieuwe Systeem" (van Charivarius?) was de clou. Daarin kreeg het onderwijs in al zijn geledingen een flinke beurt en zelfs de pers moest er aan gelooven. De spelers werden door het daverende gelach telkens verplicht even te wachten, opdat er toch vooral niets van al deze grappemakerijen verloren zou gaan.

Wij vermoeden, dat het laat geworden is. Het programma was er naar.

Lissone-Lindeman en de Passiespelen.

Het Reisbureau Lissone Lindeman zendt ons een brochure over de Passiespelen welke te Oberammergau eens in de tien jaar worden gehouden en die dit jaar weer van 11 Mei tot 28 September plaats vinden.

Met het oog op de te verwachten geweldigen stroom bezoekers, heeft dit bureau een groot aantal kamers voor den geheelen speeltijd gereserveerd, teneinde den Nederlandschen cliënten eventueele teleurstellingen te besparen.

Vele verlofgangers zullen deze gelegenheid willen benutten, de Passiespelen bij te wonen. Zij weten dan waar zij terecht kunnen.

De Toeristenboot.

Zooals men weet arriveert morgen het geweldige toeristenschip, de *Empress of Austialia* op Tandjong Priok.

Het schip komt van Padang, waar de oeristen in de gelegenheid zijn geweest Padang Pandjang en de Anei-kloof te bezoeken.

Het programma, dat door Lissone-Lindeman is verzorgd, vermeldt de bezienswaardigheden van Batavia, Buitenzorg, Bandoeng en omstreken, Djokja enz. Er zijn 325 passagiers aan boord. Ongeveer de helft van hen blijft te Batavia, 30 gaan er naar Djokja, 90 naar Garoet en 40 naar Bandoeng.

Onder de reizigers bevinden zich verschillende vooraanstaande personen, zooals lt. col. H. L. FitzPatrick uit Londen, ex secretaris van den Egyptischen minister van Financiën, die thans gepensionneerd is.

Col. FitzPatrick heeft den geheelen wereldoorlog medegemaakt, en heeft verscheidene decoraties gekregen. Zoo is hij Commander of the British Empire, Knight of Grace of the Order of St. John of Jerusalem, Groot-Officier in de Orde van den Nijl van Egypte, Commandeur in de Orde van den Witten Adelaar van Servië, terwijl hij het Legion d'Honneur en het Croix de Guerre bezit.

Bovendien is Col. FitzPatrick een journalist van naam.

Verder bevindt zich aan boord een drietal Oostenrijksche edellieden, namelijk Graaf Ferdinand Montecuccoli, Graaf Henry Buquoy en Graaf Ulrich Ferdinand Kinsky, alle drie afkomstig uit Weenen.

Graaf Kinsky is als polo-speler over de geheele wereld bekend; hij is voorzitter van de Centraal-Europeesche Polo Associatie en de Weensche Polo Club. Voor zoover mogelijk maakt hij van zijn wereldtrip gebruik om op diverse plaatsen in bestaande polo-clubs mede te spelen.

Een andere interessante persoonlijkheid aan boord is Miss Louise Gerard, F.R.G.S., een Londensche novelliste, die niet minder dan negentien boeken geschreven heeft. Zij werd benoemd tot Fellow of the Royal Geographical Society wegens haar verdienstelijke reisartikelen uit den Congo en West-Afrika.

Verder komt mee Signor Dionino Moran Cifuentes, afkomstig uit de Spaansche stad Gijon, die speciaal correspondent is van het dagblad *El Noroeste*.

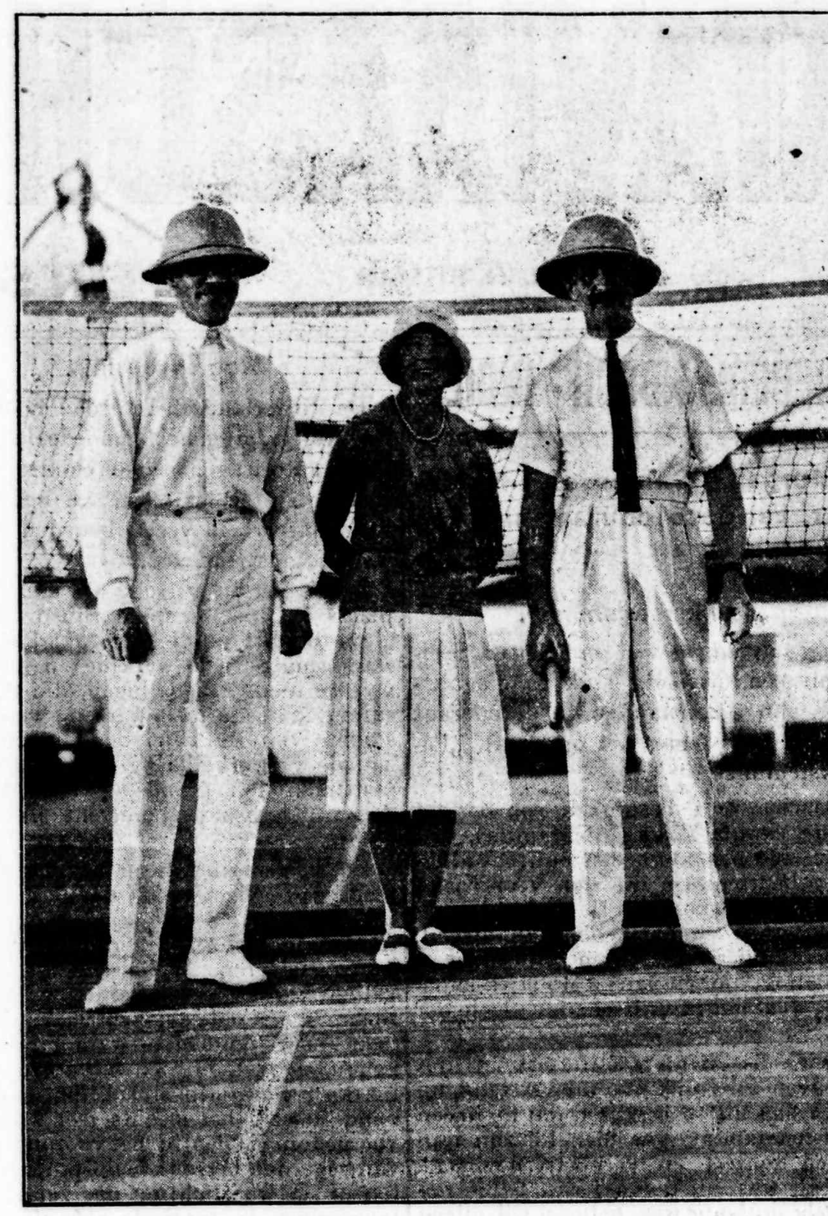
Er bevinden zich nog tal van andere prominente passagiers aan boord, waarvan wij er nog enkele laten volgen.

Dr. I. Gammell is een bekend onderwijsman uit Canada, tot Juni van het vorige jaar rector van de Hoogeschool te Montreal.

Judge J. Estes uit Oklahoma is president geweest van het Hooggerechtshof in Oklahoma City.

Tenslotte miss D. Thornton Clarke uit Londen, die benoemd werd tot Fellow of the Royal Geographical Society in verband met het feit, dat zij indertijd deelnam aan de uitgravingen van den tempel van Hera op het eiland Samos, in samenwerking met wijlen den bekenden professor C.A. Cavvadias oud-directeur van het Archeologisch Museum van Athene. Miss Thornton was mede aanwezig bij de opgravingen te Ephesus en van de oude stad Thrales in Klein-Azië.

Het Toeristenschip

Die passagiers van de „Empress of Australia": Miss Dorothy Collis uit Los Angeles met Graaf Kinsky en Graaf Bugnoy.

New Monico.

Batavia is dan weer een uitgaansgelegenheid rijker geworden. Het vroegere Roxy-theater is gemetamorphoseerd in een gezellige dancing met ruime dansvloer, knusse boxen met getemperd licht van achter glas-in-lood, *heimische* fanteuils en een aankleeding van het geheel dat in niets behoeft onder te doen voor de betere gelegenheden van dat genre in Europa.

Toen gisteravond New Monico geopend werd was de stemming er al door het vele uitgelezen publiek dat mede de inwijding kwam verrichten.

Henri Wallig hield een korte openingspeech. Hij zeide er reeds aan gewend te zijn om in Batavia zaken te openen. Maar wanneer hij zijn vorige etablissementen met New Monico vergeleek, schaamde hij zich met die andere te zijn begonnen.

Hij noemde de personen die het uiterlijk van New Monico hadden verzorgd en voor de innerlijke sfeer deed hij een beroep op het Bataviaasch publiek. Dan stelde Henri Wallig zijn plaatsvervanger voor die tijdens zijn verblijf in Europa New Monico zal beheeren.

Ook Rodi Roeters hield een geestig speechje. Hij noodigde het publiek uit het zich in New Monico zoo gezellig mogelijk te maken. Het publiek moet er zich thuis voelen. Hij zal al het mogelijke doen om de sfeer zoo prettig mogelijk te maken, maar op slot van zaken kan hij niets doen zonder het publiek.

Met „muziek en champagne" werd New Monico geopend.

Het Mariano-orkest speelde het Wilhelmus, waarna het onmiddellijk de muziek van den avond inzette. Het orkest is uitstekend, of juister, de jazz is best.

De dansvloer werd den eersten avond goed ingewijd. Eerst ging het wat schuchter om al het nieuwe. Een enkel paartje waagde het eens. Maar toen dit, op 't rythme van de muziek lustig rondzwierde, kwamen meerdere paren, en nog meer, tot de ruime dansvloer haast te klein bleek.

Als atractie van den avond trad een Russisch danspaar op. Rodi Roeters erkende met cynische oprechtheid dat de danseres zoowat al haar kostbare toiletten... had uitgelaten. Wij hadden graag die kostbare toiletten bewonderd. Rodi Roeters zelf amuseerde het publiek met zijn karikatuur-teekeningen, waarvoor hij ook twee „slachtoffers" uit het publiek koos.

De stemming was er, en als de stemming onder het publiek zoo blijft, is New Monico een lang gewenschte gelegenheid voor het uitgaande publiek.

Wat wij aan het begin vergeten hebben, moet aan het slot vermeld worden. Er waren veel bloemen dien eersten avond in Monico. Wij bedoelen niet de fleur van de Bataviasche schoonen — die was er óók — maar de wanden met de velerlei bloemen, gezonden bij de opening van New Monico.

Middenstandsvereeniging.

Vanavond zal, te negen uur in het receptiepaviljoen van het Hotel des Indes een vergadering plaats hebben van de Middenstandsvereeniging Batavia.

De vergadering belooft naar men ons meedeelt zeer belangrijk te worden, zoodat aller opkomst gewenscht is.

BIOSCOPEN.

Capitol.

De roman in tien deelen behoort tot het verleden. Voor zoover wij weten is Romain Rolland de laatste van de moderne schrijvers, die het heeft aangedurfd een dergelijk lijvig werk aan de wereld te schenken; het aardigste is, dat *Jean Christophe* in vele talen is overgezet, zoodat men mag aannemen dat er nog menschen zijn die den tijd kunnen vinden een dergelijken roman te verslinden.

Hoevelen zouden *Het Levende Lijk* van Leo Tolstoi kennen? Misschien dat enkelen door de film tot het boek worden gebracht. Pudowkin heeft namelijk kans gezien uit de tien deelen van Tolstoi zooveel actie te halen—99pct. is dialoog—dat er een spannende film is ontstaan. Spannend is voor deze rolprent niet het juiste woord. Zij is als een donderende orkaan, die de eentonigheid en de verveling verplettert, welke, ondanks de meest verbijsterende en schreeuwende titels, alles karakteriseert wat aan de Amerikaansche filmmarkt verschijnt aan *love stories*, gespeeld door menschen met cliché-gezichten, zonder één markanten trek in hun stupide koppen.

Hier is het leven geteekend, de tragiek van drie menschen die elk voor zich het goede willen, maar door het noodlot worden voortgezweept, en dingen doen waarvoor zij zich later schamen. Het zijn de edelen van geest, tegenover de groote bende van ronselaars, de rechtsverkrachters, met hun aanhang van meiden van de straat, de chantageplegers, de lieden die azen op lijken om hun wodka te kunnen drinken en er goed van te eten. Hier leven de op sensatie belusten, die de rechtszalen bevolken om er hun ziekelijk geprikkelde nieuwsgierigheid te bevredigen.

Pudowkin heeft het boek niet kunnen verfilmen. Maar hij heeft de bedoeling van Tolstoi begrepen, en hij dwingt ons om te erkennen, dat deze menschen geen schepping zijn van een schrijversfantasie, maar dat dit levende menschen van alle tijden zijn; wij vinden er ons zelf in terug. Als Fedja, als Karenin, als het op sensatie beluste publiek.

Deze spelers zijn inderdaad prachtig. Toen wij in het eerste bedrijf Fedja voor de synode zagen verschijnen, moesten wij aan Moisi denken die het werk van Tolstoi in Holland zoo ontroerend heeft uitgebeeld. En wij prefereerden den Oostenrijker. Maar allengs betrok ook deze speler ons in zijn spel, en het werd waarlijk prachtig. Ook het spel van de anderen is grootsch, zonder reserve. Het was zoo stil in de zaal gisteravond, dat men zich alleen waande. Het gréép de menschen.

De tooneelen, de belichting—zij zijn met groot-Russische genialiteit gekozen. Zij vallen U niet op, omdat zij behooren in het spel en zich daarbij aanpassen. Zij doen meer dan het woord hier zou kunnen doen. Zij vormen den diepen achtergrond waartegen het spel uitkomt met de scherpte van het silhouet. De symboliek is zonder de grofheid die de gewone film dikwijls zooveel van haar waarde doet verliezen. Het is prachtig, en van een de ziel schrijnende soberheid.

De muziek heeft haar taak bij deze film. Het Capitolorkest kwijt zich uitstekend van deze lang niet gemakkelijke opdracht.

Helaas, helaas, één opmerking moet ons van het hart. Dat *Guus Fritze and his melody men* ons op Jazz muziek onthalen is tot daarentoe. Op zichzelf is dat zeer te apprecieeren en het applaus was welverdiend. Maar het is wel heel erg dit bij deze film aan te kondigen als muzikale een proloog, „vooraf" nog wel....

Wij vergeven dat de directie van het Capitol gaarne, omdat zij ons deze film bracht. Alle hulde!

Agenda.

BATAVIA.

Bioscopen hedenavond.

Capitol: „Het Levende Lijk".
Globe Bioscoop: „Boerendochter."
Deca-park: „Trouwen is geen Grapje."
Universal Theatre: „Van het Recht van den Goudmijn".

Vergaderingen.

Hedenavond 9 uur gebouw Kon. Nat. Vereen. Chemische Kring.

*

Hedenavond: 9 uur. Feestelijke opening New Monico.

*

Hedenavond Receptie-paviljoen Des Indes 9 uur. Middenstandsvereeniging.

*

31 Jan. 8.30 K. S. B.-gebouw jaarvergadering I. K. P. afd. Batavia.

Stadsschouwburg.

31 Jan. Volksconcert te geven door de Stafmuziek. Solist de heer J. E. Biljardt.

BANDOENG.

Bioscopen.

Concordia-Bioscoop: „Anastasia".
Luxor: „Lach, Clown, Lach".

Sociëeit „Ons Genoegen".

1 Febr. Pierrot- en Pierrettebal om fraaie prijzen. Andere kostuums zijn toegelaten, doch komen niet voor een prijs in aanmerking.

WEERBERICHT.

(*Van het Kon. Magn. en Met. Observ.*)

Geregistreerde regenval hedenmorgen 7 uur: 24 mM.

Geregistreerde temperatuur hedenmiddag 12 uur: 29,4° C.

PERSONALIA.

Tijdelijk belast met de waarneming der betrekking van hoofdopnemer bij den Dienst van het Boschwezen en ter beschikking gesteld van het hoofd van den Dienst der Boschinrichting, E. J. Hillebrandt.

*

Tijdelijk belast met de waarneming van de betrekking van inspecteur bij den Dienst van het Boschwezen: J. W. Gonggrijp, hoofdambtenaar van buitenlandsch verlof teruggekeerd, laatstelijk tijdelijk belast met de waarneming van genoemde betrekking.

*

Bij beschikking van den min. van Kol zijn ter beschikking gesteld van den G.G. van N.I.:

— de heer ir. C. H. van Raalten om te worden benoemd tot ingenieur 3de kl. bij den Dienst van den Mijnbouw.

— de heer J. A. de Waard om te worden benoemd tot onderwijzer 2de kl. bij het openb. lager onderwijs.

*

Ter beschikking gesteld van de provincie Oost-Java, R. C. de Wit, commies bij de Algemeene Rekenkamer.

*

Overgeplaatst naar de Generale Thesaurie bij zijn departement, de administrateur van Financiën 3de klasse, J.J. de Jong, thans ter beschikking van den gouverneur van Oost-Java.

*

Met intrekking van zijne ter beschikking stelling van den directeur van Onderwijs en Eeredienst, werkzaamgesteld bij zijn departement, de administrateur van Financiën 3de klasse, A. J. Nieuwenhuys, thans ter beschikking gesteld van den gouverneur van Soerakarta en belast met de dagelijksche leiding van de afdeeling Comptabiliteit aan zijn kantoor.

*

Tijdelijk werkzaamgesteld als hoofdcommies bij de afdeeling Comptabiliteit van het Gouverneurskantoor te Semarang, L. Tahitu, thans tijdelijk werkzaam bij gemelde afdeeling als 1ste commies.

*

Opgedragen met ingang van 5 Maart 1930 het beheer van 's Lands kas te Bangkalan aan den wd. algemeen ontvanger 4de klasse, F.W. van Zuylen, thans dienstdoende als adjunct-ontvanger voor de perceptie van 's Landsmiddelen bij 's Lands kas te Semarang.

*

Geplaatst bij 's Lands kas te Semarang, de algemeen ontvanger 3de klasse, A.A.F.N. Johanzoon, thans geplaatst bij 's Lands kas te Weltevreden, met bepaling, dat hij met ingang van den datum in de maand Februari 1930 waarop hij het beheer van het perceptiekantoor van eerstgemelde kas zal hebben overgenomen, bij die kas dienst zal doen als adjunct-ontvanger voor de perceptie van 's Landsmiddelen.

Diefstal Verijdeld.

Een controleur van de Nieuwe Hermandad ontdekte onlangs een Inlander op het erf van een zijner abonnées te Meester-Cornelis (Zuiderweg). De adspirant-inbreker wist echter te ontvluchten met achterlating van een kinderrijwiel.

Overigens werd er niets vermist.

CADENA

sigaren zijn vaak geïmiteerd, nooit geëvenaard echter.

52dag

ADVERTENTIEN.

Het Comité tot oprichting van een monument voor wijlen

Dr. Ir. C. J. de GROOT

betuigt hierbij hartelijk dank aan allen, die financiëel dan wel daadwerkelijk medewerkten aan de tot-stand koming van het monument en de plechtigheid der onthulling op den 27en Januari j.l. 3312

ENORME KEUZE
SCHOOLBOEKEN
KINDERBOEKEN
— ROMANS —
WETENSCHAPPELIJKE WERKEN OP ALLERLEI GEBIED.
Billijke prijzen.
Boekhandel O. B. U. Z.
62 mwv

RECLAME-WEEK
KEEPKOOL-nethemden
van 1 — 8 Februari 1930
alle maten fl. 1.50 p. ps.
Toko DE ZON
Weltevreden — Passer Baroe. 3284

Jenne

DENUD ICE GRAINS

verkrijgbaar in de volgende soorten:

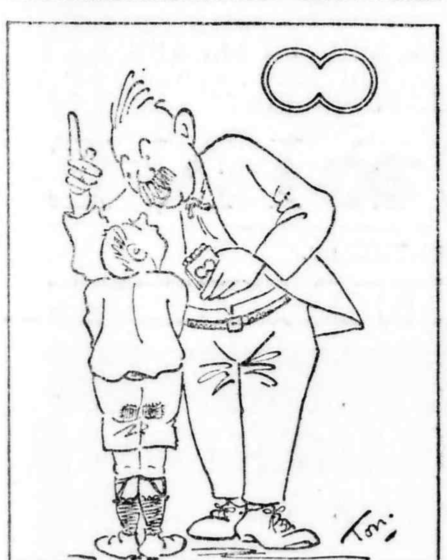
Vanille
Mocca
Praliné
Frambozen
Pistache
Chocolade
Amandel

In zeven minuten gereed, na enkel toevoeging van melk.

f 0.55 en f 0.95
per blik van 100 of 200 gram.

Delicieus.

TOKO H. JENNE & Co
Noordwijk
3321 Tel. Wl. 2000 en 1228

Onthoud, mijn zoon, wat vader zegt:
Het rooken is voor jongens slecht!
Dus rook per dag niet meer dan drie -
En dan alléén MAC GILLAVRY!

3276

N. V. MARMARA CEMENT TEGELFABRIEK
J.S. MAUL
WELTEVREDEN, GANG BATOE
Telefoon 356 Welt.
w 18

KENT GIJ REEDS

de groote voordeelen van Coöperatief sparen bij DE EERSTE NEDERL. IND. SPAARKAS EN HYPOTHEEKBANK D.E.N.I.S. HYPOTHEEKBANK BANDOENG?

Storting vanaf f 4.17 per maand per spaarbrief van f 500.—?

WEET GIJ, dat de uitkeering in 1929 per spaarbrief bedroeg p.m. f 900.—?

Vraagt spoedig inlichtingen bij den Hoofdvertegenwoordiger voor Weltevreden

P. KROESE Jr.
5do KEBON SIRIH 69 tel. 865 Wlt

ROYAL PORTABLE

4-rijig toetsenbord, tweekleurig lint, stencil, rolbreedte als bij
ROYAL STANDARD
verpakt in keurig koffertje gewicht slechts lbs. 9.
Prijs 13 maanden **fl. 15.—**
Firma H. P. J. STEELINK
Rijswijkstr. — Weltevreden — Tel 1689.
3:83

Magneetjes Trekken!

Praktijk hervat
P. H. OLIVIER
Arts
Alleen te consulteeren na afspraak voor inwendige en kinderziekten.
OUD GONDANGDIA No. 4
Tel. Wl. 2448. 3322

M. SPIER

173w **Arts**
voor algemeene Praktijk.
Spreekuur van 8 — 9.30 v.m.
van 5 — 6.30 n.m.
Matramanweg 112 Tel. Mr. Cornelis 88

Mevr. J. MEIJER-Volten
TAND-ARTS
Gang Holle 18. Tel. 181 Wlt.
Spreekuren: 8 - 10 uur v.m.
5—6 „ n.m.
Uitgezonderd Zaterdagmiddag.
Andere uren volgens afspraak. 85do

R. LEDEBOER
Oogarts
Koningsplein W. 10. (hoek Museumlaan).
Telf. Welt. 3692
Uitsluitend voor 65do
Oogziekten en brillen
werkdagen 7 —10 v.m.
4.30—7 n.m.
Zon- en feestdagen 7.30—8.30 v.m.

Mevr. M. MARKUS-Lindeman
TANDARTS.
Mampangweg 47
Telf. Mtg. 999
Spreekuren: 7 — 9 v.m
5 — 6.30 n.m
3274

VENDUTIE

op Vrijdag 31 Januari 1930
KIJKAVOND: Donderdag 5 - 8 uur
ten huize van wijlen Mejuffrouw

LINDA HEYMANS

Tanah-Abang Oost 63.

SPECIFICATIE:

Rottan en djati zitjes, **rustbanken, salongramophoon met ± 170 platen,** reisgramophoon, klankvolle Blüthner piano, nette een- en twee-persoons ledikanten, waschtafels met spiegel en marmeren blad, spiegelkast, leg-, hang- en dispenskasten, **toiletspyché,** gordijnen, naaimachine, schutsel, enz. enz.

N.B. De piano is inmiddels uit de hand te koop.
Telefoon Mtg. 906. 3311

Mevr. M. W. G. M. BEEKMAN-Vuurmans
TANDARTS.
Palmenlaan 47, Tel. Mtg. 47
Spreekuren: van 8 — 9 v.m. en 5 — 6 n.m. en volgens afspraak. 3275

John Pryce & Co
Bat. 32 & 72 — Welt. 395.

Heden Kijkavond en Morgen Vendutie
IN EEN HUIS
SPOORWEGLAAN 8
3282

Heden Kijkavond en Morgen Vendutie
ten huize van den WelEd. Heer
L. C. SCHOMPER
Rijswijk 21 (ingang tuin Soc. Harmonie).
3283

VENDUTIE
op VRIJDAG 31 JANUARI 1930
Kijkavond Donderdag 5—8 u. n.m.
ten huize van den WelEd.G. Heer
J. VOOGD
Gang Paseban 76 a (Salemba).

specificatie:

Rottan zitje (clubf. model), *bureau,* KLANKVOLLE DUITSCHE TROPENPIANO, *Corona schrijfmachine,* PRIMA MAESTOSO *gramofoon met platen,* rustbank, *tapijten,* schilderijen, *bronzen schemerlamp,* KEURIG SALON-AMEUBLEMENT, *Singer trapcereus handnaaimachine,* hang- leg- en *spiegelkasten,* ledikanten, *ijskast,* GA. EETKAMER-AMEUBLEMENT, *serviesen glaswerk,* klok, W. M. slag *Inmiddels uit de hand te koop Ford in running condition.*
3330

VENDUTIE
op VRIJDAG 31 JANUARI 1930
Kijkavond Donderdag 5—8 u. n.m.
ten huize van den WelEdG. Heer
H. A. L. MENNEN
Mampangweg Binnen 1.

Specificatie:

Bekl. et rottan zitje, bureau, *boekenkast,* portières, *Philatilistische bureaumap,* dam es-schrijftafels, *djati rustbank* (noodbed), *djati schemerlamp. Chin. antiek porcelein, klok, tapijten, lampenkappen, groote blauwe bloemvazen* (ant. Chin.) *wit gelakt kinderkamer-ameublement, batytafel,* hang-, leg- en spiegelkasten, ledikanten, *toilettafel, eetkamerameublement, ijskast,* filter, *tropencamera,* eetservies, *Sengking gasfornuis,* enz. enz.
3329

VENDUTIE
op ZATERDAG 1 FEBRUARI 1930
Kijkavond: Vrijdag 5—8 uur
ten huize van den WelEd G. Heer
P. Ch. BLOM
Serangweg 32.

Specificatie:

Djati zitjes, *tapijten en cocosmatten,* lampenkappen, *verstelbare stoelen* rustbank, *schilderijen,* portières, bank m/ombouw, schemerlamp, schrijftafel, hang-, leg- en *spiegelkasten,* ledikanten *Singer handnaaimachine,* waschtafel, *eetkamer ameublement,* dames- en heeren-*rijwielen,* enz. enz. 3328

VENDUTIE
op ZATERDAG 1 FEBRUARI 1930
Kijkavond: Vrijdag 5—8 uur
ten huize van den WelEdG. Heer
D. EICHHOLTZ
Tjikini 73 A.

Specificatie:

rottan zitje, *verstelbare stoelen,* vitzine, *speeltafel,* schemerlamp, *reisgramofoon met platen,* toilet- en wandspiegels, *Oliver schrijfmachine,* schoolbank, *Fongers heerenrijwiel,* FRAAIE KOPPEN e.a. VOOR KUSSENS, *ijskast,* ledikanten, *eetkamer-ameublement,* enz enz. 3331

Franzen & Co.
KONINGSPLEIN OOST No. 4.

VENDUTIE
VRIJDAG 31 DEZER
ten huize van wijlen den Heer
P. KNEGTMANS,
Wasscherijweg No. 4 bij Gang Chassee
van een netten en compl. inboedel, w.o.: ANTIEKE STOELEN en BANK, PRACHTIGE TAFEL, schrijfbureau, boekenkast, CORONA REIS SCHRIJFMACHINE, PRACHT COLLECTIE INDISCHE WAPENS, BALINEESCHE BEELDEN en SCHILDERSTUKKEN o.a. van Eland.
KIJKAVOND: Donderdag 30 dezer van 5—8 uur. 3315

Vendu-, Verhuur- en Commissiekantoor
D. A. TOOROP
Petjenongan 15 Telefoon 62 Weltevreden

Vendutie
op VRIJDAG 31 JANUARI 1930
ten huize van den WelEdelG. Heer
J. VAN DER WISSEL
Oude Tamarindelaan 77a
van een goed onderhouden inboedel, als: Djatihouten zitje, marmeren tafel en 4 stoelen, groot buffet met facet glazen spiegel-, boeken- en etenskasten, ovale etenstafel met stoelen, tweepersoons marmeren waschtafel, stilletje met marm. blad, ovale hoedenkapstok, bureau min. met stoel, djatihouten divan, regulateur, zijden lampekappen, nieuwe heerenfietsen, phonola met rollen, piano merk Naessens, enz. enz.
KIJKAVOND: op Donderdag 30 Jan. 1930 van 5—8 uur. 3319

DRUKKERIJ
EMMINK
WELTEVREDEN
KWALITEITSDRUKWERK
voor
HANDEL EN CULTURES
223w

Groote Amerikaansche Maatschappij
vraagt, voor het bereizen van het Batavia-rayon,
TECHNISCH ONDERLEGD VERKOOPER.
Brieven met opgave van opleiding, leeftijd, gehuwd of ongehuwd, waar in betrekking geweest, referenties en verlangd salaris onder No. 3308 aan het Bureau van het Bataviaasch Nieuwsblad.
Op brieven zonder bovengenoemde inlichtingen wordt geen acht geslagen.

Pianola-Piano's
GEBRUIKTE,
in zeer goeden staat verkeerende
vanaf **f 500.—**
HUURINSTRUMENTEN
met 24 rollen per maand naar keuze, incl. stemmen,
vanaf **f 25.—** per maand.
Bekker-Lefèbre
Koningsplein N. 22.
3266

„Hevige Brand bij Regnault"

Het is ons aangenaam onzen afnemers te kunnen berichten, dat deze brand
NIET DE GERINGSTE STAGNATIE
in ons bedrijf heeft veroorzaakt, of zal veroorzaken.
Alle orders worden op de gewone snelle wijze uitgevoerd.
N.V. REGNAULT'S VERFFABRIEKEN
Agenten voor West-Java
WAAL & BOOM
Bandoeng—Weltevreden.
222mdo

HEERENHUIS den HAAG,
schitterend gelegen bij Witte Brug, 9 Kamers, Badkamer, voor en achter Tuin, Stroomend Warm en Koud Water.
TE KOOP voor f 28.000.—.
Eigen grond. Ook geheel gemeubileerd te koop. SPOED. Inlichtingen Mevrouw Marquardt c/o Hotel Koningsplein. 3325

Eigenaren & Verhuurders van
„TE HUUR KOMENDE PERCEELEN"
Geeft Uwe huizen, kantoren, winkels en pakhuizen ten verkoop en verhuur op aan het **OUDSTE WONINGBUREAU** ter plaatse. Vlotte afwikkeling. Prima referenties!
Administreeren van Vaste Goederen.
MAKELAARSKANTOOR F. W. VAN GENDEREN
Beëedigd Makelaar. 158w
Afdeeling WONINGBUREAU
Postweg N. 19 Tel. 2182 — 2183 Welt.

Spoed! Te koop gevraagd
voor **directe** levering
10 Ko BRONSDRAAD 0.5
(halve millimeter)
Offertes onder No. 11437 N.V. Reclamebedrijf Aneta, Weltevreden. 3323

GEVRAAGD:
Door groote Firma
TWEE JONGE HOLLANDERS
van goeden huize en goede opleiding. Kennis van de Engelsche taal vereischt. Vaste positie met vooruitzichten voor competente krachten. Brieven onder No. 11439 N.V. Reclamebedrijf ANETA, Weltevreden. 3332

DE KOLONIALE BANK
VRAAGT voor haar binnenkort in productie komend complex Thee ondernemingen **KOLEBERES/SINGKOEB** (Bandoeng) een
GEËMPLOYEERDE
met ervaring van aanplant en fabriek. Salaris f 400.— à f 500.—; kostelooze opname in pensioenfonds, buitenlandsch verlof-regeling, winstaandeel resp. gratificatie minimum drie maanden salaris. Sollicitaties te richten aan de Koloniale Bank te Bandoeng. 3305

REO en MORRIS

munten uit door hun
LANGE LEVENSDUUR
en
GERINGE ONDERHOUDSKOSTEN
Berekening van Exploitatiekosten wordt — op aanvraag gaarne verstrekt. —
De Importeurs:
AUTOMOBIEL- & MOTORHANDEL „DE MAGNEET".
AGENTEN:
K. DE WIT — Soekaboemi.
Autohandel v/h E. JOPPE — Bandoeng.
200w

Het Volkomen Huwelijk

Het eerste boek van een trilogie over het Huwelijksgeluk
door Dr. Th. H. v. d. Velde

Dit merkwaardige boek zal stellig bijzondere aandacht trekken, want er is zonder twijfel in dit boek een arbeid neergelegd, die in velerlei opzicht gewaardeerd dient te worden. Overtuigd dat menig huwelijk „ongelukkig of slechts ten deele gelukkig en dus niet tot een volkomen huwelijk wordt" door onvoldoende weten ten aanzien van veel, dat met het geslachtelijke leven samenhangt, heeft de schrijver een zeer breede uiteenzetting gegeven der menschelijke „sexologie".

Het boek is bijzonder vlot en klaar geschreven en aan menige bladzijde zal men zelfs litteraire waarde kunnen toekennen. Buiten kijf is het, dat in dit boek de vruchten van veel ernstige studie verzameld zijn. Voor gehuwde mannen, die het met eerlijken ernst bestudeeren, zal het van veel waarde zijn.

De Bestrijding van den Echtelijken Afkeer

Het tweede boek van een trilogie over het Huwelijksgeluk
door Dr. Th. H. v. d. Velde

Met 43 afbeeldingen buiten den tekst.

Dr. v. d. Velde heeft het wezen en voorkomen van den echtelijken afkeer met scherpen zin bestudeerd en zijn inzichten er over op zoodanige wijze weten uiteen te zetten, dat niet alleen de deskundige, maar ook de ontwikkelde leek veel uit zijn boek kan leeren en stellig door zijn boek tot een juister begrip, niet slechts van den echtelijken afkeer op zichzelf, maar ook van de beteekenis ervan zoowel voor het individu als voor de maatschappij zullen geraken.

Een andere bijzondere eigenschap van dit boek is de vorm, waarin de bewerking van een zoo teer onderwerp aan den schrijver gelukt is. Taal en stijl verdienen alle lof; de uitvoering van het boek is welverzorgd, fraaie afbeeldingen sieren het.

Ieder deel is gebonden in geheel linnen band en wordt aangeboden voor den prijs van
F. 15,—
betaalbaar in maandelijksche termijnen van F. 1,50.
Ieder deel vormt een boek op zichzelf en wordt dan ook apart verkrijgbaar gesteld.
Toezending van het verlangde geschiedt direct na ontvangst van onderstaand bestelbiljet door:
W. GORTER Jr. - Boekhandelaar - BANDOENG

BESTELBILJET

Ondergeteekende wenscht te ontvangen van
W. Gorter Jr., Boekhandelaar te Bandoeng, Riouwstraat 171
1 ex. Dr. v. d. Velde, „Het Volkomen Huwelijk", gebonden, voor den prijs van F. 15,—, betaalbaar in maandel. term. van F. 1,50.
1 ex. Dr. v. d. Velde, „De Bestrijding van den Echtelijken Afkeer", gebonden, voor den prijs van F. 15,—, betaalbaar in maandelijksche termijnen van F. 1,50.

Naam ....
Woonplaats ....
Beroep ....

Doorhalen wat niet verlangd wordt s. v. p.

3285

A. TER BRAAK TANDARTS
Rijks Univ. Utrecht
MENTENG 42. WELTEVREDEN **TEL. WL. 1383.**
Heckolith Prothesen voor 't eerst in Indië in ons Laboratorium vervaardigd.
Spreekuren v.m. van 7.30 — 10 en n.m. van 5—7 29mwz

J. A. M. J. **JENNISSEN**
Moniteur de la clinique urologique de Necker Paris
UITSLUITEND
Algemeen chirurg en Vrouwenarts en speciaal voor Blaas- en Nierziekten.
Spreekuren op werkdagen (behalve Zaterdag n.m.)
v.m. 8 — 9
n.m. 5 — 6 en volgens afspraak.
Entree Gondangdia 14. Telefoon Wlt. 2260. 3273

ABONNEMENTSPRIJS: f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.

ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75. Regeltarief f 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN — TWEEDE BLAD — Directeur G. MOLENAAR

UITGEEPSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij. BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden. TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord). Na 5 uur 's midd. Welt. 42

HANDEL EN NIJVERHEID.

Amsterdamsche Beurs.

Slotkoersen (*Eigen Dienst*).

	28 Jan.
H.V.A.	567
Kol. Bank	220
Handelsbank	160
Certif. N. H. Mij.	175
„ N. I. Escompto Mij.	90
Kon. Olie	398
6% Indië 1922	102⅛
Ned. Scheepv. Unie	190
Lindeteves	154
K. P. M.	225
Deli Spoorweg Mij.	208
Java China Japan Lijn	105

Slotkoersen (*Aneta*).

	27 Jan.	28 Jan.
Javasche Bank	313	—
Amsterdamsche Bank	—	191
Twentsche Bank	138	—
Incasso Bank	—	—
N.I. Escompto Mij. cert.	89	90
Certif. N.H.M.	175	175
Handelsbank	158	159
Koloniale Bank	219	219
Scheepvaart Unie	190	190
Kon. Paketv. Mij.	224	224
Java China Japan Lijn	105	105
Holl. Amerika Lijn	33	—
Kon. Stoomboot Mij.	—	86
N.I. Spoorweg Mij.	222	219
Delispoor	208	—
Sem. Cher. Stoomtr. Mij.	147	150
Sem. Joana Stoomtr. Mij.	—	160
Gas Mij.	241	—
Gas Mij. Nat. Bezit	—	—
Aniem	—	342
Aniem Nat. Bezit	—	—
Internatio	265	265
Lindeteves	154	154
Maintz en Co.	—	—
Philips	512	510
Margarine Unie	357	—
v. Berckels Patent	182	—
A. K. U.	—	120
Hollandsche kunstzijde	—	—
Koninklijke Olie	399	397
Tarakan	—	361
Alg. Exploratie Mij.	191	—
Handelsverg. „Amsterd."	570	566
Cultuur Mij. „Vorstenl."	151	152
Suiker Cultuur	217	—
Suiker Unie	—	—
Poerworedjo	62	65
Java Cultuur Mij.	402	—
Amsterdam Rubber	166	170
Soerowinangoen	185	—
Basilam	81	—
Sumatra Rubber	—	130
Bandar Rubber	—	148
Deli Batavia Rubber	—	—
Kedeng Lemboe	229	—
Malabar	360	—
Gedeh	—	175
Deli Maatschappij	345	—
Senembah	—	391
Deli Bat. Tabak Mij.	—	—
Cultuur Mij. de Oostkust	93	—
Simau	627	—
Redjang	129	129
Billiton B	—	395
Singkep Tin A	—	—
Boeton	—	194

*

Rubber vast. Overige markten iets lager op winstneming.

Bataviasche Beurs.

(*Nadruk Verboden*).

Nabeurs op 28 Jan.

Kol. Bank		218
Internatio		264
Band. Kinine pref.		142½
Unie	188½	188¾
J.C. Japanlijn		104
Expl. Mij. Ned. Indië		250
Cities Service		29½ doll.
6% Oblig. Dollar L. '1e S. à 500 doll.		102¼
4½% „ Ind. Leen. '26		96½
4½% „ Ind. Leen '29		96½
Sem. Stb. en Pr. Veer	237¼	238
Sumatra Rubber	130	132

Afgedane Fondsen op 29 Jan.

	Openingsk. laagste	Openingsk. hoogste	Slotkoersen laagste	Slotkoersen hoogste
5% Oblig. Ind. L. '17	100½	100½	—	—
4½% „ Ind. L. '26 A/B	96¼	96¼	—	—
5½% „ Gem. Bat.	100½	100½	—	—
5½% Pbr. Java Hyp. Bank à 500	101	101	—	—
6% Pbr. N.I. Hyp. Bank à 500	101	101	—	—
6% Oblig. Hot. des Indes	100½	100½	—	—
6% „ Ps. Randoe	100½	100½	—	—
6% „ Carumby	100	100	—	—
Handelsbank	158¾	158¾	—	—
Escompto cert.	89¼	89¼	—	—
H.V.A.	566	566	—	—
Lindeteves	153	153	—	—
N.I. Spoor	219	220	—	—
Deli Spoor	203¼	203¼	—	—
Sem. Cher. Tr.	148½	149	—	—
Poerworedjo	62½	62½	—	—
Simau	630	630	—	—
Cities Service Coy.	28½	29 doll.		
Sum. Elect. Mij.	115	115	—	—
Hotel des Indes	143	143	—	—
Bagelen	175¼	175¼	—	—
Radjamandala	99¾	99¾	—	—
Sumatra Rubber	127¾	127¾	—	—
5% Oblig. Ind. L. '17 à 500	—	—	100½	100½
6% „ Gn. Tjemp.	—	—	100	100
Sem. Cher. Tr.	—	—	149	149
Japanlijn	—	—	104	104
Sem. Stb. Pr. Veer	—	—	232½	234
Amsterdam Rubber	—	—	167	167
Band. Kinine pref.	—	—	144	144
Preanger Hotel	—	—	105	105

Fondsen waarvan geen afdoeningskoersen op 29 Jan. '30.

	Vraag	aanbod
5% Oblig. Ind. Leen. '15	100½	—
„ „ „ à 500	100½	—
5% „ „ '16	100½	—
6% „ Pd. st. L. '21 C	101½	—
6% „ Doll. L. '22 A	101¾	—
6% „ Doll. L. '22 B/C	—	102¼
„ „ „ à 500	102¼	—
5% „ Ind. L. '23 A	100¼	—
5½% „ Doll. L. '23 C	—	10 ¾
4½% „ Ind. L. '26 à 500	96½	—
4½% „ id. '29	96¼	96¾
5% „ Gem. Batavia '17	—	100½
5% „ Banjoemas El. Mij.	97	99
5% „ Solosche Elect.	99	101
6% „ Pr. Hotel	99½	101
6% „ San. Garoet	85	—
6% Oblig. Triplexkistenfabriek	—	69¾
6% „ Bodj. Datar	—	100
6% „ Soewarna	100	—
7% „ Pasir Randoe	100	105
Javasche Bank	311	317½
Cert. N. H. M.	173	177½
Kol. Bank	216	218
Escompto aand.	89½	—
Cult. Mij. Vorstenl.	147	—
Internatio	262½	—
Bandoeng Kinine gew.	300	315
Bandoeng Kinine pref.	142½	145
Unie	188	189
Japanlijn	103	104
K. P. M.	—	225
Sem. Joana Tram	—	160
Serajoedal Tram	150	160
Redjang Lebong	125	130
Holland Siam	80	85
Expl. Mij. Ned. Indë	240	250
Aimem	—	470
Tarakan	350	—
Kon. Olie	395	400
Solo Electr. Mij.	340	—
Gebeo	210	218
Bali en Lombok Elec. Mij.	115	120
Rembang Electr. Mij. n.e.	—	110
Sem. St. Pr. Veer	230	235
Stroohoedenveem	120	127
Tegalsch Pr. Veer	270	290
Vergde Pr. Veren	—	130
Java Veem	—	185
Preanger Hotel	100	105
Java Sum. Hand. Mij.	95	—
Ardjoena	120	150
Artana	—	290
Malabar	350	360
Michiels Arnold.	235	—
Moeara Laboe gew.	—	102½
Moeara Laboe pref.	90	105
Moelia	—	25
Oeloehmanah gew.	15	25
id. pref.	100	—
Pangledjar	—	650
Papandajan pref.	70	—
Perbawatie	195	—

N.B. Morgen geen call!

*

Onze beursmedewerker meldt:

Van de meer opgewekte stemming van gisteren viel weinig meer te bespeuren, welbeschouwd wegens gebrek aan handel. Van sporen iets beter vraag naar Sem. Cheribon, terwijl N I.S. tot 219 teruglooppend werd afgegeven. Opnieuw liep Kon. olie zonder zaken voorbij. Ook hier voelde de tendenz matter aan. City service tot 29 dollar afgedaan, bleven nabeurs lager aangeboden. Ook bij Sem. St. Prauwenveer was de stemming er weer uit. Een vast stel punten werd lager afgegeven. Mijnbouw verlaten. Ook voor rubbers geen interesse. Leeningen prijshoudend. Exploratie deed 191¼—192.

Wisselkoersen.

	Factorij.	Escompto Mij.	Handelsbank.
T. T. A'dam	100⅜	100⅜	100⅜
Zicht A'dam	100⅛	100⅛	100⅛
2 m/d A'dam	99⅞	—	—
3 m/d A'dam	99½	—	—
4 m/d A'dam	99¼	—	—
6 m/d A'dam	98¾	—	—
T. T. Londen	12.15	12.15	12.15
Zicht Londen	12.12½	12.12½	12.12½
30 d/z Londen	12.08¾	—	—
3 m/z Londen	12.—	—	—
T. T. Australië	12 —	12 00	12.—
Zicht Australië	11.97½	11.97½	11.97½
T. T. Amerika	2.49¾	2.49¾	2.50
Zicht Amerika	2.49¼	2.49¼	2.49½
T. T. Frankrijk	10⅛	10⅛	10⅛
Zicht Frankrijk	10	10	10
Zicht België (Belga)	35	35	35
T. T. Duitschl.	59⅞	59⅞	59⅞
Zicht Duitschl.	59¾	59¾	59¾
Zicht Zwitserl.	48½	48⅜	48½
Zicht Italië	13⅜	13⅜	13⅜
Zicht Stockholm	67¼	67	67¼
Zicht Oslo	67	67	—
Zicht Kopenh.	67	67	67
T. T. Calcutta	91	—	—
T. T. Bombay	91	—	—
T. T. Madras	91	—	—
T. T. Colombo	91⅛	—	—
T. T. Rangoon	91⅛	—	—
T. T. Japan	1.23½	1.23½	1.23½
Zicht Japan	1.23¼	1.23¼	1.23¼
Zicht Manilla	1.25	1.24½	1.24¾
T. T. Hongkong	1.00¼	1.03	1.01
T. T. Shanghai	1.24	1.27	1.25
T. T. Amoy	93¼	—	90¾
T. T. Singapore	1.40⅝	1.40⅝	1.40⅝
T. T. Br.-Indië	—	91	90⅞

Batavia, 29 Jan. '30.

Amsterdamsche Wisselkoersen.

(*Aneta*).

	27 Jan.	28 Jan.
Prolongatierente	3⅛	3
A'dam-Java	99¼	99¼
A'dam-Londen	12.10⅞	12.11 1/16
A'dam-New-York	2.48 27/32	2.48 29/32
A'dam-Parijs	9.77¾	9.77⅜

Officiëele Producten-Noteeringen.

Opgave van de producten-noteeringen der Handelsvereeniging Batavia en de Ned. Ind. Ver. v/d Rubberhandel, loopende van 28 Jan. '30 12.30 u. n. m. tot 29 Jan. '30 12.30 u. n. m.

	gedaan Gisteren	heden	laatste vraag	laatste aanb.
Rubber (per ½ K.G.) Java-Std.-Sheets Jan.	—	—	38¼	38½
Java-Std.-Crepe Jan.	—	—	38¾	39¼
Palembang Robusta koffie (per 100 K.G.) E.K. Bat. Jan./Febr.	—	—	47⅜	47¾
Jan./Maart	—	—	47⅜	47¾
Zwarte Lampong Peper.- (per 100 K.G.) E.K. Bat. Jan./Febr.	—	—	106	106¾
Jan./Maart.	—	—	106	106¾
Witte Muntok Peper. (per 100 K.G.) E. K. Bat. Jan./Febr.	—	147⅜	147	148⅛
Jan./Maart	—	147⅜	147	148⅛

Sheets Jan.	25½	25
„ Apr./Juni	27	26½
„ Juli/Sept.	28¼	27¾
Medium blankets Jan./Febr.	21¾	21¼
Remilled native rolled bark Jan./Febr.	14	13¾

Heden opende de markt kalm. Donderdag en Vrijdag zijn de markten gesloten.

Londen.

		27 Jan. open. not.	27 Jan. slot not.	28 Jan. open. not.	28 Jan. slot not.
Sheet spot	koop.	7⅜	7½	7 9/16	7½
	verk.	—	7 9/16	—	7 9/16
„ Jan./Mrt.	koop.	—	7	—	7 9/16
	verk.	—	7 11/16	—	7
„ Juli/Sept.	koop.	—	7 13/16	—	7¾
	verk.	—	7⅞	—	7 13/16
Crêpe spot	koop.	—	7 5/16	—	7 5/16
	verk.	—	7 7/16	—	7 7/16

De markt opende meer prijshoudend en sloot lusteloos. Matige handel.

New-York.

		27 Jan. 4 u. n.m.	28 Jan. 4 u. n.m.
Crêpe spot	koop.	15¾	15⅝
Sheet spot	koop.	15⅛	14⅞
	verk.	15⅜	15⅛
„ Jan./Mrt.	koop.	15¼	15
„ Apr./Juni	koop.	15¾	15⅝
	verk.	16	15⅞

Markt lusteloos.

Slotnoteeringen.

		27 Jan.	28 Jan.
Sheet spot	koop.	15⅛	15
	verk.	15⅜	15¼
Apr./Juni	koop.	15¾	15
	verk.	16	15⅞

De markt sloot kalm.

Productenmarkt Batavia.

Rubber smoked sheets en crepe f 0,38¼ vraag, f 0,38½ aanb.

Palembang Robusta April f 29½ ged.

Citronella-olie ready A f 2.65 gedaan.

Peper-Lampongs Jan./Mrt. koop. f 65,— geen verk.

Peper-Muntok Jan./Mr. t f 91,— gedaan.

Productenmarkt Soerabaja.

SOERABAJA, 29 Jan. (*Aneta*). Suiker superieur ready f 11,— vraag, f 11⅛ aanb. Jan. idem Febr. idem Maart f 11¼ vraag, f 11⅜ aanb.

Hoofdsuiker ready f 10⅞ vraag, f 11,— aanb. Markt flauw.

Rubber Sheets f 38½ nom. Markt kalm.

Koffie ready f 43,— Augt/Oct. f 40,— nom.

Rubber-Noteeringen.

(*Reuter's Handelsdienst via Aneta*).

Singapore.

	28 Jan. 10 u. v.m.	29 Jan. 10 u. v.m.
Sheets spot	25	24¾
Crêpe spot	25	24¾

Peper-Noteeringen.

Londen.

	27 Jan.	28 Jan.
Zwarte Singapore cif. Londen Jan./Mrt.	11½ gen.	11½ gen.
Witte Muntok cif. Londen Jan./Mrt.	15⅝ ged.	15⅞ ged.
Zwarte Lampong cif. Londen Jan./Mrt.	11½ verk.	11⅝ ged.

Olie uit Steenkool.

De Standard Oil Co. en I. G. Farben A. G.—De gesloten overeenkomst

II (*slot*).

Van een monopolie inzake de exploitatie van het procédé Standard-Igfag kan, gelijk uit het vorige artikel is gebleken, niet gesproken worden. Er kan, integendeel, op gerekend worden, dat de chemische en de mijnbouwindustrie van de overige landen, die zich met hetzelfde complex vraagstukken bezighouden, eveneens in staat zullen zijn, op dit gebied resultaten te bereiken, gelijk zij die, om een voorbeeld te noemen, hebben bereikt op het gebied van de synthetische vervaardiging van ammoniak of bij de vervaardiging van anilinekleurstoffen van hooge qualiteit. Daarom mag evenwel niet ontkend worden, dat een samenwerking tusschen een der voornaamste Europeesche chemische concerns en de voornaamste olie-produceerende en verwerkende maatschappij ter wereld een aantal belangrijke gevolgen zal hebben, die wij als volgt zouden willen formuleeren:

1. Leidende persoonlijkheden van de Amerikaansche industrie, o.a. de voorzitter van de Standard Oil Co., mr. Teagle, hebben zich ter bezichtiging van de Igfagfabrieken naar Duitschland begeven, terwijl de directie van de Igfag harerzijde haar gedelegeerden ter bevordering der relaties met industrie- handels- en bankkringen naar de Vereenigde Staten zond.

In dit verband zij naast bekende bezoeken van de Igfagbestuursleden Bosch en Schmitz gewezen op het verblijf in Amerika van den met de vloeibaarmaving van kolen zeer vertrouwden directeur Krauch. Deze werd op het internationale kolencongres te Pittsburg verleden jaar door mr. Teagle persoonlijk ingeleid. In een exposé over de vloeibaarmaking van kolen behandelde hij de resultaten, die op dit gebied in Duitschland waren behaald. Zulk een vriendschappelijke samenwerking op wetenschappelijke en persoonlijke basis is natuurlijk voor de Duitsche Igfag, wier expansievermogen meer en meer gericht is op internationale samenwerking, van eminente financiëele en economische beteekenis.

2. De toepassing van het hydreeringsprocédé door het grootste Amerikaansche olieconcern komt neer op een licentieverleening, die op grond der door Amerika te betalen bijdragen in den loop der jaren voor de Igfag tot een belangrijke bron van bijdragen in den loop der jaren voor de Igfag tot een omvangrijke exploitatie der procédé's vormt in de eerste plaats het uitgestrekte arbeidsveld der Standard Oil Company, die dank zij haar productievermogen, haar financiëele structuur en haar machtige verkooporganisatie op verschillende gebieden van de internationale economische organisatie grooten invloed uitoefent.

3. Het feit, dat de olie- en mijnindustrie zich meer en meer bezighoudt met de inlijving en de uitbreiding van chemische fabrieken, — wij herinneren hier alleen aan de stichting van een inrichting voor de vervaardiging van synthetische stikstof in Nederland door de Koninklijke — leidt tot de gevolgtrekking, dat de samenwerking Standard-Igfag in den loop der jaren ook op andere gebieden van de olie-, kolen-, mest- en rubberchemie gemeenschappelijke belangen naar voren zal brengen, waarvan praktische toepassing kan leiden tot verdere Duitsch-Amerikaansche samenwerking.

4. De Igfag heeft vermoedelijk door de overeenkomst met de Amerikanen een aantal ervaringen, over welke zij tot dusver alleen de beschikking had, moeten prijsgeven. Aan den anderen kant echter heeft zij door de Amerikanen diep inzicht in de bedrijfseischen der olieveredeling gekregen, die voor het verdere wetenschappelijke werk over de hydreering en voor de eigen installaties in Duitschland van niet te onderschatten waarde zullen zijn.

Hoeveel tijd noodig zal zijn, om deze ontwikkelingsmogelijkheden te realiseeren, hangt er nu van af, of de reeds aan het bedrijf afgestane en binnenkort in bedrijf te brengen installaties aan de buitengewone eischen, die de verschillende phasen der hydreering stellen, zullen kunnen voldoen. Een belangrijke rol voor een rendabele uitvoering van het procédé schijnt te worden toegekend aan de voorwaarden tot levering van het waterstof, dat voor de hydreering noodig is. Daarnaast zullen ook de hoogdruk- en hooge-temperatuur-toestellen nog vele problemen opleveren, zoowel wat de constructie betreft als de geschiktheid van het materiaal. Een bevredigende oplossing zal in ieder geval nog jaren van nauwkeurige waarneming eischen.

Ofschoon het derhalve buitengewoon moeilijk is, de vloeibaarmaking en hydreering van kolen thans reeds een definitieve economische toekomst te voorspellen, kan er toch met nadruk op gewezen worden, dat de vervaardiging van synthetische benzine een uiterst merkwaardig resultaat is van de nauwe samenwerking tusschen chemicus en ingenieur, die door combinatie van katalysatoren, temperatuuromstandigheden en drukvoorwaarden het vermogen hebben gekregen, organische substanties langs kunstmatigen weg uit te breiden en af te breken, teneinde ze te brengen in een vorm, die in overeenstemming is met de behoeften van de verbruikers.

(*Nadruk verboden*).

De Theemarkt.

(*Van Dunlop & Kolff*).

BATAVIA, 27 Januari 1930.

Het aanbod is weer middelmatig geweest; de selectie was goed en bevatte naar verhouding meer tippy theeën.

Ofschoon de marktstemming een beetje beter was, bleef het aantal transacties nog zeer gering De vraag bepaalde zich in hoofdzaak tot B.O. Pekoes van ordinaire- tot medium-kwaliteit en tot goede B.O. Pekoes.

Er was voortdurend vraag naar medium tot goede Or. Pekoes; enkele soorten Pekoe konden koopers vinden, doch Pekoe Souchongs waren niet gewild.

Over de termijn-markt valt weinig of geen verandering te rapporteeren.

Kwaliteit: — Over 't algemeen zeer bevredigend voor den tijd van het jaar.

Noteeringen: — Zijn nominaal (Inferieure kampong-thee en roodachtige soorten zijn niet genoteerd).

O.P. Finest	70—77
O. P's good medium to good	58—68
O.P.'s ordinary to medium	50—56
P's „ „ good	40—54
P.S. & S. „ „ „	34—50
Dust & Small Fngs ordin. to med.	22—28
B.O.P. Finest	70—80
B.O.P.'s good medium to good	46—65
B.O.P.'s ordinary to medium	35—42
B.P.'s „ „ „	33—43
B.T. „ „ „	24—32
P.F. „ „ „	24—30

Londen veilingen:

Britsch-Indië 20-1-'30: ¼ d. lager.

27-1-'30: De laagste B.P. ¼ d. hooger.

Java 23-1-'30: ¼ d. tot ½ d. lager.

Amsterdam 23-1-'30: 1 tot 4 cents lager, met uitzondering van medium en goede Pekoes en goede Orange Pekoes.

Londen-Noteeringen.

		31-10-29	7-11-29	14-11-29	21-11-29	28-11-29	5-12-29	12-12-29	19-12-29	9-1-30	16-1-30	23-1-30
Good tippy	B.O.P.	2/2	2/2	2/2	2/2	2/2	2/1½	2/1½	2/1	2/1	2/1	2/1
Medium	B.O.P.	1/3¼	1/3¼	1/3¼	1/3¼	1/3¼	1/3¼	1/3¼	1/3¼	1/3¼	1/3¼	1/3
Ordinary	B.O.P.	10½	10½	10¼	10	10½	10¼	10	9¾	9¼	8¾	8¾
Medium	B.P.	10¾	10¾	10½	10	10	9¾	10	9¼	9¼	8¾	8¾
Ordinary	B.P.	9	9	8½	7¾	8½	8½	8½	8½	8¼	8	8
Good tippy	O.P.	1/2½	1/2½	1/2½	1/2½	1/2½	1/2½	1/2½	1/2½	1/2½	1/2½	1/2½
Medium	O.P.	1/1	1/1	1/1	1/1	1/1¼	1/-1	1/1¼	1/1	1/-½	1/-½	1/-
Ordinary	O.P.	10	10¼	10¼	10¼	10¼	10¼	10½	10½	10¼	10¼	10
Good	P.	10¾	10¾	10¾	10¾	10¾	10½	10½	10¼	9¾	9½	9¼
Ordinary	P.	9	9	9	8¾	9	8¾	9	9	8½	8¼	8
Medium	P.S.	9¾	9¾	9¾	9¼	9¼	9¼	9½	9¼	9	9	8¾

Weekbericht No. 4 van „De Handelsvereeniging te Batavia".

Prijzen per 100 Kg. tenzij anders vermeld.

Prijsverloop van Uitvoerproducten van 20 t/m 25 Jan. '30.

Suiker. Markt stil met lagere prijzen.

Oogst '29. S.H.S. gedaan Jan. f 11,45, met verder aanbod tot f 11⅜ en H. S. gedaan Jan. tot f 10,80.

Oogst '30 S.H.S. gedaan April/Mei tot f 11⅞.

De V.J.P. verkocht 300 ton H.S. uit oogst '29 tot f 11,—.

Prima Padang arab. koffie (Angkola, Mandeling, Sibolga) Oogst '29. Markt met verdere vraag, koopers f 90⅝, verk. f 93⅞.

Palembang Robusta e.k. Batavia '29. Maart/April gedaan f 45¾, April-Mei ged. tot f 44⅛ en f 46⅜. Markt sloot met koopers tot f 46¼ en verk. tot f 47,— voor Maart/April, April/Mei verk. f 46⅜.

Damar, Sumatra en Pontianak (asst. No. 1, 2, 3, 4, 5). Markt lusteloos Sumatra A/E ged. f 91½, Pontianak A/E f 76⅞. Verder aanbod voor Damar E f 44½, Damar F f 34¾ en Stof f 33⅛.

Coprah Java F.M.S. Export droog, f.o.b. n.u.g. Markt kalm, koopers f 22⅞ verk. f 23¼.

Coprah Java F.M.S. Export droog loco. incl. zakken. Gedaan f 21,—.

Coprah olie max 30% vetzuur Onveranderd.

Kapokpitten. Oogst 1929. Markt verlaten, verk. f 5¼ incl. zak en koopers f 4¾.

Zwarte lampong Peper Oogst '29 loco. Jan./Mrt. gedaan van f 102,— tot f 103,— Slot koopers f 100⅜, verk. f 102⅜.

Witte Muntok Peper Oogst '29 loco. Ready en Jan. gedaan tot f 137⅝ en f 139¼, Jan./Mrt. gedaan tot f 142½. Slot koopers f 137⅝, verk. f 140⅞.

Huiden Buffel nat f 29⅛ — f 32⅜ dooreen.

Koe nat Java f 56⅝ — f 42⅛ — f 35⅝ Bali f 42⅛.

Buffel droog I f 113⅜ — f 131½; II f 97⅛ — f 105¼; III f 85,— — f 76⅞.

Koe droog I f 113⅜ — f 218⅝; II f 97⅛ — f 194¼; III f 72⅞ — f 129½.

Geitevellen ass. 50 cm.—100 cm. p. stuk. I f 1,97½; II f 1,22.

Schapevellen per stuk I f 1,10 II f 0,20.

Cacao. Ongesorteerd Preanger, geen aanbod, koopers f 93⅞.

Java Rijst. Huller Krawang 45% breuk. Gedaan Januari van f 16,84 tot f 17,—

Rangoon Rijst. Smallmills special ged. Jan. afscheep van f 12,55 tot f 13,68. Febr. afscheep van f 11,98 tot f 12,39. Bigmills Jan. afscheep f 11,98 cif.

Siam Rijst. A. I special ged. Jan. afsch. f 12,95 cif.

Saigon Rijst. Saigon No. 1 Taychow ged. Januari afsch. f 13,93. Longgrain ged. Jan. f 13,60. Japan No. 2 ged. Jan. afsch. f 13,27.

Grondnoten, Cheribon, gepeld. Markt zonder zaken met aanbod tot f 21¾.

Rubber, per ½ K.G. De prijzen daalden in het begin van verslagweek, daarna trad eenige verbetering in, die niet gehandhaafd werd, zoodat het slot iets lager was dan de opening. Bij de lagere noteering waren verkoopers eenigszins gereserveerd. Contracten geregistreerd over ongeveer 389 tons.

Markt-noteeringen:

Datum	Londen Std. Sheets d.	New-York Std. Sheets d.c.	Singapore Std. Sheets d.c.	Singapore Med. Bl. d.c.	Batavia Java Std. Sheets c.
20 Jan.	7 5/16	14⅝	25½	21½	39½
21 „	7⅜	14¾	24	21	37½
22 „	7 5/16	14¾	24½	21¼	38½
23 „	7 5/16	14¾	24	21	37¾
24 „	7½	15	24½	21	33
25 „	7 7/16	14⅞	25	—	38¾

Tapioca, Markt stil zonder belangstelling.
flake geen aanbod.
sifting geen aanbod.
seeds, A. en B. A. ged. f 20¼, B. verk. f 16¼.
pearl, A. en B. A. ged. f 22¼, B. zonder aanbod.
fabrieksmeel K.T.H. verk. f 14¾, K.T.K. verk. f 14⅜, G.T.A. f 15⅝.
Banthong A. f 18⅝.
inlandsch meel geen aanbod.
B. III meel verk. f 5⅝.

Citronella Olie per K.G. incl. drum. (85% geraniool). Contract A. Jan./Mrt. koop. f 2,85, verk. f 3,05, Jan./Dec. ged. f 3,05, Contract B. Jan./Juni ged. f 2,75.

Tin Iets flauwer, ± f 202,—.

Thee per ½ K.G. De stemming van de markt was iets beter doch het aantal afdoeningen was wederom zeer klein. Nominaal noteeringen als volgt:

Oranje Pecco	(fijnste	f 0,70 — f 0,77
	(fijne	„ 0,58 — „ 0,68
	(gew.	„ 0,50 — „ 0,56
Pecco		„ 0,40 — „ 0,54
Pecco Souchong en Souchong		„ 0,34 — „ 0,50
Broken Oranje Pecco	(fijnste	„ 0,70 — „ 0,80
	(fijne	„ 0,46 — „ 0,65
	(gew.	„ 0,35 — „ 0,42
Broken Pecco		„ 0,33 — „ 0,43
Broken Tea		„ 0,24 — „ 0,32
Fannings		„ 0,24 — „ 0,30
Stof en Sm. Fngs.		„ 0,22 — „ 0,28

Tin-Noteeringen.

Singapore.

	27 Jan.	28 Jan.
Verkocht	—	—
Prijs (per picol)	—	—

Londen.

28 Jan.

Slottransacties in den namiddag:

Ready per ton (standard)	—
3 mds. levering	181 pd.st.

New-York.

27 Jan.	28 Jan.
38¾ doll.	39⅜ doll.

Markt vast.

Copra.

Londen.

28 Jan.

Jan./Febr 22 pd.st. 11 s.h. 3 d. verk.

Faillissementen.

Uitgesproken door den Raad Justitie te Semarang):

Liem Lian Lie, koopman Poerwokerto:

Door den Raad van Justitie te Soerabaja.

Kwee Djie Hoe, koopman, te Malang (Toko Amerika).

H. J. Smit, koopman, te Wlingi.

J. H. Ording, ambtenaar b/d Provincialen Raad van Oost-Java, te Soerabaja.

J. G. Rothe te Poeger.

Njoo Gwan Yong, handelaar, te Malang.

Radio-Nieuws.

Programma's.

Bat. Radio Vereeniging.

Woensdag, 29 Jan.

7 — 9.15 Klassieke muziek op gramofoonplaten.
9.15—10.15 Bulgarian Trio.

Donderdag, 30 Jan.

7 — 8.30 Muziek Hotel der Nederlanden.
8.30—10 Dansmuziek.

*

Vrijdag a.s. om 9 uur zal mevr. Fels-Wijers voor de microfoon van de Bat. Radiovereeniging een lezing houden over „Nieuwe Stroomingen in de Muziek". Ter illustratie van het gesprokene zal mevr. Fels de volgende composities op den vleugel ten gehoore brengen:

I. a. An Ada — Dohnany.
b. Barcarolle — Rachmaninoff.
II. a. Voiles — Debussy.
b. Cathedrale Engloutie — Debussy.
c. Reflets dans l'eau — Debussy.
III. a. Sonatines, (2de en 3de gedeelte). — Ravell.
b. Alborado del Grazioso. (No. 4 uit Miroir).

Bandoengsche Radio-vereeniging.

(*Korte golf, 58 M*).

Woensdag 29 Jan.

Klassiek Concert te geven door Marcel Hammerschlag's Kwartet op Woendag: 1. Ouverture „Die Italienar in Algier", Rossini. 2. Intermezzo aus „Cavalleria rusticana", Mascagni. 3. Fantaisie aus der Oper „La Favorita", Donizetti. 4. Variationen über ein Thema von Corelli Tartini-Kreisler. Vioolsolo gespeeld door den heer A. Konchester. 5. Fantaisie aus der Oper „Der Barbier von Sevilla", Rossini, 6 Festmarsch aus der „Oper „Aida" Verdi.

De Economische Toestand van Nederlandsch-Indië.

Aan het jongste nummer van de Maandstatistiek betreffende den economischen toestand van Nederlandsch-Indië, welke als bijlage van de Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel verschijnt, wordt het volgende ontleend:

Financiewezen.

Onder dit hoofd zijn in de eerste plaats vermeld de gegevens van de Javasche Bank betreffende het giro- en het verrekeningsverkeer, de toe- en afvloeiïng van de kassen, het in bankoperatiën belegd kapitaal en het uitstaand bedrag aan buitenlandsche wissels, de bankbiljettencirculatie en de rekening-courant saldi van anderen dan het Gouvernement. De gegevens loopen tot en met December 1929.

Het gemiddelde, door de Javasche Bank in bankoperatiën belegd kapitaal binnen Nederlandsch-Indië, liep de laatste maanden terug van 143 millioen gulden in September tot 114 millioen in December, terwijl de buitenlandsche wisselportefeuille van gem. 37 millioen in September achteruitging tot 27 millioen gulden in December. Waarschijnlijk staat dit voornamelijk in verband met den suikerexport.

In verband met den minder gunstigen economischen toestand van de Inheemsche bevolking is het opmerkelijk, dat de achterstand bij het Volkscredietwezen slechts onbeteekend toeneemt. De achterstand bij de afdeelingsbanken op Java en Madoera bedroeg in November 1928 f 11 389 000 in November 1929 f 11 471 000. Bij het dessabankwezen op Java en Madoera steeg de achterstand van f 136 000, in November 1928 tot f 145 000, in November 1929. De stijging van den achterstand bij het dessabankwezen moge relatief vrij aanzienlijk schijnen, in aanmerking nemende, dat door de dessabanken op Java en Madoera gedurende 1929 per maand leeningen werden gesloten, schommelende tusschen f 12 982 000 en f 14 057 000 is de achterstand bij het dessabankwezen van geen beteekenis.

Toch zou het onjuist zijn, hieruit af te leiden, dat de economische toestand van de Inheemsche bevolking ook niet is achteruitgegaan.

De geringe achterstand moet hoogstwaarschijnlijk worden toegeschreven aan zeer voorzichtig beheer.

Effectenkoersen.

Indexcijfers worden berekend van de koersen op de Amsterdamsche beurs van 9 groepen tezamen en van obligaties Indische Leening, gebaseerd op den gemiddelden koers van 1924.

De laatst opgenomen cijfers zijn die over November 1929.

In verband met de October-crisis op de beurs te New-York liepen de koersen van de Indische aandeelen scherp terug.

Het indexcijfer van de koersen van rubberaandeelen daalde van 140 in October tot 108 in November. Het algemeen indexcijfer van de koersen van de Indische aandeelen daalde van 135 in October tot 125 in November.

Handel en Verkeer.

Een overzicht wordt geboden van de invoer- en uitvoerwaarde en het gewicht van eenige belangrijke groepen van invoerartikelen en afzonderlijke importgoederen en exportproducten, gesplitst naar Java en Madoera en de Buitengewesten, benevens de totale uitgevoerde hoeveelheid bevolkingsrubber, peper en copra uit Nederlandsch-Indië. In dit hoofdstuk worden eveneens opgenomen de opbrengsten van de Spoorwegen en de ontvangsten van de Post- en Telegraafdiensten.

Bedroeg de import van rijst in Java en Madoera in de eerste 11 maanden van 1928 slechts 164 011 000 kg, in dezelfde periode van 1929 bedroeg de import 320.991.000 kg. De invoer van rijst in de Buitengewesten is in de eerste elf maanden van 1929 een fractie beneden die van dezelfde maanden van het vorige jaar. De import van gedroogde visch is iets lager dan het vorige jaar, die van kedelee daarentegen hooger, nl. 82.546.000 kg. in de eerste elf maanden van 1928 tegen 90.099.000 kg. in de eerste elf maanden van 1929.

Bij den export valt de nog steeds zeer geringe uitvoer van koffie op. Bedroeg de export van koffie in de eerste elf maanden van 1928 vanuit Java en Madoera 46.973.000 kg. en vanuit de Buitengewesten 64.896.000 kg., in de dezelfde periode van 1929 bedroegen deze uitvoeren respectievelijk slechts 28.068.000 kg. en 52.500.000 kg. Toch is de oogst van de ondernemingskoffie ongeveer even groot als die van het vorige jaar. Waarschijnlijk vindt deze kleine export zijn oorzaak in voorraadvorming.

Diversen.

Onder dit hoofd zijn verschillende gegevens samengevoegd en wel de opbrengsten van het opiummiddel en de accijnzen, cijfers betreffende het zoutverbruik van de zoutregie, de gegevens betreffende de geëmigreerde contractkoelies en de arbeidsbeurzen.

De cijfers van vertrokken contractkoelies vallen hierbij op; uit Java vertrokken in November 1928 5.754, in November 1929 9.903 koelies. In totaal vertrokken in de eerste elf maanden van 1929 71.877 contractkoelies tegen 57.399 in dezelfde periode van 1928.

Mijnbouw-Rapporten.

Simau.

Gedurende de week van 19 tot 25 Jan. '30 werden te Lebong Tandai 1716 ton erts vermalen van gemiddeld 13,7 dwts goud per ton en 199,— dwts zilver per ton.

Redjang-Lebong.

Gedurende de week van 19 tot 25 Jan. '30 werden te Lebong Donok 1960 ton erts vermalen van gemiddeld 6,— dwts goud per ton en 38,— dwts zilver per ton.

SCHEEPSBERICHTEN

Haven van Tandjong-Priok.

Aangekomen 28 Jan.

N.I. ss. „Pasir" gez. Delmaar, van Bagan Si Api-Api, agt. K.P.M.
N.I. ss. „van Neck" gez. Biegel, van Sumatra's Westkust en Kroë, agt. K.P.M.
N.I. ss. „van Heemkerk" gez. Krens, van Soerabaja en Cheribon, agt. K.P.M.
N.I. ss. „v/d Wijck" gez. Lodewijks, van Padang, agt. K.P.M.
N.I. ss. „Merkus" gez. Kielman, van Tg. Pandan, agt. K.P.M.

Vertrokken 28 Jan.

Eng. ss. „Polyphemus" gez. Sturrock, naar Tel. Betoeng.
Jap. ss. „Yeboshi Maru" gez. Wyeno, naar Christmas Eiland.
N.I. ss. „v/d Wijck" gez. Lodewijks, naar Makasser via kustplaatsen.
N.I. ss. „de Eerens" gez. v. Grieken, naar Palembang.
N.I. ss. „Pasir" gez. Delmaar, n/Cheribon, Semarang en Soerabaja.
N.I. ss. „v. Overstraten" gez. Blitz, naar Gorontalo via kustplaatsen.

Rotterdamsche Lloyd.

ms. „K. Gedeh" 27 dezer uit Sabang uitr.
ss. „Kertosono" 28 dezer te id. id.
ss. „Sitoebondo" 28 dezer te Medan id.
ss. „Blitar" 28 dezer uit B. Papan id.
ss. „Insulinde" 28 dezer te Semarang kustr.
ss. „Bandoeng" 29 dezer uit Palembang id.
ss. „Samarinda" 28 dezer uit Makasser id.
ms. „K. Inten" 28 dezer uit Soerabaja id.
ms. „Kedoe" 28 dezer te Suez thuisr.
ms. „Sibajak" 28 dezer pass. Perim id.
ss. „Tosari" 28 dezer te Hamburg id.

Stoomvaart Maatschappij Nederland.

ss. „Radja" 28 dezer te Padang thuisreis.
ss. „Singkep" 28 dezer te Genua id.
ss. „Pr. der Ned." 28 dezer uit Sabang uitr.
ss. „Joh. de Witt" 28 dezer uit Amsterdam uitreis.

Holland Amerika Lijn.

ss. „Blijdendijk" 28 dezer te Balikpapan kustreis.
ss. „Vlieland" 28 dezer te Rotterdam thuisreis.

Java Bengalen Lijn.

ss. „Bali" 28 dezer te Semarang.

Java New-York Lijn.

ss. „Soemba" 28 dezer te Boston.

Stoomvaart Mij. „Oceaan".

ss. „Jason" vertr. 28 dezer te Port Said verw. 12 Febr. te Sabang.

H. A. P. A. G.

ss. „Menes" aangek. 27 dezer te Palembang van Belawan uitreis.
ss. „Amasis" vertr. 21 dezer van Durban naar Batavia uitreis.
ss. „Lueneburg" aangek. 28 dezer te Batavia van Tegal kustreis.
ss. „Essen" aangek. 28 dezer te Semarang van Tegal kustreis.
ss. „Osiris" aangek. 22 dezer te Suez thuisreis.
ss. „Karnak" vertr 26 dezer van P. Said thuisreis.
ss. „Naumburg" vertr. 25 dezer van Singapore naar Colombo thuisreis.

Dodwell Castle Line.

ms. „Muncaster Castle" aangek 27 dezer te Singapore van Batavia thuisreis.

Radioverbindingen.

Binnen bereik van Weltevreden-Radio: Indrapoera, Lemaire, v/d Wijck, Insulinde, Athelking, Tjikandi.

„Chr. Huygens" Alexandria, "P.C. Hooft" Bonifacio, „Joh. de Witt" Niton, „Pr. der Ned." Medan, „Kon. der Ned." Colombo, „Indrapoera" Welt., „Patria" Marseille, „Tjerimai" Karachi, „Tambora" Niton, „Sibajak" Portsudan.

De schepen zijn allen in verbinding met Sabang- en Scheveningenradio, uitgezonderd de „Tambora".

VOLKSRAAD.

2de Gewone Zitting 1929—1930.

Vergadering van Woensdag, 29 Jan. 1930.

Voorzitter: J.W. Meyer Ranneft.

Aan de orde is de voorzetting der Algemeene Beschouwingen in eersten termijn over de aanvullings-begrooting 1930.

Apituley.

De heer Apituley verklaart dat hij en zijn geestverwanten zich stellen op het standpunt van onverzwakte handhaving van den band tusschen Nederland en Indië. Orde en rust dienen daarom met kracht te worden gehandhaafd. Wij streven, zegt spr., naar een rustige ontwikkeling van de Molukken binnen het verband van het Nederlandsch gezag.

Spr. verklaart zich te kunnen vereenigen met de beschouwingen van den heer Kiès over de onmogelijkheid van een Indonesia Merdika, zooals de supernationalisten dat wenschen. Het los van Nederland zou leiden tot een uiteenvallen van het rijk in vele deelen. Hij ziet dan ook alleen heil in den weg van associatie. (Spr. is op de perstribune vaak niet te volgen).

Spr. verbaast zich niet over het feit, dat het ingrijpen der regeering tegen de P. N. I. niet overal onverdeelde instemming heeft gevonden. Maar spr. is het met dat optreden volkomen eens en hij kan niet aannemen, dat deze actie der overheid zou zijn begonnen onder den invloed der rechtsche partijen, zooals het *Ind. Volk* beweert. En de fouten die daarbij misschien gemaakt zijn, kunnen der regeering niet worden aangerekend.

De Hoog.

De heer De Hoog wil zich beperken tot de voornaamste punten der binnenlandsche politiek. In de eerste plaats het optreden der regeering tegen de P.N.I. Ook spr. heeft vroeger de Regeering gewezen op de mogelijkheid dat haar houding jegens de P.N.I. door deze verkeerd zou worden uitgelegd.

Zij antwoordde dat zij had te zorgen voor rust en orde en daarvoor de volle verantwoordelijkheid droeg.

Spr. wijst voorts op de onzekerheid in die houding der regeering. Een voorbeeld daarvan geeft het lidmaatschapsverbod der P.N.I. voor de politiemannen in West-Java alleen.

Spr. is van meening dat, ook al zouden de huiszoekingen geen positieve resultaten opleveren, daarmee het optreden der regeering toch niet veroordeeld zou zijn. De regeering moest ingrijpen. Daartoe was alle aanleiding.

Voorts behandelt spr. de kwestie van de Sinoman-Raad te Soerabaja.

Tusschen het bereid zijn tot samenwerking met de non-coöperators en het *vragen* van samenwerking door de overheid is nog een groot verschil.

Spr. becritiseert verder de benoeming van leden voor den provincialen raad van West-Java. Hij geeft in het algemeen de voorkeur aan het verkiezen van leden, welke deze verantwoordelijkheid oplegt en verplichtingen tegenover hun partij, welke laatste hen eventueel kan dwingen tot aftreden.

Hij veroordeelt het niet of onvoldoende rekening houden bij die benoemingen met de sterkte der politieke partijen uitgedrukt in het aantal verkozen leden. Verlaat de regeering dat standpunt niet, dan dwingt zij daarmee het I.E.V. overal het aantal van zijn gekozen leden zoo hoog mogelijk op te voeren.

Spr. beschouwt dan het associatiestandpunt van de heeren Kiès c.s. Hij is het daarmee niet geheel eens. Ook het I.E.V. wil samenwerking, maar dan in dezen zin, dat aan iedere bevolkingsgroep de juiste plaats wordt toegewezen, waarop zij door haar beteekenis voor geheel het land het recht heeft.

Wat de Vaderlandsche Club betreft, vraagt spr. den heer Fruin, wat hij bedoelt met het niet willen transigeeren met de V.C.-principes. Want in de politiek moeten we allen transigeeren, anders is er geen politiek mogelijk. Het lijkt spr. overigens toe, dat de oprichting van die club zal moeten leiden tot het vormen van een tegenovergesteld front. Maar spr. geeft toe, dat dit een zuivering beteekent, welke wel is toe te juichen.

Kan.

De heer Kan constateert in de Memorie van Antwoord de taal der oude regenten.

Spr. verdedigt het goed recht der regeering om in te grijpen zooals zij gedaan heeft. Dit heeft een preventieve werking, juist zooals de boete bij belastingen, welke ook niet als wantrouwen jegens den belastingplichtige mag worden beschouwd.

Spr. vreest niet dat op onvoldoende gronden tot interneering van voormannen zal worden overgegaan.

Een waarborg daartegen ziet spr. in de onveranderde beginselen der regeering en in de aanwezigheid van twee inheemsche leden in den Raad van Indië, die immers over zulke maatregelen moet adviseeren.

Soeroso.

De heer Soeroso waardeert de oprechtheid van de Vaderl. Club. De oprichting van zoo'n partij van koloniale Nederlanders werkt zuiverend, meent spr.

De tegenstellingen worden er niet door verscherpt, doch slechts duidelijker aangegeven en dat is goed. Het egoïsme over en weer bestaat nu eenmaal, en kan niet worden verdoezeld.

Wat zal deze club van de trekkers ons in de toekomst brengen? vraagt spr.

Zij stelt zich op het standpunt van den onverbreekbaren band tusschen Nederland en Indië.

Nu kan de Europeaan de gedachtengang van den Oosterling niet volgen of begrijpen. Daarom negeert ook de V.C. elk verschijnsel van de volksbeweging.

De heer Fruin wil nu wel een goed deel van de bevoegdheden van den Volksraad overdragen op de provinciale en gemeenteraden. Maar hij gaat niet consequent verder. De bevoegdheden der Regentschapsraden zijn hem zelfs thans reeds te groot!

Volgens den heer Fruin is er reeds te veel democratie in dit land gebracht, terwijl de bevolking volgens hem juist veel meer voelt voor een absoluut gezag. Dit bewijst dat hij heel weinig weet van de eigen instellingen der bevolking, welke in den grond zeer democratisch zijn.

Spr. bestrijdt verder het standpunt van de V.C. ten aanzien van evolutionnaire en revolutionnaire nationalisten, welke de heer Fruin op één lijn stelt. Dat beteeken dat de club iederen politieken arbeid van de evolutionnairen onmogelijk wenscht te maken.

Dit zal de verhoudingen aanzienlijk verscherpen en stempelt de V. C. tot een rechtsch-extremistische organisatie.

Spr. becritiseert voorts het ingrijpen der regeering aan het einde van December. Dit was meer politiek dan justitioneel. Dit blijkt uit het voornemen tot interneering én uit de politieke gevolgen van haar optreden.

Spr. vertelt voorts van een vraag, welke door een politiecommissaris aan een communistisch verdachte van 1926 werd gesteld, of het hem bekend was dat het voornemen bestond in 1930 een grooten nationalistischen opstand te doen uitbreken. Dit bewijst, dat de politie reeds jaren geleden zulke geruchten had vernomen. Spr. wijst in dit verband ook op de bekende, eeuwenoude profetie omtrent het vrij worden van dit land juist in deze tijden.

Spr. beschouwt ook daarom de geruchten en berichten van het uitbreken van zulk een opstand, welke hebben geleid tot het ingrijpen der regeering, als volkomen ongegrond. Bevestiging van de vermoedens schijnt dan ook niet uit het onderzoek te zijn voortgekomen.

Spr. sluit zich verder aan bij de beschouwingen van zijn fractiegenooten, de heeren Thamrin en Koesoemo Oetoyo. Hij gelooft niet dat de ernstige politieke fout der regeering zal kunnen worden hersteld. Maar wel zal de volksbeweging er sterker dan ooit uit te voorschijn komen.

De voorzitter deelt mede, dat hiermede de algemeene beschouwingen van de zijde van den Volksraad geëindigd zijn.

De Regeeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken zal Dinsdag antwoorden.

Aan de orde is de behandeling van afdeeling I der aanvullingsbegrooting.

De heer Kiès bespreekt o.m. de eventueele oprichting van een verkeersdepartement en een departement van Mijnbouw.

Spr. wijst er op, dat de reorganisatie van het staatsbeheer door G.G. Van Limburg Stirum reeds tien jaren geleden bij de instelling der verkavelingscommissie werd ingeluid.

Spr. acht de voorbereiding dezer reorganisatie intusschen onvoldoende. Hij licht dit nader toe met enkele voorbeelden.

De heer Soangkoepon is onverstaanbaar.

De beschouwingen over afd. I zijn hiermede ten einde.

Aan de orde zijn de alg. beschouwingen over afd. II.

Justitie.

Kiès.

De heer Kiès spreekt over de invoering van een verbeterde militaire rechtspleging. Spr. hoop dat die invoering in 1931 een feit zal zijn geworden.

Laoh.

De heer Laoh uit zijn leedwezen over het niet bereid zijn der regeering om de inheemschen, afkomstig van buiten de zelfbesturende landschappen, die zich daar hebben gevestigd, te onttrekken aan de adatrechtspraak. Deze rechtspraak voldoet als regel niet aan het rechtsgevoel van deze menschen.

Spr. zou zich reeds tevreden stellen met de toezegging, dat de zaak door de regeering in ernstige overweging zal worden genomen.

Mandagie.

De heer Mandagie sluit zich aan bij het betoog van den heer Laoh. Hij licht dat standpunt nog nader toe, speciaal wat de Minahassers betreft, die zich in zelfbesturende landschappen hebben gevestigd.

Soangkoepon

De heer Soangkoepon spreekt over rechtspraak voor contractarbeiders maar is ook thans onverstaanbaar.

Soekawati

De heer Soekawati vraagt of de positie-verbetering voor djaksa's niet bij de aanstaande hoofdbegrooting kan worden opgebracht.

v. Lonkhuyzen

De heer Van Lonkhuyzen zegt dat reeds anderhalf jaar geleden de invoering van een bedrijfs-ongevallenwet toegezegd werd. En nu zijn we nog niet veel verder. Hetzelfde geldt voor de wijziging van de wettelijke regeling van het arbeidscontract en de herziening van de assistenten-regeling. Ook deze zijn nog niet in ontwerp gereed.

(*Wordt vervolgd.*)

RECHTZAKEN.

Zaak Trieling.

Vandaag hervatte de Raad van Justitie te Batavia de behandeling van de zaak Trieling.

Door mr. Kastelijn worden eenige schriftelijke vragen ingediend, gericht tot getuige-deskundige Jaeger en tot getuige Langendam.

De Raad heeft hiertegen geen bezwaren.

Thans wordt voorgeroepen, getuige mevrouw Stevens, geboren Emmerling, oud 28 jaar.

Getuige heeft geruimen tijd bij de familie Trieling ingewoond.

Zij kan met beslistheid verklaren dat de boekhouding van de zaak in dien tijd bijgehouden werd door den heer Landouw. Welke boeken hij bijhield weet getuige niet.

Het beheer der zaak berustte uitsluitend bij mevrouw Trieling, niet bij den heer Trieling, die het veel te druk had als ambtenaar van den burgerlijken stand en deurwaarder. Mevrouw Trieling deed ook de betalingen.

De rekeningen werden geïnd door de autoknechts, of een incassokantoor zich ook hiermede bemoeide, weet getuige niet.

Desgevraagd deelt getuige mede uit een gesprek tusschen de heeren Landouw en Trieling te hebben gehoord, dat de zaak een winst had gemaakt van 10 mille.

De heer Landouw had dit gezegd.

Getuige acht het zeer onwaarschijnlijk dat de zaak zoo winstgevend kan zijn geweest, terwijl ook de heer Trieling, aldus getuige, de voorstelling van zaken door den heer Landouw, zeer optimisch vond.

Vervolgens wordt als getuige voorgeroepen jhr. mr. O. Gevaerts, advocaat en procureur in Bandoeng.

Getuige heeft beklaagde geruimen tijd gekend.

Hij doet het verzoek om, waar beklaagde zijn naam in opspraak heeft gebracht, in de zaak zoo uitvoerig mogelijk te worden gehoord.

Desgevraagd deelt getuige mede dat beklaagde bij hem kwam, jaren geleden, om f 1000,— te leenen, met welk geld hij een autozaak zou beginnen. Verder is hij met beklaagde niet veel in aanraking geweest.

Toen de zaak tegen beklaagde aanhangig was gemaakt, aldus getuige, heb ik beklaagde den raad gegeven om, indien hij geknoeid mocht hebben, naar den officier van justitie te gaan, en volmondig schuld te bekennen, waardoor voor beklaagde een groote kans zou bestaan dat de zaak gedeponeerd zou worden.

Beklaagde was bang, dat hij bij bekentenis voor den officier van justitie, in hechtenis zou worden gesteld. Ik achtte dit, aldus getuige, zeer onwaarschijnlijk.

Ik heb later zoo vervolgt getuige, den officier van Justitie gesproken, die voor de zaak tijdelijk in Bandoeng verblijf hield en heb hem er van op de hoogte gesteld, dat ik beklaagde den raad heb gegeven naar hem, den officier van Justitie, te gaan.

Getuige weet dat beklaagde inderdaad ook bij den off. van Justitie is geweest, en dat hij bij hem een volledige bekentenis heeft afgelegd.

Dit hoorde getuige van dien officier zelf.

Getuige kan zich, desgevraagd, er niet over uitlaten, of het zijn indruk was, dat de bekentenis van beklaagde voor den officier, op waarheid gegrond moet zijn.

Ik heb, zegt getuige, beklaagde willen helpen, zonder hem succes te garandeeren. Wel heb ik de deponeering van de zaak als gevolg van de volledige bekentenis waarschijnlijk geacht.

De verdediger, de opmerking makende dat tegenover de verklaring van getuige Gevaerts, de vele andere verklaringen staan, verzoekt getuige te antwoorden op de vraag, of het zijn werkelijke meening was, dat de zaak bij bekentenis waarschijnlijk zou worden gedeponeerd, dat zooiets mogelijk zou zijn?

Getuige Gevaerts: Die mogelijkheid bestaat zeer zeker.

President tot getuige: Vindt U dit waarschijnlijk?

Getuige: Zeer zeker, ik vond beklaagde voldoende gestraft.

President tot getuige: Vindt U, U als advocaat, het niet zeer onwaarschijnlijk, dat deze kwestie ook maar als waarschijnlijk kon worden ondersteld?

Het is mogelijk dat aan een beklaagde de raad wordt gegeven, om voor den Raad van Justitie een bekentenis af te leggen, ter wille van mogelijke verzachtende omstandigheden.

Getuige G[illegible]erts: Ik heb enkel gezegd, *dat [illegible] s zou zijn*, dat de zaak gedeponeerd wordt.

(*Wordt vervolgd*)

GEMENGD NIEUWS.

Nog altijd gevaarlijk Vuurwerk.

Een vuurwerk-fabrikant toonde een onzer correspondenten monsters van „bommen", gefabriceerd ergens in Midden-Java, alwaar, bestaande verbodsbepalingen ten spijt, nog steeds knalvuurwerk met de verboden chlorascalicusvulling wordt aangemaakt.

Waar de fabricatie van dit soort knalvuurwerk—er bestaat groote vraag naar—juist door het bestaan van het verbod, zeer groote winsten afwerpt, is het te verwachten, dat het clandestiene bedrijf, met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid, overal zal gaan bloeien.

Dat de aanmaak van knalvuurwerk, geladen met het verboden mengsel in clandestiene werkplaatsen, voor de samenleving grootere gevaren medebrengt dan de fabricatie ervan in de gelicenseerde fabrieken, laat zich begrijpen, vooral waar het toezicht op laatstgenoemde fabrieken door de politie en den dienst van het veiligheidstoezicht uiterst streng is.

De betrokken autoriteiten zullen erop verdacht moeten zijn, dat men zich op intensieve wijze gaat toeleggen op den clandestienen aanmaak van dit knalvuurwerk. Om een vuurwerkfabriekje op te richten is niet veel noodig.

Daarbij dienen billijkheidshalve, naast den factor: „gevaar voor werklieden en omwonenden", mede de economische belangen van de bonafide fabrikanten, welke door het clandestiene bedrijf ten zeerste worden geschaad, in aanmerking te worden genomen.

Hij was het zelf!

Janus had een erfenis gehad, maar te laat, om in Rotterdam nog es effe de blommetjes buiten te zetten en op de reis is daar zoo geen gelegenheid voor en dus zouden hij en zijn boezemvriend Kees dezer dagen op een avond dan maar es in Peerak de wal opgaan, om in gepaste vroolijkheid Janus z'n overleje tante te herdenken, schrijft een correspondent te Soerabaia.

Na het overhevelen van de noodige „jajempies", begaven de kameraden zich innig gearmd, om niet uit het roer te loopen, weer naar boord, toen ze op den Peerakweg keet hoorden in een bar.

Kees keek voorzichtig naar binnen en vervolgens om zich heen.

Kees is wat ze in Rotterdam 'n „mannetjesputter" noemen, nogal een pooteling dus, en sprak:

— Ze zijne daar binnean 't rause, Janus; d's is geen pelisie in de buurt; dat is dus net wat voor Kees! Blijf jij nou hier op de uitkijk staan en waarskou as d'r klebakke komme. En tel ook de goosers, die ik de deur uitsla. Zij zijne met z'n zesse; dus bij zes mot je ook waarskouwe, anders slaan ik misschien per ongeluk die slokkiesboer z'n eige pientoe uit.

En Kees naar binne.

Janus wachtte. 'n Tijdje gebeurde er niks bizonders, toen vloog de deur open en tolde de eerste dwars over den weg om, met een doffen slag, in de diepe goot langs de trambaan te smakken.

— Ein! stentorde Janus, om vooral het tellen niet te vergeten.

— „Krijg de hik", klonk het gesmoord uit de slokan „ik bin 't zilf!

LAATSTE BERICHTEN.

Het Drama te Den Haag.

DEN HAAG, 28 Jan. (*Aneta*). Omtrent het drama Kokke wordt nader gemeld, dat een vijftienjarig dochtertje, dat uit school thuis kwam, den vader in een plas bloed vond. De een en twintigjarige zoon, die een kwartier tevoren een boodschap van zijn vader gekregen had dat hij thuis moest komen, waarschuwde de politie welke boven het lijk van de moeder vond.

A. Jellema.

De heer A. Jellema, van verlof terug, is opnieuw benoemd tot onderdirecteur G.B.

Proefvlucht Batavia — Singapore.

De K.N.I.L.M. organiseert op 10 Februari een proefvlucht van Batavia naar Singapore.

Te Palembang wordt uitsluitend geland voor het innemen van benzine. Te Singapore wordt geland op het militair vliegveld Selatar.

Het vertrek van Tjililitan is bepaald op 7 uur, de terugtocht wordt den volgenden dag ondernomen. De vlucht duurt zeven uur.

Gouvernementsbedrijven op Sumatra.

In de memorie van antwoord op het sectie verslag nopens de afdeeling Landbouw wordt gezegd, dat het niet gebleken is, dat de superintendent van het gouvernementsrubberbedrijf op Sumatra zich al te zeer heeft ingelaten met ondergeschikte kwesties. De superintendentie strekt zich bovendien uit tot de hars- en terpentijnwinning in Atjeh en de nieuwe ontginningen.

Wanneer het bedrijf op Sumatra zal worden genormaliseerd, zal worden overwogen of in het toezicht op het beheer op andere wijze kan worden voorzien.

De landbouwconsulenten nemen proeven met het tapsysteem Bosch. Nader zal worden onderzocht, of het wenschelijk is de Inlandsche planters dit systeem aan te bevelen.

De Moord op Tjikandi.

De officier van Justitie bij den Raad van Justitie te Semarang heeft kort na de uitspraak van het vonnis tegen beklaagde v.d. W. hooger beroep aangeteekend.

De juiste Manier.

Een koelie bij de S.S. te Batavia vond in den grond een dynamietpatroon. Hij bewerkte het ding met een stuk ijzer en ligt nu tot zijn verwondering in de C.B.Z. Het is de vraag, of hij deze inrichting ooit weer levend verlaten zal.

TELEGRAMMEN.

NEDERLAND.

EEN DRAMA IN DEN HAAG.

Oud-administrateur doodt zijn vrouw en zichzelf.

DEN HAAG, 28 Jan. (*Aneta*). In de Van Merlenstraat alhier heeft zich een drama afgespeeld. De 54-jarige oud administrateur Kokke schoot zijn echtgenoote en daarna zichzelf dood. De oorzaak van het drama moet gezocht worden in de voortdurende twisten tusschen den heer Kokke en zijn vrouw, in verband met financieële moeilijkheden na de beursdébacle.

Moordenaar gearresteerd?

DEN HAAG, 28 Jan. (*Aneta*). Een vijf-en-dertigjarige Hagenaar is gearresteerd verdacht den moord te Voorburg gepleegd te hebben.

(De manufacturier Van der Drift werd, terwijl hij op den Vlietweg fietste, op 11 Januari j.l. door een tot dusver onbekend gebleven persoon gedood. Hij liet een vrouw en acht kinderen na. *Red. Bat. Nwsbl.*)

Kapitein Borren gaat heen.

WILLEMSTAD, 28 Jan. (*Aneta*). Kapitein Borren legde het commando over de gewapende politie neer. Het personeel bood hem met een waardeerende hartelijke toespraak een aandenken aan. De heer Borren huldigde in zijn antwoord de wijze waarop de politietroepen hun plicht vervullen.

Tegen twaalf mannen die bij den overval betrokken waren zijn gevangenisstraffen geëischt. Tegen zes acht jaar en tegen zes negen maanden.

(Dit laatste nieuws komt waarschijnlijk van Venezuela. De houding welke kap. Borren heeft aangenomen tijdens den overval van Urbina en zijn mannen wordt niet algemeen geappreciëerd. *Red. Bat. Nwsbl.*)

De driedaagsche Werkweek.

AMSTERDAM, 28 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad.*) De diamantindustrie zal in Februari de driedaagsche werkweek handhaven.

BRITSCH-INDIË.

Weer een Hindoe-Moslim gevecht.

DACCA, 28 Jan. (*Aneta-Radio*). Ondanks de groote waakzaamheid van de politie slaagde een groep Moslims, gewapend met stokken, spaden en andere voorwerpen die zij als wapens gebruikten, er in een aanval te doen op het verblijf van de beambten van den medischen dienst bij Wari. Dit had plaats bij gelegenheid van den onafhankelijkheidsdag.

Zij raakten slaags met de Hindoes. Verscheidene personen werden gewond. De *steward* van het verblijf werd ernstig gewond naar het ziekenhuis vervoerd. Ook elders hadden onlusten plaats, doch de politie kwam telkens tusschen beide.

De Arbeidsovertreding bij de General Motors.

BOMBAY, 28 Jan. (*Aneta-Reuter.*) Seers en Richards, de directeur en de bedrijfsleider van de General Motors, zijn niet beschuldigd van het te werk stellen van jongens beneden den vastgestelden leeftijd, maar van overwerk laten verrichten door volwassen vrouwen.

Seer deelde aan Reuter mede dat geen jongens beneden den leeftijd bij de General Motors werkzaam zijn.

FRANKRIJK.

Generaal Kautiepoff vermoord?

PARIJS 28 Jan. (*Aneta-Reuter*). Men heeft tevergeefs in alle ziekenhuizen en op alle andere mogelijke plaatsen gezocht naar den bekenden czaristischen generaal Kautipoff, die samen met generaal Wrangel gestreden heeft.

26 Januari verliet hij voor een korte wandeling zijn woning, maar hij is sindsdien niet teruggekeerd.

In de kringen van de Russische refugé's vreest men dat hij door de bolsjewisten, door wie hij zeer gehaat werd in een hinderlaag is gelokt en vermoord is.

De Vlucht van Girier en Weiss.

PONDICHERI, 28 Jan. (*Aneta-Reuter*) De Fransche vliegers Girier en Weiss zijn te Pondichéri (Madras) aangekomen.

Zij hebben de vlucht van Parijs naar hier in étappes afgelegd.

HET DUITSCHE RIJK.

De Lucifers-leening.

NAUEN, 28 Jan. (*Aneta-Radio*). De Rijksdag heeft met 240 tegen 145 stemmen de wet tot het verleenen van het lucifers-monopolie aan de Zweedsche luciferstrust, waarvoor het Rijk een leening krijgt van 500 millioen mark, aangenomen.

7 Leden van de Reichstag onttrokken zich aan de stemming.

NOORD-AMERIKA.

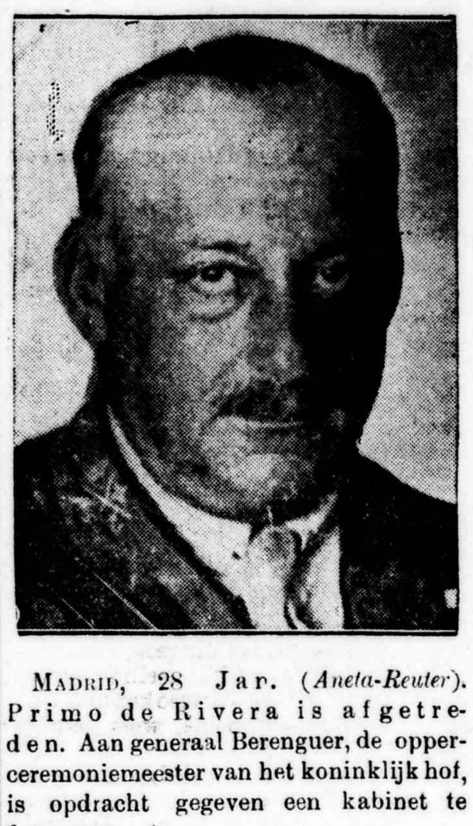
Het Testament van Edward W. Bok

NORRISTOWN (Pennsylvanië), 28 Jan (*Aneta-Reuter*). Wijlen Edward W. Bok heeft in zijn laatste wilsbeschikking bepaald dat twee millioen dollar van zijn bezit besteed moeten worden aan liefdadige doeleinden.

Het overige gedeelte van zijn nalatenschap heeft hij aan zijn weduwe vermaakt.

Het Einde van de Dictatuur in Spanje.

Primo de Rivera afgetreden.

MADRID, 28 Jan. (*Aneta-Reuter*). Primo de Rivera is afgetreden. Aan generaal Berenguer, de opperceremoniemeester van het koninklijk hof, is opdracht gegeven een kabinet te formeeren.

MADRID, 28 Jan. (*Aneta-Reuter*). Na een dag van drukke spanning werd de mededeeling gepubliceerd dat Primo de Rivera was afgetreden.

Het was den geheelen dag een komen en gaan ten paleize van politieke personen.

Conferenties en besprekingen werden gehouden waarvan de koning en Primo de Rivera het middelpunt waren.

Den geheelen dag al deed het gerucht de ronde dat een kabinetsverandering op til was. Nadat het echter semi-officieel ontkend was, presideerde Primo de Rivera om zes uur 's avonds een vergadering van het kabinet. Toen hij zich een weg baande door de opgewonde journalisten zeide hij: „Goeie genade wat een menschen zijn hier vandaag!"

Om kwart over acht verliet Primo de Rivera de vergadering van het kabinet en had ten paleize een onderhoud met den koning.

Toen hij een kwartier later weer uit het paleis kwam deelde hij mede dat hij was afgetreden. Hij bracht hulde aan zijn opvolger met wien hij dienzelfden avond nog een lang onderhoud had.

De plenaire zitting van den Nationalen Raad welke voor morgen was uitgeschreven, is voor onbepaalden tijd uitgesteld.

MADRID, 28 Jan. (*Aneta-Reuter*). De onmiddellijke oorzaak van het aftreden van Primo de Rivera was de verwijdering van vier officieren uit Sevilla, waarop de generaal van Sevilla, Infante Carlos (een neef van den koning) ontslag nam. Hij zeide dat hij niet langer een garnizoen wilde commandeeren dat in opstand was.

Hierdoor werd Primo de Rivera gedwongen een daad te stellen en hij vroeg het leger en de vloot te willen melden of zij tevreden waren over het regiem. De antwoorden op deze vraag zijn niet bekend, doch het is zeer merkwaardig dat Barera de generaal van Catalonië, als vertegenwoordiger van het groote garnizoen hedenochtend naar Madrid kwam en onmiddellijk een bezoek bracht aan den koning.

De kopstukken van de marine gaven op het verzoek van Primo de Rivera ten antwoord: „Dat is een politieke kwestie. Wij zijn geen politici!"

De nieuwe premier.

Berenguer, de kabinetsformateur, werd altijd beschouwd als een vijand van Primo de Rivera. Hij heeft wegens samenzwering tegen Primo de Rivera met generaal Aguilera en generaal Weyler in de gevangenis gezeten.

Berenguer deelde mede dat hij niet optreedt als militair leider maar als burgerlijk.

29 Januari wordt in het paleis van den Koning een bijeenkomst gehouden waarop de benoemingen voor het kabinet waarschijnlijk zullen worden voorgedragen.

Er hebben relletjes plaats gehad, die vermoedelijk door studenten waren georganiseerd. Maar toch riep het volk in de straten: „Wij willen Berenguer niet".

Het volk betoogt dat zij geen generaals meer aan het bewind willen hebben. De politie werd gedwongen om tegen de menigte de sabels te trekken. Verscheidene personen werden in hechtenis genomen.

Toch gelooft men niet dat de relletjes een ernstig karakter zullen aannemen. Zij houden verband met de onrust die op het oogenblik onder de studenten heerscht.

Het heengaan van Primo.

MADRID, 28 Jan. (*Aneta-Reuter*). „Ik ga naar huis om van mijn rust te genieten. Ik denk dat jullie me zullen toegeven dat ik dat verdiend heb!"

Dit waren de laatste „officiëele woorden van Primo de Rivera tot de journalisten voor hij van het paleis naar huis vertrok.

Hoewel hij zeer vermoeid was en zijn stem bijna niet te verstaan was, bleef hij tot het laatst opgewekt en schertsend.

Terwijl hij in den ingang van het paleis stond zeide hij tot de persfotografen: „Dit is waarschijnlijk de laatste foto die jullie van mij in het koninklijk paleis maakt."

De nieuwe politiek.

MADRID, 28 Jan. (*Aneta-Reuter*). Toen Berebguer het paleis verliet werd hij door journalisten gevraagd naar de politiek welke het nieuwe kabinet zal volgen.

Hij verklaarde hierop: „Ik zal gehoorzamen als soldaat en handelen als burger!"

Op de vraag of de regeering een militair of burgerlijk karakter zal dragen zeide de formateur: „Het zal een regeering wezen en niets meer dan dat. Meer kan ik u niet zeggen."

MADRID, 28 Jan. (*Aneta-Reuter*). Bij het verlaten van het paleis deelde Primo de Rivera aan de pers mede dat het kabinet op de hoogte is gesteld van de reden van zijn aftreden. Hierop verzocht het kabinet aan den koning het aftreden van het geheele kabinet mede te deelen.

Primo de Rivera heeft alle ambtenaren verzocht hun plicht te blijven doen tot het nieuwe kabinet geformeerd is.

Primo zelf heeft de wensch te kennen gegeven dat allen, die aan het laatste kabinet hebben medegewerkt hun posten zullen behouden.

ALGEMEEN NIEUWS.

De Marineconferentie.

Een speech van Stimson.

LONDEN, 28 Jan. (*Aneta-Reuter*). Stimson heeft een rede voor de microfoon gehouden. Hij herinnerde er aan dat hij reeds eerder de hoop heeft uitgesproken dat de werkzaamheden ter marineconferentie met succes bekroond zullen worden, daar de gedelegeerden veel van elkanders zienswijzen leeren.

„De afgeloopen tien dagen hebben het vertrouwen gewekt dat allen een stap vooruit zullen doen."

Hij zeide dat er tijden zullen komen waarin minder oorlogsschepen en meer vertrouwen een grooter gevoel van veiligheid zullen geven dan omgekeerd. En deze tijd is nu aangebroken!

Voor de pers.

LONDEN, 26 Jan. (*Aneta-Reuter*). Men heeft besloten in de vergaderzaal van het St. James paleis 78 plaatsen in te ruimen voor de vertegenwoordigers van de pers, die daardoor in staat gesteld worden om de plenaire zittingen bij te wonen. In de kamers voor de pers zullen luidsprekers geplaatst worden voor die journalisten die tijdens de vergadering niet in de zaal aanwezig kunnen zijn.

Aan Engeland, de Vereenigde Staten en Frankrijk zijn elk 12 zetels toegekend, aan Japan 11 en Italië 6. Bovendien wordt de vergadering bijgewoond door 13 observers van andere mogendheden. De overige plaatsen worden ingenomen door vertegenwoordigers van de dominions.

LONDEN, 28 Jan. (*Aneta-Reuter.*) Helenochtend hielden de gedelegeerden der verschillende mogendheden een vergadering welke een uur en drie kwartier duurde. Men zette de besprekingen over de agenda voor de komende plenaire zitting voort.

Onmiddellijk na deze vergadering had een bijeenkomst plaats van de geheele Britsche delegatie met de gedelegeerden van de dominions.

Tardieu spreekt.

LONDEN, 28 Jan. (*Spec. Bat. Nwsbl.*) Tardieu deelde heden mede dat de journalisten niet ter conferentie toegelaten zullen worden zoolang men het over zekere punten niet eens is geworden.

Deze tegenstrijdige zienswijzen zullen op de bijeenkomsten der gedelegeerden onderling behandeld worden en niet op de plenaire bijeenkomsten.

LONDEN, 28 Jan. (*Spec. Bat. Nwsbl.*) De Fransche delegatie deelde mede dat de officiëele onderhandelingen ongetwijfeld reeds begonnen zijn. Met de eigenlijke werkzaamheden zal begonnen worden op de plenaire zitting van 30 Januari.

De Franschen zijn er verheugd over dat de tekenen van de methoden het eerst ter sprake gebracht zal worden. De mogelijkheid is geopperd dat in het Fransch voorstel een algemeene basis voor de conferentie ligt.

De Fransche delegatie is van meening dat de conferentie succes zal opleveren. Men hoopt een algemeene overeenkomst te bereiken tegen half Februari. De definitieve overeenkomst zou dan spoedig daarop tot stand komen.

De Wereldrevolutie.

RIGA, 28 Jan. (*Aneta-Reuter*.) Door den centralen raad van de roode vakvereenigingen is een resolutie aangenomen waarin wordt aangedrongen spoed te maken met de revolutie in het buitenland.

In een motie wordt verklaard dat de tijd gekomen is om het groot offensief te beginnen en de werkloozen te gebruiken als waardevol revolutie-materiaal.

Onmiddellijk moet een nieuw internationaal fonds gesticht worden om de stakingen en de revolutionnaire beroeringen te financieren, en voornamelijk in Australië, Indië, Zuid-Afrika, de Philippijnen, Cuba en Peru.

„MAGNEETJES"

(Vervolg).

Onderwijs en Lessen.

JONGE HOLLANDER zoekt dansles. Aanbiedingen onder nummer M1002 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

PIANOLESSEN aangeboden door bevoegde Hollandsche leerares tegen billijke condities. Ook aan huis te ontbieden. Tel. Menteng 1055. Brieven onder no. M1003 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

ZANGLESSEN volgens Italiaansche methode. Billijke condities. Mevr. van Bemmel, Wilhelminalaan 60, Telf. Menteng 1076. M989

REPETITIE-CURSUS MEI-BONDS-EXAMENS: Boekhouden, handelscorrespondentie A/B duur 3 maanden, dagelijks met examenopgaven éénsbetaling f 20.—, opleiding kleinambtenaar éénsbetaling f 15.—, steno, typen, vlot Engelsch: ééns f 12.50. Handels-Cursus, Alaydroeslaan 15, M1009

WIES MEKERN, ex-leerlinge Eddy Ray Amsterdam, leert U alle moderne dansen. Djamboelaan 10, Tel. Wlt. 266. M958

LEERBOEK VOOR STENOGRAFIE, systeem Sir I. Pitman, door Sj. van Eck, is verkrijgbaar in de voornaamste boekwinkels in Indië. M964

Corneille heeft gezegd: „Er zijn overwonnenen, er is niets onoverwinbaars". De zwakheid van den overwonnene is dikwijls het beste deel van de kracht van den overwinnaar.

ONDERWIJZER heeft nog eenige uren beschikbaar voor het bijwerken van leerlingen, eventueel toezicht op huiswerk. Brieven onder no. M8 Bataviaasch Nieuwsblad.

DAME (onderwijzeres) heeft de ochtenduren beschikbaar voor het geven van lessen L.O., desgewenscht ook in de middaguren. Inlichtingen onder no. M994 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

WISKUNDE- EN NATUURKUNDE-LESSEN aangeboden voor diverse examens en voor 't bijwerken van H.B.S.-, A.M.S.-, M.U.L.O.- e.d. leerlingen. Billijke conditie's. Brieven onder no. M1036 Bataviaasch Nieuwsblad.

SLOJJD CURSUS Menteng, in de Mentengschool, Pasar Tjiplakweg. Aangifte van nieuwe leerlingen op Maandag, Dinsdag en Woensdag van 4—6 u. of telefonisch Wlt. 1359. M956

Mme. Christine Frederick heeft een boek geschreven over de vrouw als koopster. Zij geeft daarin o.a. een aantal wenken, die ieder, die dames als klanten heeft, goed doet niet in den wind te slaan. Hier volgt een dertiental: 1. De vrouw verlangt een indirecte aansporing tot koopen. 2. Zij is gevoelig voor een keurige bediening. 3. Zij gaat niet uitsluitend op koopjes uit. 4. De vrouw is conservatief. 5. Zij heeft een voorkeur voor vreemde merken. 6. Zij is goed op de hoogte van de werkelijke waarde der voedingsmiddelen. 7. En analyseert critisch de reclame, die er voor gemaakt wordt. 8. Zij is met technische details nooit op de hoogte. 9. Zij kan óók kleine bestellingen doen al naar gelang van haar behoefte. 10. Angst voor verspilling kent zij niet. 11. Zij houdt er niet van haastig te winkelen. 12. Zij wil graag eerst zien, wat ze koopt. 13. Zij staat niet vijandig tegenover reclame.

Het Internationaal Advocatencongres.

BORDEAUX, 28 Jan. (*Aneta-Radio*). De minister van justitie ontving de deelnemers aan het tweede congres van de internationale unie van advocaten, dat morgen wordt geopend.

18 landen zijn op dit congres vertegenwoordigd.

Cablegrams.

Primo de Rivera resigned.

Madrid, Jan. 28. Primo de Rivera resigned. General Berenguer, the master of the King's houshold, forming a new cabinet.

*

Madrid, Jan. 28. Announcement made conclusion day with extraordinary activity of comings and goings of political personages and conferences and audiences centering around the King and De Rivera.

Rumours about change of premiership rife daylong, but after a semiofficial denial, issued late afternoon, De Rivera presided a cabinetmeeting at six evening.

When pushed through throng excited journalists, he remarked: „Good gracious! What lot people here today!" Primo de Rivera left the meeting at eightfifteen and conferred with the King in the palace. Whence emerged, fortyfive minutes later, he announced that he resigned. He warmly tributed his successor, whith whom he lengthily conversing tonight. The plenary session of the National Assembly, arranged tomorrow, adjourned sinedie.

Fight between Moslems and Hindus.

Dacca, Jan. 28. Despite the police vigilance, Moslems, armed with lathis, shovels and other weapons, attacked the medical officers mess near Wari on „Independence Day". Fight ensued with Hindus.

Several disturbances elsewhere, but police promptly intervened.

The Naval-conference.

London, Jan. 26. Decided on meeting of conferees today, that in the room seventyeight press seats for plenary sessions. Loudspeakers be put in the pressroom of the St. Jamespalace benefit journalists unable to attend the conference.

Seats whereat be allocated: twelve each Britain, United States and France, 11 Japan and 6 Italy, Thirteen for the observers of other nations and remainder for dominions.

Stimson tonight broadcasting Britain; wards and United Statesward.

General Kautiepoff disappeared.

Paris, Jan. 28. All hospitals and other possible places unsuccessfully scoured for the wellknown czarist general Kautiepoff, participant Wrangel campaigns. He left his home for a short walk at Jan. 21, but he disappeared.

The feeling growing among the Russian refugees that he lured deat by Bolsheviks, by whom cordially hated.

OFF. BERICHTEN

CIVIEL DEPARTEMENT.

Belast: met de waarneming van de betrekking van hoofd der taaltechnische afdeeling bij het kantoor voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden, P. F. Dahler, thans hoofd van het vertaalbureau bij voormeld kantoor.

Verleend: gerekend van 7 Dec. '29 een binnenl. verlof voor onbepaalden tijd b.b. van den Lande, aan de wd. onderwijzeres aan de openb. Inl. lagere meisjesch. te Tandjoengbalai (Oostk. van (Oostk. van Sum.), mevr. Paulina Siregar.

Ontslagen: uit 's Lands dienst, de gew. mandoer 1ste kl. bij den Waterstaat en 's Lands B. O. W., Martoatmodjo, met bepaling dat dit ontslag wordt gerekend te zijn ingeg. op 3 Oct. '29.

Benoemd: tot lid van den gemeenteraad van Bindjai (Oostk. v. Sum.) D. van Laren, adm. van de onderneming Timbang Langkat;

in de permanente commissie voor de bestudeering van de arbeidstoestanden ter Oostkust van Sumatra voor den duur der afwezigheid van het lid P. Rogge, ass. der onderneming Bah Bajoe, tot plv. lid, J. C. Baars, assistent bij de Goodyear Rubber Plantations Company te Dolok Meranggir;

tot luit. der Chineezen te Menado, residentie van dien naam, Tan Bian Loe, gew. wijkmeester van zijn landaard aldaar.

Belast: bij het hoofdkantoor van den dienst der I.U. en Acc. met ingang van 3 Febr. '30, met de waarneming der betr. van ref. 1ste klasse, J. Ch. W. Blom, thans ref. bij genoemd hoofdkantoor.

Tijdelijk belast: met de waarneming der betrekking van gouvernements arts 1ste klasse bij den D.V.G., mej. H. J. M. Westveer, thans tijdelijk wd. gouvernements arts bij gemelden dienst.

Ontslagen: met ingang van 3 Apr. 30, op verzoek, eervol uit 's Lands dienst, de gouvernements arts 1ste bij den D.V.G., mej. W. J. J. Valk.

Onderw. en Eeredienst.

Benoemd: tot onderwijzer der 3de klasse b/h openb. W.L.O. de tijdelijke onderwijzer der 3de klasse M. Groenewoud, geplaatst b/d H.I.S. te Palopo, (Celebes en onderhoorigheden) als hoofd der school;

onderwijzer der 3de klasse b/h openb. W.L.O. de tijdelijke onderwijzer der 3de klasse G. J. Das, geplaatst a/d openb. H. C.S. te Bandoeng;

onderwijzer der 3de klasse b/d openb W.L.O. de tijdelijke onderwijzer der 3de klasse A. J. Lansman, geplaatst a/d Eur. 1ste lagere school te Tjimahi;

onderwijzeres der 3de klasse b/h W.L.O. de tijdelijke onderwijzeres der 3de klasse mevr. H. J. de Jong geboren Breuer, geplaatst a/d openb. Eur. 1ste lagere school te Tjimahi;

onderwijzeres der 3de klasse b/h openb. W.L.O. de tijdelijke onderwijzeres der 3de klasse mej. Ramah Salah, geplaatst a/d openb. H.I.S. te Mr. Cornelis;

onderwijzeres der 3de klasse b/h openb. W.L.O. de tijdelijke onderwijzeres der 3de klasse mej. Snellebrand, geplaatst a/d openb. Eur. lagere school te Banjoewangi;

leeraar bij de hoogere burgerschool te Soerabaja, Ch. L. J. Hermans, thans tijdelijk als zoodanig werkzaam;

leeraar bij de technische school te Bandoeng, J. van der Valk, van verlof uit Europa terugverwacht, laatstelijk die betr. bekleed hebbende;

tot onderwijzer der 1ste klasse b/h openb. W.L.O. de wd. onderwijzer der 1ste klasse bij dat onderwijs F. C. van Wagensveld, hoofd der openb. Eur. lagere school te Madjalengka (Indramajoe);

onderwijzeres der 3de klasse b/h openb. W.L.O, mej. J. J. M. Willemse, thans tijdelijk als zoodanig werkzaam met bepaling, dat zij geplaatst blijft a/d openb. Eur. lagere school te Singaradja;

onderwijzer der 1ste klasse F. Brouwer, hoofd der 1ste Eur. school te Soekaboemi, thans belast met de waarneming dier betrekking.

Verleend: wegens achtjarigen dienst tien maanden verlof naar Europa a/d leeraar b/d Koningin Emma-school te Soerabaja, B. L. de Vries, met bepaling, dat hij zijne betrekking zal nederleggen op den 2en Aug. '30.

Eervol ontheven: met ingang van 25 Febr. '30 van hare tijdelijke werkzaamstelling als onderwijzeres der 3de klasse b/h openb. W.L.O. mevr. J. H. M. van Krugten geboren van Baal, geplaatst b/d openb. H.I.S. te Tandjoengpandan;

op verzoek, met ingang van 30 Jan. '30 van haar tijdelijke werkzaamstelling als fröbelonderwijzeres a/d openb. Eur. 3de lagere school te Weltevreden, mevr. P. Titus geboren Manangka.

Ingetrokken: het besluit, waarbij mevr. M. E. 't Sas geboren Kock, is werkzaam gesteld als onderwijzeres der 3de klasse en geplaatst aan de Ambonsche burgerschool te Amboina.

Tijdelijk werkzaam gesteld: als onderwijzer der 3de klasse en geplaatst a/d Ambonsche burgerschool te Amboina, J. H. J. Visser, particulieur te Weltevreden;

amanuensis bij de A.M.S. te Bandoeng, A. W. Doorns, gepensionneerd sergeant-majoor schrijver aldaar.

Pandhuisdienst.

Te bepalen: dat de 1 en 2, hoofdbeheerder 3 en 4 beheerder 1e klasse, 5. waarnemend hoofdbeheerder, 6 en 7 waarnemend beheerder 1e klasse.

1. J. G. B. Stoerhaan, 2. C. H. A. Agerbeek, 3. Ch. Th. Bos, 4. C. Meijer, 5. L. H. H. Siau, 6. P. Winzen, 7. E. Meulenhoff.

1 t/m 7 voornoemd geplaatst blijft b/h Landspandhuis te 1. Koedoes, 2. Depok (Semarang) 3. Wiradesa (Pekalongan) 4. Soemenep 5. Wonokromo (Soerabaja) 6. Sitoebondo, 7 Loemadjang.

Magneetjes Trekken!

ADVERTENTIEN.

„MAGNEETJES"

Te Huur Aangeboden.

HET WONINGBUREAU TROMP heeft diverse paviljoens en woonhuizen te huur aan te bieden. Kantoor Gang Kwini 5, Tel. 441 Welt. Kantoor-uren van 7—1½ en 4-7½. M1046

EEN HUIS aan den Tangerangschen Weg No. 48, met groot erf, voorzien van electrische en waterleiding, te huur voor f 55.— 's maands. Te bevragen Tangerangsche Weg 49. M1001

HET MODERNE VERDIEPINGS-HUIS van der Houtlaan 8, 6 kamers, steeds door eigenaar bewoond, geheel behangen, vaste waschtafels in de slaapkamers, te huur, geheel gemeubileerd, of eventueel na overname meubilair. Inlichtingen Telefoon 416 Mtg. M996

RUIM HUIS met paviljoen Sluisbrugstraat 17, voorzien van waterleiding, gas en electrisch licht, met 1 Maart te huur, met gedeeltelijke overname meubilair verplichtend. Te bezichtigen na 5 uur 's middags. M1008

COMPLEET GEMEUBILEERD HUIS met 2 paviljoens te huur voor ± 1 jaar, vanaf 1 Mei a.s., desgewenscht eerder. Huurprijs f 225.— per maand. Te bezichtigen van 5—7 uur n.m. Parapattan 30. M1011

HUIS Viosplein Zuid 13, 3 kamers, voor-, binnen-, achtergalerij en autogarage, te huur. Huur f 160.— per maand. Te bevragen Maboed Effendi, telefoon 949 Welt. M1019

EEN RUIM HUIS, omtrek Tanah Abang, drie groote kamers, groote voor-, binnen- en achtergalerij, annex paviljoen met 2 kamers, moderne gemakken, vaste waschtafels enz., garage, groot voor- en achtererf te huur aangeboden medio Maart. Huurprijs f 140.—. Verplichte overname meubilair f 1500.—. Ook gemeubileerd te huur tot ultimo October voor f 175.— per maand. Brieven no. M1034 Bataviaasch Nieuwsblad.

HUUR-OVERNAME ruim huis, bevattende 5 gesloten vertrekken en voorgalerij, met paviljoen en garage, tegen geb. vergoeding gemaakte kosten van overname, aanleg, e.d. voor f 150.—. Te aanvaarden 1 Maart a.s. Huurprijs f 150— per maand. Laan Dierentuin 3. M1031

NIEUWE HUIZEN te huur, Batoetoelis, Weltevreden, ruim kamers, gas, waterleiding en electrisch licht. Huurprijs per maand f 110.—. Verder een huis Gang Kadji No. 1. Telefoon Wl. No. 604. M1020

EEN GROOT HEERENHUIS, Menten Boulevard te huur voor f 325.— per maand. Te bevragen Woningbureau Tromp, Gang Kwini 5, Tel. Welt. 441. M1044

MR. CORNELIS. Te huur twee huizen van vijf en zes vertrekken, een met paviljoen; electr. licht, waterl., garage, aan autobus- en tramlijn. Bevragen telef. 438 M.C. M1042

Een Kans is als een auto, die terecht komt bij den man, die haar besturen kan; zij is als een vliegmachine, die terecht komt bij den man, die vliegen kan. Ze is als een laboratorium, dat bij een scheikundige behoort. Maakt u zich niet ongerust, wanneer de gelegenheid zich nog niet heeft voorgedaan. De Kans zal zich voordoen, wanneer u in staat zult zijn haar te benutten. (Maandblad „Succes").

EEN ALLEEN STAAND MOOI PAVILJOEN te huur aangeboden met 1 Maart, gemeubileerd of ongemeubileerd desverkiezende, mooie voorgalerij, 2 kamers, kofferkamer en zijgalerij en eigen gemakken, Kramat No. 51 vlak bij stoom- en electrische tram. Te bevragen no. M998 Bataviaasch Nieuwsblad.

2 GEMEUBILEERDE PAVILJOENS te huur voor direct, liggende in den tuin van Villa Panorama te Tjitjoeroeg, per maand, per week en per week-end. Informaties S. J. van Emmerick, Tel. 226 Priok. M990

PAVILJOEN te huur, bevattende voorgalerij en 2 kamers, voor heer alleen. Prijs f 30.—. Lammerslaan 7, tel. 90 Mr. Cornelis. M1016

GROOTE RUIME KAMERS (gemeubileerd), in 't centrum van de stad, met of zonder kost, te huur met 1 Februari 1930. Mevrouw Cijfer, Gang Chaulan 29. M1007

VOOR HEER OF DAME ALLEEN een vrijstaande paviljoen-kamer te huur. Huur fl. 40.— met vrij licht en water. Te bevragen Woningbureau Tromp, Gang Kwini 5, Tel. 441 Wlt. M1045

AAN BESCHAAFDE JONGE DAME, b.h.b.h. in klein gezin op goeden stand net gemeubileerde kamer met zitje per 1 Februari beschikbaar. Brieven onder no. M1033 Bataviaasch Nieuwsblad.

Te Huur Gevraagd.

HUUR OVERNAME gezocht tegen begin Maart van huis met voor-, binnen-, achtergalerij, minstens drie kamers en garage. Huurprijs maximum f 125.—. Genegen meubilair over te nemen, doch f 1000.— niet te boven gaande. Aanbiedingen no. M820 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

GEMEUBILEERD HUIS tegen 1 April te huur gevraagd, omgeving Koningsplein. Brieven onder no. M1040 Bataviaasch Nieuwsblad.

GEMEUBILEERD HUIS, goeden stand, te huur gevraagd van Maart — October a.s. Brieven onder no. M1030 Bataviaasch Nieuwsblad.

In de Ver. Staten is Roger Babson een der bekendste autoriteiten op economisch terrein. Hier volgen eenige zijner aphorismen over reclame: Men moet zijn klanten, evenals zijn andere vrienden met tegemoetkoming behandelen, dan houdt men ze als zoodanig lang in het leven. Reclame stopzetten is groei stopzetten. Alleen die reclame zal indruk maken, die niet strijdt met de zeden. Reclame is voor den handel, wat ambitie, initiatief en ondernemingsgeest is voor den mensch.

Kost en Inwoning.

VOOR TERSTOND OF LATER AANGEBODEN op eersten stand een ruime gemeubileerde kamer met volledig pension voor echtpaar zonder kinderen (geen beroepspension). Brieven no. M1006 Bataviaasch Nieuwsblad.

EEN EENPERSOONS KAMER en een tweepersoons idem te huur, inclusie kost, met ingang van 1 Februari a.s. Te bevragen Telefoon Wlt. 372, Tjikini 83. M1012

INWONING AANGEBODEN bij Europeesche familie, Oud Kondangdia, vlak bij halte Dierentuin voor heer z.b. b.h. per 1 Februari of direct. Brieven no. M917 Bataviaasch Nieuwsblad.

AANGEBODEN opname als paying guest aan heer of dame h.b.b.h. Omtrek Kramat. Brieven onder nummer M909 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

HUISVESTING. In ruime woning, directe nabijheid zwembad, electrischen trein en tram, bestaat gelegenheid tot huisvesting van één of twee jongelui van gegoeden huize. Brieven no. M911 Bataviaasch Nieuwsblad.

Volharding is de moeder van wonderen.

KAMERS MET PENSION te huur voor f 70.—, f 75.—, f 80.— en f 90.—, met zitje. Gang Cornelius 3. M1039

KAMER met pension, Kebon Sirih, aangeboden. Tel. 868 Wlt. Brieven onder no. M1017 Bataviaasch Nieuwsblad.

GEZELLIG TEHUIS GEZOCHT door jongedame h.b.b.h. bij Europeesche familie. Brieven met condities no. M1021 Bataviaasch Nieuwsblad.

HOLLANDSCHE DAME, opgewekt humeur, zoekt opname als paying guest in gezellige omgeving of voor gezelschap. Brieven no. M1022 Bataviaasch Nieuwsblad.

PAYING GUEST. Heer, uitstekende referenties, zoekt een aangenaam tehuis. Brieven onder nummer M1047 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

ENGLISHMAN would like to live as paying guest with refined people. Please address letters No. M1048 office Bataviaasch Nieuwsblad.

KOST EN INWONING AANGEBODEN. Bij beschaafd klein gezin, vrije gemeubileerde kamer disponibel voor studeerende jongelui of b.h.b.h., gunstig gelegen bij electrische tram en trein, goede stand. Brieven no. M1032 Bataviaasch Nieuwsblad.

Aanbevolen Adressen.

WEEST VERSTANDIG! Voordat U een gramofoon koopt, vraagt eerst demonstratie van Paramount en Ducetto gramofoons. Verkrijgbaar op zeer gemakkelijke betalingsvoorwaarden. Toko Populair, Pasar Baroe 62, Weltevreden. M991

VOOR DE VACANTIE gemeubileerde bungalows en kamers met en zonder pension. Patjet boven Bandoeng 4500 voet. Zacht Europeesch klimaat, schitterende omgeving. Brieven no. M101 Bataviaasch Nieuwsblad.

SOEKABOEMI, huize „Boemi-Ajoe". Gemeubileerde paviljoens te huur. Inlichtingen Telef. Batv. 1514 — Mentg. 392 of Soekaboemi 362. M987

GRAND HOTEL LEMBANG, 4200 M. b/z. in 25 minuten van Bandoeng te bereiken. Modern, goed, goedkoop. M986

LASTIGE KOKKIES! Dames, als Uw kokkies lastig zijn, belt U op telefoon No. 372 Welt., Tjikini 83. Bonboekjes van 30 bons f 40.—, 15 bons f 20.—, 10 bons f 15.—. Thuis bezorgd. M1013

TOTALE UITVERKOOP van meubilair, ledikanten, glaswerk, verhuiswagens enz. enz. wegens vertrek naar Nederland. Alles moet weg tegen zeer lage prijzen. Mevrouw J. B. v.d. Berg, Berendrechtslaan 51, Tl. 1589 Wl. M1018

MEUBELFABRIEK „BATAVIA", Postweg Noord 33 t/o Postkantoor, tel. no. 3825 Wlt. Het beste en goedkoopste adres voor eerste klas meubelen. Beleefd aanbevelend. M961

Toon mij den man, die de gezonde gewoonte heeft aangenomen zich steeds te beheerschen, die zijn moeilijkheden met verstand weet op te lossen en die verwacht te moeten vechten voor alles, wat hij krijgt — en ik zal u den superverkooper toonen. (De Zakenwereld).

REPAREEREN EN STEMMEN van alle muziek-instrumenten onder garantie. Voorhanden een uitstekende 2e-handsch Cello, een Sonora gramophoon met platen. N.V. Edmund Salzmann, vroeger atelier-chef bij Schiedmaijer & Soehne, Citadelweg 11, Tel. 11. M1028

OPRUIMING SPOED!! Nog een partijtje zeer keurige toiletten tegen den halven prijs. Ontpakt heden een partijtje chique toiletten, zeer modern, punt- en klokrok-modellen. Maison Elegance, Sluisbrugstraat 40. Verkrijgbaar alleen op maat-knippatronen naar elk gewenscht model. M1025

PETROLEUM KOOKTOESTELLEN RED-STAR, de verbeterde New-Perfection, zonder lampekatoen, zijn niet alleen goedkooper dan alle andere kooktoestellen, maar hebben vele voordeelen n.l. een dubbele blauwe vlam, dus zeer groote hitte, ook zeer goedkoop in gebruik. Met 1 vlam ± 7 uren branden op 1 liter petroleum. Verwisseling van lastige lampekousen, vernieuwen van branders en dure lampeschoorsteen is totaal uitgesloten. Een toestel voor je heele leven. 2-pits f 45.—, 3-pits f 60.—, 4-pits f 80.—, oven extra voor 1-pits f 12.50, 2-pits f 15.—. Toestellen met ingeb. ovens totaal 5-pits, 3-pits boven en 2-pits beneden, f 125.—. Te bezichtigen en in werking te zien Sluisbrugstraat 40, Tel. 2800 Wl. M1026

VERKRIJGBAAR eten buitenshuis, schoongemaakte kippen en kapoenen, spekkoeken en ontbijtkoeken. Mevrouw A. Maitimo-Kouwenberg, Sindoroweg 19, Tfn. 554 Mtg. M1015

Te Koop Aangeboden.

3 NIEUWE AUTOBANDEN ter overname aangeboden, afmeting 35 × 5.77 semi-balloon. Inlichtingen bij Lindeteves-Stokvis afdeeling autozaken. M1000

COLLECTIE TECHNISCHE BOEKWERKEN, afkomstig uit nagelaten bibliotheek hoofdmachinist suikerindustrie, te koop aangeboden tegen elk aannemelijk bod. Te bezichtigen, na telefonische afspraak (Tel. Wl. 429), Laan Trivelli 40 Weltevreden. M975

UEBEL & LECHLEITER TROPEN-PIANO te koop, tegen ieder aannemelijk bod. Te bezichtigen Petodjo Djagamonjet No. 60. M952

BUICK 1929 model 25, slechts door eigenaar gereden, minder dan 10.000 KM. afgelegd, te koop. Uitsluitend contant. Telefoon Welt. 1010 toestel 3. M954

3 JACHTGEWEREN cal. 12 en 16, zoo goed als nieuw, voorzien van passen, te koop. Te bevragen Matramanplantsoen 13, Tel. MC. 114. M992

2 AUSTRALISCHE RIJPAARDEN, waarvan één zeer goed terreinpaard, wegens plotseling vertrek te koop. Te bevragen Matramanplantsoen 13, Tel. MC. 114. M993

Een bekend Fransch zakenman gaf dezer dagen als zijn meening te kennen, dat ondanks de overwinning in 1918 en na de wonderen, die sindsdien in Frankrijk verricht zijn, de economische en financiëele toestand daar zeer weinig stabiel en zeer weinig brillant zijn, slechter zelfs dan die van de overwonnenen.

EEN FIAT 501, in goede conditie, te koop. Te bevragen Koningsplein Zuid 11, tel. Wl. 2093. M1037

VOORHANDEN een uitstekende Mannborg orgel met 17 registers, zoo goed als nieuw, onder garantie, en eenige uitstekende 2e-handsch piano's onder garantie, ook op gemakkelijke betalingsvoorwaarden verkrijgbaar. N.V. Edmund Salzmann, vroeger atelierchef bij Schiedmaijer & Soehne, Citadelweg 11, Tel. 11. M1029

GUNSTIG AANBOD. Te koop aangeboden wegens vertrek keurige inboedel, bestaande uit voorgalerij-, eet-, woon- en slaapkamer-ameublement, inclusief sanitaire inrichting, porcelein, etc. Brieven no. M1024 Bataviaasch Nieuwsblad.

COMPLETE PHILIPS RADIO-ONTVANGINSTALLATIE met plaatspanningapparaat te koop. Te bevragen en te hooren Gang Kwinie No. 2, 's avonds na 7 uur. M1027

RASECHTE KEDOES, jonge hanen: W.L. Reds en Patrijsleghorns, djatihouten vogelkooien en kuikenhokken, te koop. Tfn. 2669 Welt. M1014

EEN PERSONEN-WEEGSCHAAL en een tafelfant er overname aangeboden. Te bevragen Kramat 93, kamer No. 2, Tel. Mtg. 242 (op te bellen 's middags tusschen 5 en 6). M1023

WEGENS PLAATSGEBREK. Spoed te koop raskippen en kuikens diverse leeftijden, eendagsche kuikens van Red en W. legh. à f 1.25, broedeieren à f 0.60 per stuk, 2 Redshanen à f 10.— per stuk. Te bevragen Sluisbrugstraat 40, Tel. 2800 Wl. M951

EEN DUBBELLOOPS JACHTGEWEER caliber 12, Merk Burgsmüller, een dubbelloops jachtgeweer caliber 16, merk Eduard de Beaumont, zoo goed als nieuw, beide voorzien van passen, belasting 1929-1930 betaald, twee antieke Chineesche vazen Sans de Boeuf te koop aangeboden. Te bezichtigen tusschen 4—6 uur 's middags Petodjo Ilir 27 M1043

Te Koop Gevraagd.

4 KASTKOFFERS te koop gevraagd, grootte en prijs te vermelden. Offerte gevraagd levering elk quantum ½ m.m. dik bronsdraad. Tel. Welt. 4020. M950

Vacante Betrekkingen.

EEN INDISCHE DAME van middelbaren leeftijd gevraagd door weduwnaar, goed met kinderen kunnende omgaan, ter bestiering huishouding en voor toezicht op meisjes van 6 en 4 jaar. Brieven met opgave leeftijd en verlangd salaris onder no. M995 Bataviaasch Nieuwsblad.

EEN FLINK INDISCH MEISJE gevraagd ter verzorging van twee kleine kinderen van 's morgens tot 's middags. Condities nader overeen te komen. Zij, die reeds als zoodanig hebben gediend, komen in aanmerking. Aan te melden tusschen 5—6 's middags, Kerklaan 15A, Pintoe Besi. M997

DRIE SECRETARESSEN gevraagd voor school en tehuis voor Chineesche wees- en arme kinderen. Geëischt einddiploma lagere school en een weinig kunnende correspondeeren. Persoonlijk aan te melden bij den oprichter T. H. Khoe, Djati Petamboeran No. 3, Telf. No. 2394 Welt. M959

Hoe meer werk ge doet, hoe meer geluk ge zult hebben.

Aanbod Personeel.

VLOT TYPIST zoekt type-werk voor de avonduren, bij zich aan huis. Typewerk ook in boekvorm. Aanbiedingen onder nummer M966 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

BIJVERDIENSTE GEZOCHT door administratief goed onderlegd persoon met 10-jarige administratieve ervaring. Condities billijk. Brieven s.v.p. no. M967 Bataviaasch Nieuwsblad.

BOEKHOUDKUNDIG ONDERLEGD PERSOON van Chineeschen landaard, jarenlange ervaring, biedt zich aan voor het inrichten, bijhouden en controleeren van boekhoudingen en administraties. Uitsluitend in de na-middag- of avonduren. Condities nader overeen te komen. Brieven no. M968 Bataviaasch Nieuwsblad.

Men behoorde er zich nooit over te schamen te erkennen ongelijk te hebben gehad; men geeft er slechts in andere woorden mee te kennen, dat men van daag verstandiger is dan men gisteren was. (De Zakenwereld).

WIE HELPT jong energiek Chineesch jongmensch aan werk in de avond-uren? Is ook genegen samen te werken met dito persoon. Administratief en boekhoudkundig onderlegd. Brieven no. M969 Bataviaasch Nieuwsblad.

GEROUTINEERD TYPIST zoekt werk bij zich aan huis voor de avonduren. Aanbiedingen onder nummer M970 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

EEN ZEER BETROUWBARE ZEEBABOE biedt zich aan voor direct of later. Goede referenties staan ten dienste. Mevrouw Borgman Brouwer, Kebon Sirih 74. M1004

SECRETARIAAT van vereeniging gezocht door algemeen ontwikkeld Hollander. Eenige conditie: werkzaamheden thuis in de avonduren te verrichten. Verdere condities nader mondeling overeen te komen. Aanbiedingen worden gaarne ingewacht onder nummer M978 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

HUISWERK voor de avonduren gezocht door heer van middelbaren leeftijd, eigen schrijfmachine bezittende. Brieven met vermelding van aard der werkzaamheden, toe te kennen honorarium enz. onder nummer M979 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

Personalia.

MEERIJDEN GEVRAAGD voor jongetje van 6 jaar, Soerabaiaweg — Carpentier Alting-school. Telefoon Menteng 1024. M999

HOLLANDSCHE AVOND-TENNIS-CLUB zoekt nog eenige leden. Brieven onder nummer M1005 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

VOOR ZELFONDERRICHT leent zich het "Leerboek voor Stenografie, systeem Sir I. Pitman", door Sj. van Eck. Verkrijgbaar in de voornaamste boekwinkels in Indië en bij den samensteller, Laan Trivelli 40 Weltevreden, Tel. Wl. 429. M965

Er is één ding, dat de gemiddelde man steeds bereid is met zijn medemenschen en met de rest van de wereld blindelings te deelen. Dat is zijn goede opinie over zich zelf. (De Zakenwereld).

ASSOCIATIE GEZOCHT door persoon van Chineeschen landaard met bestaande zaak. f 5000.— inbreng-kapitaal beschikbaar. Alleen serieuse Chineesche zaken komen in aanmerking. Gewenscht salaris minstens f 300.— met tantièmes en aandeel in den winst. Brieven no. M971 Bataviaasch Nieuwsblad.

HANDELSMAN, eigen zaken drijvende, zoekt eenige vertegenwoordigingen. Brieven onder nummer M972 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

IMPORTEUR zoekt compagnon met kapitaal, wegens noodzakelijk geworden uitbreiding van zijn jonge zaak. Aanbiedingen onder nummer M974 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

ERNSTIG GEMEEND. Hollander, planter, oud 34 jaar, zoekt levensgezellin van Nederlandschen of Nederlandsch-Indischen landaard en van ongeveer gelijken leeftijd. Brieven met goed gelijkend portret, hetwelk op eerewoord zal worden geretourneerd, in te zenden onder nummer M976 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

WANDELEN. Heer, 29 jaar oud, gewend 's Zondagsochtends van 6 tot ± 8 uur te wandelen, zoekt jongedame, genegen hem op zijn tochtjes te vergezellen. Na voldoende kennismaking en wederzijdsche genegenheid huwelijk niet uitgesloten. Brieven onder nummer M977 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

JONGMENSCH van goeden huize, 29 jaar, door bijzondere omstandigheden niet veel in aanraking komende met dames buiten de familie-relatie, zoekt kennismaking langs dezen weg met intelligente jongedame. Inlichtingen per correspondentie onder no. M1035 Bataviaasch Nieuwsblad.

EUROPEESCHE DAME, 47 jaar, nette verschijning, maar korten tijd hier vertoevende, wenscht kennismaking met heer met goede positie. Ook Indischman. Brieven no. M1041 Bataviaasch Nieuwsblad.

TER LEEN GEVRAAGD f 250.—, terug te betalen in 10 termijnen van f 27,50. Brieven onder no. M1038 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

Diversen.

REUZEN GRAMOFOON ORCHESTRON te huur voor festiviteiten. Het geweldigste muziekinstrument in Indië, vervangt elk orkest. Centraal Warenhuis, Postweg Noord 11a, Tel. 1362. M1010

VANAF HEDEN zijn de telefoonnummers van de Nieuwe Hermandad Wlt. 874 en 875. De Leider W. J. Kelder. M983

GELEGENHEID gezocht om geregeld week-end door te brengen. Informaties onder nummer M973 bureau Bataviaasch Nieuwsblad.

Een cynicus definiëerde het afbetalingssysteem aldus: Je begint met een deel te betalen en de rest blijf je schuldig. (De Zakenwereld).

(Vervolg Magneetjes pag. 3 Tweede Blad)

ABONNEMENTSPRIJS: ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75. Regeltarief ƒ 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN

DERDE BLAD

Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

Dramatische Politiek der Duitschers

door

VILLANUS.

24 December.

Duitschland heeft een veelbewogen week achter den rug, vol van belangrijke beslissingen.

Schacht heeft het pleit gewonnen tegen de regeering; deze heeft het minimum van verlies genomen, en den minister van financiën overboord gezet.

Een harde strijd was daaraan voorafgegaan. Over het tweeledig karakter van dien stijd hebben wij reeds geschreven. Schacht trad op als wachter voor het financiëele heil van Duitschland; als zoodanig was zijn optreden zeker gerechtvaardigd, want het kon niet doorgaan, zooals het ging.

Dat de regeering juist gereed was gekomen met moeilijke onderhandelingen, om over een financiëel program tot overeenstemming te geraken, behoefde Schacht niet te weten, al mag men aannemen, dat hij niet onkundig daarvan was, of in ieder geval niet onkundig daarvan zou zijn gebleven, als hij bijtijds om inlichtingen had gevraagd.

De andere kant van het optreden van Schacht, was het incorrecte ervan naar den vorm. Daaruit bleek de politieke bedoeling. Welke bedoeling echter? Men zegt al sedert jaren, dat het de eerzucht van Schacht is, rijkskanselier te worden. Dit geloof zal hij door optreden niet hebben uitgeroeid.

De regeering heeft met moeite het hoofd kunnen bieden aan den storm, die door Schacht was ontketend. Overrompeld als zij was, vocht zij onder bijzonder moeilijke omstandigheden. Zij viel geheel uit den plooi van de parlementaire traditie der republiek. Dat was, practisch beschouwd, heelemaal niet kwaad. Maar de regeering had een heelen hijsch, om er te komen, en slechts met moeite redde zij het veege lijf.

Dank zij de bemoeiïngen van Schacht, liep ook de buitenlandsche leening, die noodig was om de financiën aan het eind van het jaar in evenwicht te brengen, mis. „Wat een macht heeft die man in de wereld", moet het publiek hebben gedacht. Inderdaad kan niemand meer bereiken, dan de president van een circulatiebank bij het in discrediet brengen van zijn eigen regeering. Als hij haar financiëel beleid onverantwoordelijk noemt, hoe zal zij dan in de buitenwereld nog crediet vinden?

Verschillende Duitsche bladen hebben geprobeerd, op deze uitwerking van het gezag van Schacht af te dingen. Zij hebben het mislukken van de leening toegeschreven aan den wedijver tusschen twee groote internationale bankhuizen. Men zou zeggen, dat de oorzaak niet zoover hoefde te worden gezocht.

Het gevolg van de sabotage van Schacht was, dat de Duitsche regeering een duurdere leening in Duitschland zelf moest opnemen. Daartegenover staat echter het voordeel, dat zij op die manier minder verplichtingen in een vreemde geldsoort aangaat, en niet opnieuw door een leening de valsche schijn wordt gewekt, dat Duitschland zelf overvloed zou hebben van betaalmiddelen in buitenlandsche valuta.

Nu had de rijksdag tenslotte de motie van vertrouwen in de regeering wel aangenomen, maar nog gromde zij geducht en eischte zij haar offer. De oppositie, die haar aanval had zien mislukken, wilde niet met leege weitasch naar huis, en keek dus nog eens goed toe, of niet een der ministers tijdens den strijd doodelijk getroffen was. Dat was stellig het geval met den minister van financiën Hilferding, die op een zeer vooruitgeschoven post in de gevechten had gestaan.

De oppositie kondigde dus een motie van wantrouwen aan tegen den minister van financiën, en het zag er wel naar uit, of zij daarmede succes zou hebben. In ieder geval rekende de regeering op het slagen van dezen aanval. Stresemann zou in staat zijn geweest, de regeeringstroepen onder alle omstandigheden bijeen te houden. Maar een krachtige persoonlijkheid ontbreekt ten eenenmale in het kabinet. Dus kwam het er nu voor het ministerie op aan, òf zich zóó los te maken van dr. Hilferding, dat hij tuimelen kon zonder het kabinet in zijn val mee te sleepen, òf wel hem nu reeds te laten aftreden. Men koos het laatste.

Bijna ten aanhoore van het publiek gedeurde alles. De toeschouwers konden iedere fase in het wegschuiven van den minister van financiën volgen. Het wist ook, dat hij aan den toorn van Schacht werd opgeofferd, van denzelfden Schacht, die aan hem zijn positie als president van de Rijksbank te danken had.

Het is ten tweeden male, dat Hilferding het slachtoffer wordt van een financiëele situatie des Rijks, waarvan hij zelf niet de oorzaak is, maar die hij, naar den smaak der zijnen, te langzaam verhelpt. Hijzelf heeft opgesomd, waar hij mee bezig was, om een gezonden toestand te scheppen, en dat klonk solide genoeg.

In ieder geval was het in dezen socialistischen theoreticus, boezemvriend van Kautsky, te waardeeren, dat in zijn practisch beleid en in de beraamde middelen zoo niets van socialistisch doctrinarisme voor den dag kwam. Doch, zooals gezegd, het door Schacht opgeschrikte parlement had plotseling geen geduld meer en wilde niet meer wachten, geen dag, geen nacht.

Nu kunnen wij ons levendig voorstellen, dat het gemiddelde Duitsche rijksdaglid geen vertrouwen kon hebben in de snelheid van handelen van een man als Hilferding.

Deze gewezen medicus, die financier werd — en naar door vriend en vijand toegegeven wordt, zeer knap financiëel theoreticus — was tevens gewezen Weener. Berlijn zal altijd wantrouwend zijn tenopzichte van de energie van alles, wat uit Weenen komt; daarbij is Hilferding zoo typisch Weensch. Hij is zeer gezet, en maakt een weinig veerkrachtigen indruk; zijn bewegingen zijn langzaam, en als men hem ziet, moet men denken aan een man, die zijn bewegingen zooveel mogelijk beperkt. Hij kan zelfs een indruk van slaperigheid maken. Ik ken hem vrij goed en al sedert jaren, weet ik, dat hij een man is van lang niet geringe wilskracht en ook een man van moed.

Vaak heb ik reden gehad, om zijn beminnelijkheid te waardeeren. En toch moest ik telkens, als ik hem ontmoette, weer over het gevoel heenkomen, dat hij wat stuursch en stug is, ondanks al het Weensche in hem. Wie hem van nabij kent, heeft respect, zoowel voor zijn karakter, als voor zijn bekwaamheden. Maar daarvoor moet het contact worden bewaard.

Men begrijpt uit dit alles, dat hij niet de man is, om een Duitsch parlement te imponeeren. Daarvan is hij het slachtoffer geworden, en op een manier, waarvan men het dramatische eerst later ten volle zal inzien. Want de wijze, waarop hij tot aftreden werd genoopt, had veel weg van een politieke ex cutie. Het eerste gevolg is nu, dat het meer tijd zal nemen, om de belastingwetten voor elkaar te krijgen.

De socialisten eischten de portefeuille van financiën wederom voor een der hunnen op. Beter man echter dan dr. Hilferding, hebben zij niet. De andere partijen geven dan ook de voorkeur eraan, Moldenauer, den minister van economische zaken, die tot de meest rechtsche groep van de regeeringscoalitie behoort, te laten opschuiven, en op zijn plaats een socialist te zetten. Zoo is nu de crisis voorloopig opgelost. Het naspel volgt waarschijnlijk na de Haagsche conferentie.

De tweede dramatische gebeurtenis van deze week is geweest de liquidatie van het referendum van Hugenberg. Het Duitsche volk is zoo verstandig geweest, het op zeer duidelijke wijze te verwerpen. Het had de meerderheid der ruim 42 millioen stemmen van het Duitsche kiezerscorps moeten vereenigen tegen het plan-Young, om te worden aangenomen. Het was dus uiterst duidelijk, dat het geen schijn van kans had. De partijen, die er achter staan, hadden bij de laatste rijksdagverkiezingen ongeveer 7 millioen stemmen verzameld; het eenig interessante was nu, dat men den aanhang van het voorstel van Hugenberg zou kunnen vergelijken met die 7 millioen.

Hield men rekening met de moeite, die Hugenberg en de zijnen hadden gehad, om de ruim 4 millioen handteekeningen voor het „Volksbegehren" bijeen te krijgen, dan kon men slechts rekenen op een betrekkelijk geringen aanhang. Wèl had de regeering zijn ambtenaren practisch belet, hun handteekeningen te geven, maar daartegenover stond, dat juist omdat dit een openbare handeling was, menigeen had moeten meedoen, die wellicht tegen zou stemmen, als hij bij de stemming een gesloten briefje kon afgeven. Er waren dus lieden, die twijfelden, of bij die stemming de 4 millioen wel bij elkaar zouden komen.

Ook zij waren er in de laatste weken wel anders over gaan denken. De verwarring en ontstemming waren toegenomen, en een Duitscher is onder die omstandigheden allicht tot oppositioneele handelingen te vinden. Toen kwam er ook nog de flankaanval op de regeering van Schacht bij, die weinig geschikt leek, om de liefde voor het plan-Young te vergrooten. Daar tegenover stond weer de ruzie in het conservatieve kamp, de ontevredenheid van tienduizenden met de leiding van Hugenberg. Er viel moeilijk een peil op te trekken, wat de uitwerking zou zijn van al deze divergeerende invloeden.

Het einde is geweest, dat ruim 5,8 millioen kiezers voor het voorstel van Hugenberg hebben gestemd. Wél waren er slechts 337.320 stemmen tegen uitgebracht, maar dit tegenstemmen was overbodige moeite, daar iedere thuisblijver als tegenstemmer werd gerekend.

Nog geen 14 pct. der kiezers hebben dus de partij van Hugenberg gekozen, ongeveer $1\frac{1}{4}$ millioen minder dan de 7 millioen, die bij de laatste verkiezingen recht hebben gestemd. Deze uitslag is de volkomen nederlaag van het plan van Hugenberg.

Desniettemin vinden wij het aantal der voorstemmers vrij aanzienlijk. Er werd uiteraard niet zoo druk gestemd, ook bij de voorstanders, als voor een rijksdagverkiezing. Ondanks Schacht waren de omstandigheden ongunstig, door de houding van vele conservatieve leiders. Het aantal is aanzienlijk grooter dan dat der onderteekenaars.

Dit blijkt in ieder geval: Dat de overweldigende meerderheid der Duitschers het plan-Young wil zien aanvaard.

(*Nadruk Verboden*).

BUITENLAND.

Een Organisatie van Beroepsmoordenaars.

De „*B.Z. am Mittag*" meldt uit New-York:

De politie te New-York heeft, dank zij onthullingen van een politiespion, een over het geheele land verbreide organisatie van beroepsmoordenaars ontdekt, die haar hoofdzetel te Chicago had en welker beschermheer de stedelijke rechter van New-York, Albert Vitalt, was. Van deze ontdekking verwacht men opheldering van de tallooze geheimzinnige moorden, bomaanslagen en roofovervallen, welke te New-York en Chicago de laatste jaren plaats vinden.

Begin December publiceerden de bladen, zooals men zich herinneren zal, het alarmeerend bericht, dat bij het galadiner, dat de democratische club van het stadsgedeelte Bronx den herkozen rechter Vitalt aanbood, een bende van zeven misdadigers het dinergezelschap, bestaande uit dertig personen, met de revolvers in de hand gedwongen had tot afgitte van alle geld en sieraden.

Langzamerhand lekten allerlei geheimzinnige berichten over dezen maaltijd uit, o.a. dat zeven vroeger reeds bestrafte misdadigers zich onder de gasten zouden hebben bevonden. Het kwam vast te staan, dat de roofoverval op de gasten georganiseerd was.

De president van de club, een rijke Italiaansche groothandelaar in fruit bevond zich in financiëele moeilijkheden. Hij had een misdadiger te Chicago schriftelijk beloofd tienduizend dollar voor de hoofden van twee bendenleiders te New-York te betalen. De gehuurde moordenaar kweet zich van zijn taak, doch de bloedmensch ontving slechts vijfduizend dollar. Hij dreigde met een publicatie, wanneer hij niet ook de overige vijfduizend dollar betaald kreeg.

De clubpresident van „Terranova", die tegelijkertijd lid van de misdadigersbende „Unione Siciliano Nationale" is, noodigde den moordenaar aan den feestmaaltijd bij Vitalt met de mededeeling hem het bloedgeld daar te zullen betalen.

De misdadigers drongen evenwel in de dinerzaal en bestalen de aanwezigen. Terwijl echter binnen vier uur het geld en de sieraden aan den stedelijken rechter werden teruggebracht en aan de verwonderde gasten weer werden uitgereikt, bleek het moordcontract, dat de eeregast uit Chicago had meegebracht, spoorloos verdwenen.

Vitalt en zijn misdadigers-vrienden waren stomme medespelenden bij de comedie geweest.

De geheime politie heeft nog meer materiaal verzameld, waaruit blijkt, dat de president van de club „Terranova" zeer bevriend was met Vitalt, dat hij zeven maal gearresteerd en bestraft was en dat de zoogenaamde democratenclub, waarvan Vitalt beschermheer was, 820 vroeger gestrafte misdadigers onder zijn leden had, dat Vitalt tot den vriendenkring van den beruchten Rothstein behoorde, een vermoorden milionnair en bendeleider, en dat hij bij Rothstein 19000 dollar speelschulden had.

Hoever de onthullingen zullen gaan, hangt thans van de politie-autoriteiten en rechters in Chicago af. Op het oogenblik bevindt de rechter Vitalt zich nog in vrijheid.

De Werkloosheid in Amerika.

De werkloosheid in de Vereenigde Staten neemt snel toe, al is niet na te gaan, of het aantal werkloozen thans inderdaad drie millioen bedraagt, zooals onlangs door den voorzitter van de Amerikaansche federatie van arbeiders werd beweerd. Slechts enkele staten houden namelijk officiëele statistieken hiervan bij en hun cijfers loopen zoozeer uiteen, dat een nauwkeurige raming onmogelijk is.

Het verslag van het departement van Arbeid over November meldt, dat de werkgelegenheid in de fabrieken met 3,1 pct. verminderd is, terwijl de loonen, in de fabrieken uitbetaald, met 6,8 pct. verminderden.

Deze cijfers hebben echter slechts betrekking op 34.996 instellingen met 5.045.493 arbeiders. Sinds het begin van November is de arbied in een aantal van de grootste industriën van het land verder afgenomen. Eenige honderdduizenden arbeiders zijn òf ontslagen òf slechts voor enkele dagen van de week te werk gesteld. Vooral in de ijzer-, staal-, auto- en radio-industrieën is dit waar te nemen alsmede in een groot aantal ondernemingen, die luxe- of half-luxe-artikelen fabriceeren.

Kerk en Communisme.

Schuld en boete!

Camille Dufay, de maire van het dorpje Austaing bij de Belgische grens, is een communist en dus ten-zeerste tegen de kerk gekant. Om uiting te geven aan zijn anti-religieuze gevoelens vaardigde hij, naar het *Hbl.* meldt, een besluit uit, waarbij het aan voertuigen, welke zich voor huwelijks-, begrafenis, of doopplechtigheden naar de kerk begeven, verboden is voor het gebouw of zelfs in de naburige straten stil te staan.

Maar in een dorp gaat alles gemoedelijker dan in de groote stad, en de boer Buisset, die zijn kind liet doopen, stoorde zich niet aan het verbod, maar reed in zijn boerenwagen tot vlak voor de kerk. De maire ging hem op eigen houtje vervolgen, waarop des boeren broeder verscheen, die verzocht als beklaagde te mogen fungeeren, daar zijn broer geen tijd voor zulke beuzelarijen had. De maire vond dit goed, doch deelde den heer Buisset frère mede, dat hij gemakkelijk van het heele gedoe af zou kunnen komen als hij 20 francs boete betaalde.

De zaak werd ruchtbaar en het parket van Rijssel stelde een onderzoek in. Het resultaat is dat de maire op zijn beurt vervolgd wordt wegens het wederrechtelijk overbrengen van een vervolging van den eenen persoon op een ander, die niet schuldig is, en het wederrechtelijk vragen van geld.

FEUILLETON.

DE KANG-HE VAAS.

Uit het Engelsch

van

J. S. FLETCHER.

Geautoriseerde vertaling.

13)

„Binnen een minuut ben ik terug!" zeide hij. „Maak het u gemakkelijk!"

Wij gingen de kamer binnen, hij sloeg de deur achter ons dicht en ik verbeeldde mij — het kan slechts verbeelding geweest zijn — dat ik hem hoorde lachen. Het was echter geen verbeelding wat ik daarna hoorde, namelijk het omdraaien van een sleutel en het dichtschuiven van een grendel. Daarna hoorde ik een gil van Pepita en greep zij mijn arm.

„Ben, o Ben, zij hebben ons in den val laten loopen!"

Dat ontnuchterde mij — alsof men mij een emmer ijskoud water in het gezicht had gegooid. Mijn gedachten, om de zaak tot een goed einde te brengen, verdwenen en ik begreep eindelijk, dat ik een aartsezel was. Werktuigelijk probeerde ik de deur, die buitengewoon stevig was; zoo stevig als graniet was die deur. Mijn hart klopte toen ik mij tot Pepita wendde.

„Wees niet bang!" zeide ik, hoewel ik zelf banger was dan ooit. „Dat zal niet lang duren. Hij — zij — misschien hebben ze ons opgesloten en gaat oom Joseph er intusschen vandoor; in ieder geval...."

„Wat Ben? Wat?"

„Zij kunnen ons hier niet voor altijd opsluiten. Wij zullen gemist worden."

„Maar niemand zag ons hier komen. Er was geen levende ziel te zien toen wij buiten waren — herinner jij je dat niet?"

Ik herinnerde mij dat al te goed. Dit gedeelte van Wreddlesham was zeer eenzaam en ik kon mij niet herinneren, dat wij iemand hadden gezien, nadat wij de waschvrouw hadden ontmoet. En zij was in haar huisje binnengegaan voor wij verder gingen en waarschijnlijk wist zij hoegenaamd niet in welke richting wij vertrokken waren. Maar ik wees Pepita daar niet op.

„Het is onmogelijk!" zei ik. „Menschen kunnen in dezen tijd niet ongemerkt verdwijnen. Wij zullen spoedig gemist worden en dan zal men ons zoeken. Je vader — en Keziah — en Cherry — en iedereen...."

„Dat zal hen dagen en dagen kosten om ons te vinden", zeide zij. „O Ben, is het niet mogelijk hier uit te komen?"

Ik had rondgekeken terwijl wij spraken. De kamer, waarin Getch ons gebracht had, zag er aardig uit en was ingericht als slaap-zitkamer, dat wil zeggen, er stond een ouderwetsch ameublement en in een hoek een ledikant met een hemel. Er was slechts één deur en één raam; de deur was stevig en het raam eveneens. Dit laatste was vastgeschroefd en aan de buitenzijde getralied. De ruitjes waren klein; als ik er een stuk gooide, was er toch geen ruimte genoeg om doorheen te kruipen.

Ook was het niet mogelijk de opmerkzaamheid van iemand buiten te trekken want onmiddellijk tegenover het raam op een afstand van anderhalve meter verrees een hooge muur, blijkbaar de achterzijde van een stal of pakhuis.

„Wij kunnen niets doen dan afwachten," merkte ik op. „En dat is alles mijn schuld. Zoo iets had ik niet kunnen droomen, Pepita!"

„O, dat is niets, Ben! Het is misschien zooals jij gezegd hebt — zij hebben ons opgesloten om gelegenheid te hebben te vertrekken en daarna zullen zij wel iemand zenden om ons vrij te laten. Maar hoe lang kan dat duren?"

Ik wist niet meer dan zij. Terwijl ik rondkeek en nadacht begon ik eenige dingen te begrijpen, die ik niet wist toen wij luchthartig en zonder achterdocht de rivier overgingen om in deze hinderlaag te vallen. Ik begreep, dat oom Joseph hier verborgen was en waarschijnlijk hier was sinds den nacht, dat hij ons huis had verlaten. Ook begon ik te begrijpen dat Getch, de herbergier, die, zooals ik mij nu herinnerde de vergunning voor dit huis had verkregen, een medeplichtige van oom Joseph was. En verder schoot mij te binnen dat de geheimzinnige letters S.S., die wij lazen op de kaart die oom Joseph voor Sol Cousins had achtergelaten bij de herbergierster van „De Roode Kreeft," de afkorting waren van Shooting Star. Joseph Krevin — Sol Cousins — Charles Getch — dat was ongetwijfeld het drietal. En wij waren in handen gevallen van in ieder geval twee van hen. Want het stond bij mij vast dat oom Joseph in deze verlaten herberg zijn toevlucht had gezocht.

De tijd kroop langzaam voort. Door de hooge muur voor het raam was de verlichting in de kamer slecht. Noch Pepita, noch ik had een horloge en wij wisten dus hoegenaamd niet hoe laat het was. Te oordeelen naar het oogenblik waarop wij waren binnengekomen moet het namiddag geweest zijn toen de grendel werd weggeschoven en de sleutel in de deur omgedraaid. De deur werd juist voldoende geopend om een vrouw binnen te laten met een blad. Zij zette het op tafel en zij was weer de kamer uit voor ik iets kon doen; de deur werd weer afgesloten en gegrendeld.

„Wij zullen in ieder geval niet verhongeren," merkte ik op, terwijl ik een poging deed om met een lach Pepita op te vroolijken. „Hier hebben wij voorloopig genoeg te eten en te drinken."

Op het blad waren verschillende schalen met voedsel, eenvoudig maar goed. En jong en hongerig als wij waren, aten en dronken wij en trachtten wij ons in te beelden, dat wij picnicten.

De namiddag ging verder in moeizaam wachten voorbij. Wij praatten en praatten — tot wij niet meer konden praten.

Het moet in het begin van den avond geweest zijn toen de deur weer openging en het sombere gelaat van den herbergier zich vertoonde onmiddellijk gevolgd door het pafferige gezicht van oom Joseph.

HOOFDSTUK XIV.

Onder verhoor.

Bij instinct sprong ik op en plaatste mij voor Pepita. Oom Joseph stak zijn hand op. „Het verwondert mij Benjamin, dat jij handelt alsof het er iets van heeft dat deze jonge dame eenig leed zal ondervinden, terwijl ik hier ben!" zeide hij op schijnheiligen toon. „En het spijt mij dat die lieve jongedame in ongelegenheid is gekomen door deze ongelukkige omstandigheden. Dat is alleen jouw schuld Benjamin, door je neus te steken in dingen die je niet aangaan."

Ik kookte van woede en werd steeds woedender, omdat ik vrij zeker was, dat dit in het geheel niets zoude uitwerken en ik bleef waar ik stond, voor Pepita. Ik werd zoo onbeschaamd mogelijk.

„Dat is allemaal geklets!" antwoordde ik vinnig. „En hoor eens jullie beiden, als jullie ons niet laat gaan en dadelijk dan komen jullie in de klem. Jullie stelt je bloot aan vervolging en.."

Oom Joseph stak zijn hand weer op.

„Ik zou mij niet opwinden als ik je was, Benjamin. Opwinding is slecht voor iedereen en vooral voor mij met mijn slecht hart. En het is ook niet noodig. Al wat ik en mijnheer Getch wenschen, is een vertrouwelijk gesprek en het hangt van jou af of dat op een vriendelijke wijze zal kunnen plaats hebben. Ik en mijnheer Getch willen geen ruzie met je maken dat is zeker; wij zijn goedgezind en bereid om een ieder netjes te behandelen, die ons ook zoo behandelt. En ik stel je voor Benjamin om te gaan zitten en je onder de gegeven omstandigheden meegaand te toonen."

„De gegeven omstandigheden zijn, dat jufrouw Marigold en ik tegen onzen wil zijn opgesloten en dat wordt streng gestraft. En die straf zult u niet ontloopen. Denkt u, dat wij geen vrienden hebben en dat die ons niet zullen vinden? Sinds vanmiddag wordt er naar ons gezocht en..."

Weer een wuiven met de hand en weer de zalvende stem — oom Joseph was blijkbaar buitengewoon zeker omtrent de veiligheid zijner schuilplaats. „Ik zou mij daarover niet druk maken als ik jou was, Benjamin. Jij bent hier veilig — en de jongedame ook — evenals wij hier veilig zijn.

NEDERLAND.

AUTO IN BRAND GEVLOGEN.

Vader en twee kinderen verbrand.

Op den Tweeden Kerstdag werd te Maarsbergen de vredige stemming plotseling ruw verstoord door een afgrijselijk gegil, dat van den kant van den weg kwam, vertelt de *Tel.* Veldwachter Gijsbertsen, die zich in de kerk bevond, werd gewaarschuwd, dat op den straatweg een ongeval had plaats gegrepen. Een auto, die van het station Maarsbergen met een flinken gang in de richting Woudenberg reed, begon op dat gedeelte van den weg, waar deze langs het landgoed „Andersteyn" draait, te glijden, als gevolg van de laag slik, ontstaan door den regen en sneeuw. Een toevallige getuige, de heer J. Visser, zag toen voor zijn oogen een ontzettend schouwspel zich afspelen.

Op een gegeven oogenblik stortte nl. de auto, die van den eenen kant naar de andere zijde van den weg slingerde, in een greppel. Zoo hevig was zelfs de schok, dat de auto een salto maakte.

Even daarna kleurde de plek boven de greppel zich bloedrood; uit het duister kronkelden vurige tongen om den wagen waarin zich de passagiers nog bevonden. Zonder zich te bedenken rende de heer Visser naar het brandende voertuig; hij wist met groote moeite de achterruit in te slaan.

— Zit er nog volk in? schreeuwde hij. Er kwam echter geen antwoord. Onmiddellijk trachtte de veldwachter, die inmiddels ook was toegesneld, het vuur met water te blusschen. Tevens werden pogingen in het werk gesteld om de inzittenden te bevrijden, hetgeen echter niet mocht gelukken, ten gevolge van de fel uitslaande vlammen. Na eenigen tijd was het vuur echter zoover gebluscht, dat men verder handelend kon optreden.

De eerste, dien men uit den nog smeulenden en rookenden wagen haalde, was mr. J. C. Post uit Bussum. Hij was zwaar gewond. Na door dr. Cramer uit Woudenberg verbonden te zijn, is hij naar de Rijksklinieken te Utrecht vervoerd, waar hij is overleden.

Bij verder zoeken werden twee lijken gevonden. Het bleken de vreeselijk verminkte lichamen te zijn van de 15-jarige tweelings-zoons van den heer Post. De lijken werden voorloopig op het landgoed „Andersteyn" geborgen.

Ontzetting in het dorp.

De ontzetting in het rustige en stille Maarsbergen was, zooals te begrijpen is, zeer groot. Wranger kon het noodlot niemand treffen dan de wachtende moeder, die op één dag haar beide zoons en ook haar echtgenoot verloor.

Op hetzelfde tijdstip kwamen de knapen ter wereld en thans vonden zij te zamen den dood.

„Ik zou voor mijn zoon de eenden gaan verzorgen," vertelde, aangedaan, mevrouw Visser, die met haar man en kinderen het woonhuis van het landgoed „Anderstein" bewoont. In de huiskamer, waar het gezellig was en vol van een heerlijke Kerststemming, drong plotseling het geluid door van hevig en sterk remmen. Men sloeg er geen aandacht aan, omdat dadelijk weer motorgeluid werd vernomen en de wagen scheen weg te rijden. Even later echter verliet mevrouw Visser de kamer en het huis, om onmiddellijk geheel ontdaan binnen te komen, onder het schreeuwen van: „Er is iets verschrikkelijks gebeurd! Haal water, want er ligt een auto brandend in den greppel!" Op den straatweg naderde juist mej. N. Kruithof, die het ongeluk zag gebeuren.

„Ik dacht, zoo vertelde zij, dat de auto de poort van „Anderstein" zou inrijden. Hij stak nl. van den rechterkant van den weg plotseling over naar de linkerzijde." Vóór zij precies wist, waar de auto eigenlijk gebleven was, hoorde mej. Kruithof een doffen knal, waarna het een oogenblik volkomen stil was, doch daarna vertelde een rosse gloed, die de omgeving tooverachtig verlichtte, dat de wagen in brand stond. Steeds erger greep het vuur om zich heen. Sissend en blazend grepen de rood-oplaaiende tongen de hooge heg, die het landgoed „Anderstein" tegen de felle windvlagen beschermt.

Machteloos tegen de vlammen.

Waar het volk ineens vandaan kwam, was een raadsel. Ieder deed het zijne om met emmers water de vlammen te bestrijden, maar tevergeefs. Het was, alsof onder den wagen titanische machten het vuur telkens opnieuw aanbliezen, net zoo lang, tot de kostbare prooi van drie menschenlevens geheel zou zijn verteerd. Machteloos stonden redders en redsters. Sommigen huilden. In de kerk bevond zich de telefoniste mej. W. Kruithof. Hoewel het telefoonkantoor gesloten was, begaf zij zich plichtsgetrouw naar haar post en aan haar optreden is het te danken, dat onmiddellijk in Amsterdam, Bussum en Utrecht diegenen gewaarschuwd werden, die eventueel hulp en voorlichting zouden kunnen bieden.

Twee mannen, J.v.d. Lee en G. Versteeg sprongen moedig en met groote zelfopoffering in den greppel, teneinde te trachtten, de felbrandende portieren open te rukken. Hun eerste poging faalde wegens de geweldige hitte en den omvang van het vuur. Ten lange leste hadden zij succes. Een huivering beving echter deze beide moedige mannen, toen zij de verkoolde lijken der twee kinderen te voorschijn haalden.

Op den weg barstte het volk in snikken uit. Even later gelukte het, mr. Post door het water heen op den weg te trekken. Het slachtoffer, hoewel zwaar gewond, was nog bij bewustzijn, zoodat hij in staat was eenige inlichtingen te geven.

Zoo vertelde hij, dat hij zelf had gestuurd.

„Waarschuw mijn vrouw voorzichtig," zeide de ongelukkige, die op dat moment kracht scheen te putten in de overtuiging, dat zijn beide kinderen wel gewond waren, maar reeds goed verzorgd. En terwijl twee doktoren, dr. Cramer, uit Woudenberg, en dr. v.d. Plaats, uit Utrecht, hun best deden het slachtoffer te verbinden, werden in de villa achter de grauw verschroeide heg reeds de lijkjes geborgen van de knapen, die hun vader vergezelden, om met hem den dood tegemoet te gaan.

Mr. J. C. Post was 63 jaar oud.

De overledene vestigde zich in 1894 als advocaat en procureur te Amsterdam, waar hij den laatsten tijd zijn kantoor had op de Heerengracht.

Twee jaar — in 1904 en 1905 — is hij lid van den Gemeenteraad geweest.

Valkenboschkerk aan de Zuiderparklaan.

De vorige maand is op plechtige wijze de mooie Valkenboschkerk, de derde Gereformeerde Kerk van 's-Gravenhage waarvan wij reeds interieurfoto 's gaven, in gebruik genomen.

Bij de inzameling, die de predikant dr. Hoek heeft gehouden om uit de opbrengst het Avondmaal-zilver voor de nieuwe kerk te bekostigen heeft de gemeente zulk een groote offervaardigheid aan den dag gelegd, dat van de bijeengebrachte som ook nog het Avondmaallinnen als ook de marmeren doopvont met zilveren heggen zal kunnen worden bekostigd, terwijl er dan nog een batig saldo is.

De Arnhemsche V. V. V.

De Vereeniging voor Vreemdelingenkeer te Arnhem herdenkt 24 Mei 1930 haar 25-jarig bestaan.

Thans zijn plannen in voorbereiding om dit jubileum feestelijk te herdenken met een sterrit naar Arnhem en een optocht, waarin deelnemers aan den sterrit een beeld zullen geven van het „Verkeer van alle tijden". Men zal trachten uit alle deelen van het land deelnemers met merkwaardige vehikels uit lang vervlogen tijden in Arnhem samen te brengen. Er zal ook een afdeeling worden gevormd voor het verkeer te water voorheen en thans (booten zullen op wagens in den optocht worden meegevoerd), terwijl bovendien aan het luchtverkeer is gedacht.

Na den optocht volgt een feestavond in Musis Sacrum.

Auto met vier Personen te water.

Tweeden Kerstdag is een auto, bestuurd door den heer Van Gelder uit Groningen, door de gladheid van den weg tusschen Assen en Groningen in de Norgervaart gereden. De vier inzittenden, de heer Van Gelder en echtgenoote en de heer S. Cohen en echtgenoote, uit Groningen, konden zich met moeite uit den wagen bevrijden. Deze ging geheel onder water en werd zwaar beschadigd.

Vermindering van den Suikeraccijns.

Aangezien de Eerste Kamer het ontwerp van Wet tot afschaffing van de Verdedigingsbelasting II en van de opcenten op den Suikeraccijns, aangenomen heeft, wordt de regeling van kracht welke de minister van Financiën heeft ontworpen voor de afschrijving of teruggave van accijns voor suiker, vervat in suikerhoudende goederen, die ten uitvoer zijn aangegeven en van de opcenten, indien de goederen vóór 1 Februari 1930 zijn uitgeslagen.

De afschrijving of teruggaaf blijft achterwege, indien het af te schrijven of terug te geven bedrag voor de door een aangever in één pand bijeengebrachte goederen minder dan f 45 bedraagt, of indien het suikergehalte der goederen 5 pct. of minder bedraagt. Het zal belanghebbenden uiteraard vrij staan, partijen goederen van verschillende bezitters ter verkrijging van teruggaaf, bijeen te voegen en door een hunner de teruggaaf of afschrijving te doen aanvragen.

Fransche Schoener in Brand.

In den avond van 26 December kwamen er te Rotterdam berichten binnen over een schip dat voor den Nieuwe Waterweg lag en dat brand aan boord had. Om eventueel menschen van boord te halen was de reddingsboot uitgezonden. Kapitein Slis van de *President van Heel*, de reddingsboot, vertelde aan het *Hbl.*:

Er was een noodsein gezien in de richting van den vuurtoren van Goeree en men vermoedde dat er een schoener in brand stond. De loodscommissaris, de heer Vruggink gaf order om uit te varen en om kwart over tien ging kapt. Slis met acht man naar buiten. Eerst zouden ze bij den Westpost (loodsboot) gaan kijken, om te hooren, wat men daar van de menschen wist.

„Zoodra je den Waterweg uitkam — aldus kapt. Slis — zag je hem al branden. Wij waren niet ver buiten, toen we de *Kijkduin*, die naar wal kwam loopen, konden praaien. Aan boord van de sleepboot wisten ze niet veel, maar na niet langen tijd praaiden we de *Humber* en daar zeiden ze ons, dat er niets bekend was. Ze hadden eens bijgelicht, maar er waren geen menschen te zien geweest. Wij waren daarmee niet tevreden, omdat we er niet mee verantwoord zijn als we niet zelf hebben geconstateerd. Ik liet doorstoomen en zoo kwamen we op 25 meter dwars van het brandende schip. Het eerste wat ik deed, was naar den naam zoeken. Aan den boeg stond die er niet op, en van den achterspiegel was de naam weggebrand. Het heele achterschip was niets dan vlammen; je kon je daar best warmen! Ook brandden de boordlichtjes nog. We moesten met de boot oppassen, want door de olie op het water stond er voor ons een moeilijk zeetje en met al dien brandenden rommel buitenboord was het knap gevaarlijk. We zagen al gauw, dat beide sloepen uit de davits waren; dat is natuurlijk het eerste waar je naar kijkt.

„We zijn niet te lang bij den brandenden schoener gebleven; — ik geloof dat het een driemaster was, al stonden er nog maar twee masten rechtop — want je kan nooit weten wat er gebeurt. En toen we dan ook op ongeveer 2000 M. van het wrak verwijderd waren, hoorden we opeens een klap en toen zagen wij niets als vuur, dat zoo de lucht inging. Het was net of het heele schip werd opgenomen en het werd zóó licht, dat ik aan boord best op mijn horloge had kunnen kijken of een brief had kunnen lezen. Een eind verder viel het stuk vuur in zee en de schoener brandde rustig door. Hij lag met den kop Z.O. en de boegspriet hing voor den kop af. Ik begrijp niet wat er met de schuit is gebeurd, misschien hebben ze een aanvaring gehad. Wat die ontploffing eigenlijk is geweest, is ons ook niet duidelijk geworden. Het zal de motor wel geweest zijn.

„De *Humber* bleef in de buurt, om te zien of er nog wat met het schip te doen was. Op den terugweg hebben wij de reddingsboot uit Stellendam nog gepraaid, die om kwart over negen er naar toe was gegaan, maar ik was haar net voor. We hebben haar verteld wat we gevonden hebben, maar zij is er nog in de buurt gebleven.

„Later hoorden we, dat een Belgische loodsboot de menschen van het brandende schip heeft opgepikt en dat die boot ze naar Vlissingen heeft gebracht."

De boot, een Fransche schoener, de *Ostreven* is ten Westen van Scheveningen gezonken. Het ligt gevaarlijk voor de scheepvaart met een mast boven water.

Drama te Nijmegen.

In een perceel aan den Groenenwoudscheweg te Nijmegen heeft zich een bloedig drama afgespeeld. Sedert enkele maanden woonde daar een oud-caféhouder, afkomstig uit Rotterdam. De man woonde met een huishoudster, de vrouw van een garagehouder uit Rotterdam, die met haar echtgenoot in een echtscheidingprocedure gewikkeld is.

De vrouw had een pleegkind, dat reeds tien jaren bij het echtpaar woonde, medegenomen.

Zondag 29 December was de garagehouder in gezelschap van den werkelijken vader van het pleegkind, die in Den Haag woonachtig is, naar Nijmegen gekomen onder voorgeven, een foto van het kind te laten maken. Nadat dit geschied was, is de Hagenaar vertrokken maar de garagehouder arriveerde eenigen tijd later voor de woning van den oud-caféhouder en verlangde toegang. Toen hem die geweigerd werd, trapte hij een paneel van de voordeur in en verbrijzelde een groote spiegelruit van den erker, waardoor hij naar binnen drong. De bewoner en de vrouw van de garagehouder vluchtten naar boven, achtervolgd door den garagehouder, die uit een revolver van zwaar kaliber eenige schoten loste, waardoor de ex-caféhouder in den arm en in een duim werd getroffen. Deze greep een jachtgeweer en schoot in de richting van zijn belager, die doodelijk getroffen van de trap viel en levenloos bleef liggen.

Spoedig was de politie ter plaatse; later kwam ook de justitie.

De ex-caféhouder, die uit zelfverdediging gehandeld had, bleef op vrije voeten. Het lijk van den verslagene is naar het Canisius Ziekenhuis overgebracht.

Wij zullen niet gestoord worden. Het zal wel lang duren, voordat men eenig idee heeft waar je bent of dat iemand jullie komt zoeken in de Shooting Star — en als ze dat doen, dan gaan ze even wijs heen, als ze kwamen. Jij werd door niemand gezien, toen je hier kwam, en behalve ik en mijnheer Getch en de juffrouw, die jullie eten bracht, weet niemand, dat jullie hier zijn. Ik zou je daarom raden om de verstandigste partij te kiezen en heel vriendelijk te zijn. Vriendelijkheid! — dat is alles wat wij wenschen".

„Is u van plan ons te laten gaan?"

Oom Joseph gaf niet dadelijk antwoord. In plaats daarvan nam hij een stoel, viel daarin neer en maakte het zich zoo gemakkelijk mogelijk. Terwijl hij zijn handen op zijn knieën legde, keek hij ons om beurten aan. De herbergier leunde tegen de deur met de handen in de zakken. Het duurde een poosje voor oom Joseph antwoord gaf.

„Dat is een moeilijk te beantwoorden vraag," zeide hij eindelijk. „Jij moest weten, dat dit vragen zijn waarop het buitengewoon lastig is om een bevestigend of een ontkennend antwoord te geven. Ik zie daarvan de moeilijkheid zelf zeer goed in, want als het mocht gebeuren, dat ik in de getuigenbank werd gezet..."

„U zult nog wel ergens anders terecht komen dan in de getuigenbank, als u zoo doorgaat. Er is een andere plaats — de bank der beschuldigden. Het is waarschijnlijk, dat u daarin komt — op weg naar een gebouw, waaruit het moeilijk is te ontsnappen!"

Ik voelde aan mijn jas trekken en Pepita sprak zachtjes:

„Stil toch, Ben!" fluisterde zij. „Het is niet noodig..."

„Dank je juffie!" zei oom Joseph. „Het is niet noodig zooals u zegt en ik ben blij, dat Benjamin iemand achter zich heeft om hem terecht te wijzen. Het komt niet te pas dat jongelui zoo heftig optreden tegen oudere menschen en zeker niet als een oudere hun familie is — een broeder van zijn eigen moeder!"

„Wiens schuld is dat? Uw schuld U gebruikt geweld..."

„O, neen neef Benjamin dat is niet waar. Neen, Benjamin! Een dergelijke uiting kan ik in tegenwoordigheid van mijnheer Getch niet goedkeuren. Mijnheer Getch, daarvan ben ik zeker, zal geen vlieg kwaad doen, nog minder een jonge dame en een jongenheer..."

„Ik heb ze met geen vinger aangeraakt," mompelde Getch. „Ik niet."

„En hij zond jullie een smakelijk diner hoor ik," vervolgde oom Joseph verwijtend. „Hetzelfde als hij en ik aten. Neen Benjamin als ik in aanmerking neem hoe je hier kwam als een vijand, door je neus te steken in zaken, die je niet aangaan dan vind ik wel dat jij bijzonder goed behandeld wordt en ik ben er zeker van dat de juffrouw het met mij eens is."

„Laat juffrouw Marigold er buiten!" riep ik uit „Wat wenscht u?"

Oom Joseph wreef zich in de handen en knikte.

„Dat is het eerste verstandige woord dat wij van je hooren. Dat bevalt mij beter. En zooals ik reeds gezegd heb, alles wat wij verlangen is vriendelijkheid. Vriendelijke antwoorden op vriendelijke vragen."

„Zooals — bijvoorbeeld?"

„Nu, bijvoorbeeld — waarom kwam jij hier?"

„Om u te bezoeken — zooals ik gezegd heb." Ik wees op Getch.

Maar oom Joseph schudde het hoofd.

„Jij bent niet zoo dol op mij, om dat te doen, neef Benjamin. Jij en Keziah waren heelemaal niet in hun schik, toen ze mij zagen. Neen, Benjamin, daarvoor kwam je niet!"

„Tenminste, daarvoor niet alleen", merkte Getch op. „O, nee!"

„Daarvoor niet alleen, zooals mijnheer Getch vriendelijk opmerkt. Ik geloof, dat je hier kwam om te zien of ik hier was, omdat je buiten mijn linnengoed hebt zien hangen".

„En als dat eens waar was?"

„Dan, Benjamin, als je bemerkt had, dat ik hier was, had je rechtstreeks naar Middlebourne moeten terugkeeren, om dat te vertellen. En dat zou weinig met mijn plannen gestrookt hebben."

„Ik kan wel zeggen", riep ik hoonend uit, „dat ik dat volkomen begrijp. Misschien had ik dat moeten doen, want u weet even goed als ik, dat u onder verdenking staat."

„Daarover zou ik heel wat kunnen zeggen, Benjamin. Daarover zou ik zeer veel kunnen zeggen. Iedereen kent zijn eigen zaken het beste en zij die het meest worden verdacht, zijn dikwijls het onschuldigst. Maar, vertel eens, waarvan word ik verdacht?"

Ik aarzelde een oogenblik, terwijl ik hem met verwondering gade sloeg. Ik was er toen zeker van, dat noch Pepita noch mij eenig leed zou worden aangedaan en dat dit tweetal ons gevangen hield om inlichtingen te verkrijgen. En terwijl ik den toestand, waarin wij verkeerden overdacht, besloot ik openhartig te zijn — het kwam mij voor, dat als ik mijn kaarten op tafel legde, er kans zoude zijn, dat ik ook kwam te weten welke kaarten oom Joseph in zijn hand had. En dan zouden wij kunnen zien, wiens troeven de sterkste waren.

„U wordt verdacht iets af te weten van den moord op dien Cousins en van den diefstal van een Chineesche vaas uit het huis van juffrouw Ellingham", zei ik plotseling. „Dat is het!"

Hij trok zijn handen van zijn knieën terug en begon over zijn beenen te wrijven.

„Lieve hemel!" riep hij uit. „En veronderstel nu eens, dat ik daarvan iets afwist, Benjamin?" — hij hield een paar seconden stil en keek mij van ter zijde aan — „iets, zeg ik, niet in bijzonderheden tredende hoeveel — welk recht geeft dat de politie om mij te zoeken?"

„Zij wenscht te weten, wat u er van afweet."

„Dat is wel heel vriendelijk, dat is zeker", antwoordde hij met eenigen humor. „Zoo zijn ze, ze willen altijd, dat een ander het werk voor hen doet. Ze hebben geen verbeeldingskracht, die kerels van de politie, Benjamin! — dat zul je ook wel ontdekken, lang voor je minister van justitie bent. Wat jij of Veller of die jonge snuiter van Scotland Yard weten, zou ik...."

„Wat?" vroeg ik, toen hij ophield, „wat?"

„Daarvan zou ik ook wel op de hoogte kunnen zijn."

Ik staarde hem aan.

„U is geen detective!" riep ik uit.

Hij keek mij verachtelijk aan en kreeg toen een harden trek om den mond.

„Jij weet niet wat ik ben, mijn jongen. Je weet niets. Maar nu moet jij me eens vertellen" — en hij begon te spreken alsof ik aan zijn genade was overgeleverd — „wat of die jonge Cherry omtrent mij ontdekt heeft, mijn jongen. En laat ik je nu vertellen, dat je openhartig kunt zijn en ik zal ook openhartig zijn en vergeet niet, met een woord van mij kan Getch jou en de jonge dame opgesloten houden en met een woord van mij kan hij jullie ook laten gaan!"

Dat was een plotselinge en verrassende mededeeling; toch besloot ik bij mijn plan te blijven — ik wilde hem laten zien hoe hij in de klem zat.

„Cherry weet zeer veel!" antwoordde ik. „Hij weet, om mede te beginnen, dat u en Cousins elkaar ontmoet hebben in „De Roode Kreeft" in Fishampton."

„Dat is heel wat. En wat verder?"

„En dat u kaartjes achterliet bij ons met den naam van Crippe, Gravel Lane, Londen. Hij heeft Crippe gesproken".

„Hij zal wel niet veel uit Crippe hebben gekregen", mompelde hij.

„U heeft een cognacflesch achtergelaten in de grot bij Fliman's End. En daarop was een etiket — Zetterquist & Vanderpant, St. George Street. Cherry is daar ook geweest en hij kreeg daar iets."

„Wat?"

„Het adres van uw kamers in Calthorpe Street!"

„Zoo, zoo! En ging hij daarheen?"

„Ja en hij deed daar een mooie vondst" zeide ik, nauwelijks in staat een triomfkreet te onderdrukken.

„Een mooie vondst? En wat mag dat geweest zijn?"

„Hij vond twee dingen. Hij vond een aflevering van de „Lady's Circle", waaruit u de bladzijde heeft gescheurd met de afbeelding van de Chineesche vaas van juffrouw Ellingham en hij vond ook een enveloppe met het postmerk Middlebourne." ***(Wordt vervolgd).***

't ZWITSERSCH HUISJE

DAMES-MODE-MAGAZIJN

Uitgebreide Uitverkoop

WEGENS VERHUIZING naar

NOORDWIJK 8A.

Pas ontvangen fijne VOILE en CREPE JAPONNEN, een kemige partij BADMANTELS, alles tegen OPRUIMINGS-PRIJZEN.

41 do

PUROL erop!

Dit moet Uw eerste gedachte zijn bij Brand- en Snijwonden, Ontvellingen en allerlei Huidverwondingen.

Het verzacht en geneest!

3304

HUTKOFFERS

gepantserd en beugels vanaf f 22.50

DEKSTOELEN

opklapbaar, Naetherfabrikaat, f 8.25

Waschzakken

prima waterproof, koperen beugel en slot f 6.50

Indisch Verzendhuis

Gebrs. CRAMER.

Postweg Noord 13, :- Weltevreden. -:

3316

GOLDBOTTLE BIER

Importeurs: E. DUNLOP & Co.

3318

Reinigend Schuim

KOLYNOS onderhoudt de mooie witte kleur van Uw gebit, reinigt het en beschermt het. Zijn heelend, versterkend schuim verwijdert den aanslag en gistende voedseldeeltjes, en vernietigt de gevaarlijke kiemen in den mond, die de oorzaak zijn van tandbederf.

Probeert Kolynos — zijn zuivere, koele smaak is heerlijk verfrisschend. Een centimeter op een drogen borstel is voldoende. 210

KOLYNOS DENTAL CREAM

Bezuinigt niet op Uw oogen, want ze maken aanspraak op het beste van het beste.

HOUDT GOLDBERG VOOR OOGEN

O.J.O.M.I.

J. H. GOLDBERG

ZEISS PUNKTAL

WELTEVREDEN — NOORDWIJK 21.
SOERABAIA — DJOCJA — MALANG.

55 vz

Leert STENOGRAFIE „GROOTE" & TYPEN bij het

INSTITUUT „BLOM"

(„ROYAL" TYPEWRITERSCHOOL)

RIJSWIJK 11 Pav. 89w Tel. Wl. 626.

Gemakkelijke Betalingsvoorwaarden

(zonder extra verhooging).

Prima **Zwitsersche** 15-steens

ANKER-CHRONOMETERS

voor Dames en Heeren. Diverse Modellen.

5 Jaar schriftelijke garantie.

N.V. MAIL ORDER HUIS - Weltevreden.

Gang Holle 13a. Telefoon Wl. 463.

3290

Swallow Shoes

MADE IN HOLLAND BY WED. J. P. VAN BOMMEL. MOERGESTEL (N.B.)

IJZERSTERK EN SOEPEL.

Verkrijgbaar bij:

SAPI-IE — SIE TJENG BOUW
SIEN & Co. — TIO TEK HONG.

3312

GROOTE KEUZE ZIJDEN LAMPEKAPPEN.

Glas en Marmer schalen Fl. Kronen Bureau- en piano-lampen.

Bonte kap met staan voet, kleur naar keuze, compleet met snoer f 24.—

JACQ BOAS — Sluisbrugstraat 5. (Gang Passer Baroe) Tel. 472.

11do

Magneetjes Trekken!

FEITEN EN CIJFERS DIE SPREKEN!

Terwijl sommige fabrieken genoodzaakt waren de productie enorm in te krimpen, hetzij trachtten hun omzet te herwinnen door reeds maanden geleden zoogenaamde 1930-modellen aan de markt te brengen, steeg de productie der

HUDSON MOTORCAR COMPANY

nochtans gestadig.
Niet alleen in Amerika is de verkoop der Hudson- & Essexwagens ook in 1929 weder belangrijk toegenomen, doch ook hier te lande is deze grooter dan ooit.
Zoo ook in Nederland en in tal van andere landen.
De HUDSON MOTORCAR COMPANY neemt de

DERDE

plaats in op de officieële Amerikaansche productie-ranglijst. Hudson- en Essexwagens geven werkelijk waarde voor Uw geld!

HUDSON SUPER SIX — ESSEX SUPER SIX

LINDETEVES-STOKVIS

Afdeeling Autozaken.

3281

HEINEKEN'S BIER

IMP. HANDEL MIJ. „APARAK" BATAVIA

3320

PROVISIEN- & DRANKENHANDEL

TOKO „JOENG"

Sockaboemiweg 31. — Tel. 897 Meester.

HET AANGEWEZEN ADRES voor Uwe huishoudelijke inkoopen — COULANCE PROMPTE BEDIENING ZEER CONCURREEREND.

Beleefd aanbevelend

Toko JOENG.

85z

RIJWIELEN

BURGERS E.N.R. MODEL A.N. Dames en Heeren f 140.—
BURGERS E.N.R. MODEL A. „ „ „ 125.—
STEELINK'S KROON „ „ „ 110.—
„ „ jongens „ meisjes „ 85.—

Geheel compleet met bel, pomp, lantaarn, tasch en gereedschappen. Op afbetaling met geringe verhooging vanaf f 7.50 per maand.

FIRMA H. P. J. STEELINK

Rijswijkstr. 26 Weltevreden Telef. 1689

3250

VOOR IND. MEDICIJNEN VAN GOED FABRIKAAT wende men zich tot ons.

— Leverbaar tegen: —

Malaria f 7.50. **Suikerziekte** 15. **Gonorrhoe** 7.50. **Galsteen** 5.— **Zenuw-Zwakte** 5.— **Rheumatiek** 7.50. **Bloedzuiveringskr.** (teg. puisten) 7 50. **Sex. Zw.** 10.— alles voor 1 mnd. gebr. voorts **Nierziekte** (eiwit 7.— 20 dg.) **Niersteen en gruis** (7.— 20 dg.) **Graveel** (7.— 20 dg.) **Aderverkalk.** (7.— 20 dg.) **Dysenterie** i. p. 3.50 en 1.75 **Maagzweer** (9.— 10 dg.) **Slechte Spijsvert.** (4 50 5 dg.) **Diarrhee** (1.80 2 dg.) **Mijnworm** (8.75 5 d.) **Geelzucht** (f 3.— 1 mnd.) **Opgezette Lever** (3.— 1 mnd.) **Witte Vl.** (10.50 v. 14 dg.) **Aambeien** (10.50 14 dg.) **Onger. en Pijnl. Menstr.** (3. p. 4 p.) **Goede Stoelgang** (3.— 4 dg.) **Exceemolie** 2.50 **Haarolie** (ter. bev. haargr. 1.25) **Slankheidskr.** (geen vermag. kr. (6— 1 mnd.) **D. R. kr.** (teg. verbloed. bij vr. 7 50 v. 10 dg.) **Kraamvr. kr.** (10.50 v. 40 dg.) enz.

Voll. prijslijst gratis.

Ook verkr. bij VOLKSBELANG, VOLKSAPOTHEEK en APOTHEEK GEDEH, Weltevreden.

Ind. Kruidenh. Mevr. A. Fransz

Oude Tamarindelaan 53, Welt.

33do

No. 48 Woensdag 29 Januari 1930. 46e JAARGANG

ABONNEMENTSPRIJS: ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75. Regeltarief ƒ 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN Directeur G MOLENAAR.

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij. BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord). Na 5 uur 's midd. Welt. 429

VIERDE BLAD

Gevaarlijke Gassen

In oorlogs- en in vredestijd

door

arts H. A. S.

Door den oorlog is de aandacht veel meer dan vroeger gevestigd op de voor den mensch schadelijke gassen. Het meeste, wat in de laatste jaren over dit onderwerp geschreven is, heeft betrekking op het gebruik in den oorlog. Zonder twijfel is het een hoogst belangrijke quaestie.

Wie herinnert zich niet de ontzetting, verontwaardiging en afschuw, waarmee de eerste berichten in 1915 werden gelezen? Daar werd op den vijand, in plaats van soldaten of projectielen een stroom van een lichtgroen gekleurd gas losgelaten, dat later bleek chloorgas te zijn. Toen dit gas de rijen der manschappen had bereikt, moesten dezen, geheel onvoorbereid, noodzakelijk met de inademing een gedeelte van dit gas in neus, mond, luchtpijp en longen krijgen. Het gevolg is, behalve de directe plaatselijke verschijnselen van prikkeling en kramp met een benauwd stikkingsgevoel, een heftige ontsteking van de slijmvliezen; er wordt meestal spoedig bloed opgegeven en in den regel sterft het slachtoffer na korten tijd aan longontsteking.

De oorlogvoerende machten stoorden zich weinig aan de vrijwel algemeene afkeuring van wie niet door de oorlogspsychose verblind was en nog plaats voor menschelijk gevoel had overgehouden. Integendeel, ook ten opzichte van dit soort moordtuig trachtte de eene partij de andere te overtroeven en wel zelden heeft men in de geschiedenis der menschheid een zoo treurig voorbeeld beleefd, dat de corypheeën der wetenschap werden gebruikt, ten deele er zelfs con animo toe meewerkten om haar te vernietigen. Er werden steeds andere gassen aangewezen of ontdekt, die nog beter, of zooals een gewoon mensch zou zeggen: nog gemeener zouden werken.

***

Tegenover deze technische vorderingen zat men van de andere zijde, zooals wel vanzelf spreekt, niet stil om verweermiddelen tegen de gasaanvallen te vinden. Gelukkig heeft de techniek ook in deze richting groote vorderingen te boeken. De vooruitgang der wetenschap in beide richtingen vindt ook in vredestijd toepassing en daarover mag wel een geneeskundig praatje gehouden worden, terwijl wij dan de beteekenis voor den oorlog aan deskundigen op dat gebied en aan de politici overlaten.

Wat wij op het gebied der gifgassen geleerd hebben is in ieder geval een kleine bate tegenover het ontzettende nadeel van den oorlog.

***

Dat er vergiftige gassen zijn, wisten wij natuurlijk reeds lang. Wij moeten eigenlijk twee soorten onderscheiden; vooreerst die gassen die ongeschikt voor de ademhaling zijn, zoodat een mensch, die niet anders tot zijn beschikking heeft, niet kan blijven leven, ook al zijn die gassen op zichzelf ook volkomen onschadelijk. De tweede soort zijn gassen, die inderdaad als een vergif werken en dus ook nadeelig zijn, als ze in kleine hoeveelheden met overigens goede inademingslucht vermengd zijn.

Voor ontsmetting en industrieële doeleinden worden steeds meer van dergelijke gassen gebruikt. Enkele van de voornaamste wil ik noemen. Een voorbeeld van de eerste soort is het koolzuur, koolstof-dioxyde, dat wij zelf uitademen, in den regel in overeenkomstige hoeveelheid als wij zuurstof inademen. Als lucht wordt onderzocht, geschiedt dit meestal door bepaling van de aanwezige hoeveelheid koolzuur, omdat dit gemakkelijker is dan het percentage zuurstof vast te stellen. Toch is het koolzuurgehalte een goede maatstaf voor de geschiktheid van bijv. de lucht in een kamer voor de ademhaling.

Wanneer het koolzuur langzamerhand vermeerdert, kan een mensch vrij lang in zulk een atmosfeer vertoeven, al is er dan zeer veel zuurstof verloren gegaan. Ik weet van een geval, dat een dameskransje in een klein vertrek bij een petroleumlampje nog heel gezellig aan het praten was, toen de lamp dreigde uit te gaan, niettegenstaande er nog olie genoeg in was. Toen een der dames de deur opende, brandde de lamp plotseling weer goed. De lamp reageerde aldus vlugger op het gebrek aan zuurstof dan de menschen. Een plotselinge overgang in een zuurstofarme atmosfeer werkt veel ongunstiger. Zet men een duif in een absoluut afgesloten klok, dan zal het dier na een bepaalden tijd, zeg 45 minuten, zooveel zuurstof gebruikt hebben, dat het niet meer kan blijven leven. Brengt men een andere duif, zoo uit de frissche lucht na 30 minuten in de klok, dan kan het gebeuren dat deze tweede duif in eens dood neervalt, terwijl de eerste nog niets bijzonders vertoont. In de bekende hondsgrot bevindt zich op den bodem een laag koolzuur, waardoor een hond het in die grot niet kan uithouden. Een mensch steekt boven die laag, zwaarder dan de lucht, uit en kan er dus ongehinderd zich in bewegen. Ging hij er echter in liggen, dan zou ook hij sterven.

Een voorbeeld van de tweede soort is de kolendamp, koolstof-monoxyde. Dit is een bepaald vergif, dat zich met de roode bloedkleurstof verbindt, zoodat deze geen zuurstof naar de weefsels kan brengen. Dit gas is kleur- en reukloos en wordt daardoor niet gemakkelijk ontdekt als het niet met andere riekende stoffen vermengd is, zooals bijv. in het lichtgas het geval is.

Een overeenkomstige werking heeft het blauwzuurgas, dat tegenwoordig gebruikt wordt ter ontsmetting van schepen en huizen, bijv. om deze van ratten en ander ongedierte te zuiveren. Ook arseenwaterstof heeft een gelijksoortigen vergiftigen invloed. De behandeling van dergelijke patiënten moet bestaan in het onmiddellijk in de frissche lucht brengen en dan direct kunstmatige ademhaling toepassen.

Bij vergiftigen met het reeds genoemde chloor- of met het in de uitwerking overeenkomstige phosgeen-gas moet wel frissche lucht worden opgezocht, doch de patiënt mag zoo weinig mogelijk bewogen worden. Zelfs het spreken moet hem verboden worden.

De in den oorlog gebruikte stoffen, welke een blaartrekkende werking hebben of tot ontsteking en niesaanvallen leiden, komen in het dagelijksch leven niet zoo veel voor.

Van veel belang is, dat men hoe langer hoe doelmatiger maskers heeft bedacht, waardoor de menschen zich eenigen tijd in een met zoodanige gassen bezwangerde atmosfeer kan begeven zonder gevaar te loopen. Deze maskers zijn zoo ingericht, dat de ingeademde lucht eerst door een filter (patroon) moet strijken, dat stoffen bevat, waardoor het gas wordt ontleed of vastgelegd. In bedrijven, waar gevaar dreigt voor een bepaald gas, behoeft de patroon dus alleen voor dit gas te zijn ingericht. In den oorlog worden uit den aard der zaak andere patronen gebruikt, waarin de verschillende tegengiften gecombineerd voorkomen. Bij brandweer, in de mijnen enz. zijn deze maskers geregeld in gebruik. Het is echter zeer te wenschen, dat zij ook bij alle mogelijke posten voor eerste hulp worden aangeschaft en dat er dan flink mee geoefend wordt. Want dit laatste is beslist noodig om er in geval van nood gebruik van te kunnen maken.

***

De uitvaart van Ary Heykoop, oud-wethouder van Rotterdam. Vertrek van het sterfhuis.

VOLKSRAAD.

2de gewone zitting 1929-1930.

Vergadering van Dinsdag, 28 Jan. 1930.

Voorzitter: J.W. Meyer Ranneft.

(*Vervolg*).

Voortgegaan wordt met de algemeene beschouwingen.

Kerkkamp.

De heer Kerkkamp, zijn rede voortzettende, zegt nog:

De goedkeuring van de regeering aan het Bandoengsche huldeblijk voor de uitvoerders van de maatregelen, wordt begrepen als een demonstratie van de goedkeuring ook van het overschrijden der instructie, dat juist te Bandoeng in zoo ruime mate plaats had.

De circulaires van den gouverneur van West-Java en den legercommandant bespreekende, zegt spr., dat de groote moeilijkheid bij zulke lidmaatschapsverboden, is uit te maken, welke politieke vereenigingen voor landsdienaren ongewenscht zijn.

Spr. bepleit in dit verband een verbod van deelneming van *alle* politieke actie voor bedoelde categorieën van ambtenaren. Spr. begrijpt intusschen niet waarom de regeering haar opvatting ten deze niet aan den Volksraad wil kenbaar maken, terwijl dit college toch de meest terzake bevoegde van al haar adviseurs is.

Spr. acht het voorts ongewenscht dat allerlei autoriteiten zonder opdracht politieke redevoeringen houden.

Hij verwacht dat de regeering dit in een instructie duidelijk zal maken.

De heer Soekawati is absoluut onverstaanbaar. (De loudspeaker werkt weer niet.)

Koesoemo Oetojo.

De heer Koesoemo Oetojo zegt de regeering dank voor haar verklaring van 10 Januari, ook al heeft die verklaring spr. niet in alle deelen bevredigd.

Een rustig debat is nu mogelijk geworden.

Elke regeering heeft niet alleen het recht maar ook de plicht om de rust en orde te handhaven. Maar, daarnaast en daarboven staat haar heilige plicht om deze landen langs evolutionnairen weg op te voeden tot zelfstandigheid, een taak die de regeering vrijwillig op zich heeft genomen.

Zonder die taak zou de zaak heel eenvoudig zijn. Men schaffe het onderwijs af, legere op iedere plaats een compagnie soldaten en zorge voorts dat alle inkomens voor de inheemschen, boven die voor levensonderhoud, onmogelijk worden.

Spr. wijst dan als tegenstelling met de Vaderlandsche Club op de actie van de kleine groep Nederlanders, die de heilige roeping van Nederland hoog houden.

Spr. verwacht echter niet dat die ethische groep zooveel volgelingen zal krijgen als de Vad. Club.

Spr. wijst er dan op, dat in de dagen van de huiszoekingen de partij, die alle recht van vereeniging en vergadering zou willen opheffen, een overheerschende invloed op de regeering moet hebben gehad.

Die huiszoekingen hadden veilig kunnen worden beperkt tot enkele personen.

Voorts becritiseert spr. de overschrijding van de instructie van den P.G. in verschillende plaatsen en ten aanzien van leden van volkomen loyale vereenigingen. Maar dit zijn excessen en spr. wil liever de zaak in het algemeen beschouwen. Spr. veronderstelt in dit verband alleen, dat wellicht reeds voor de instructie van den P.G. bepaalde aanwijzingen waren gegeven.

De Regeeringsgemachtigde voor Algemeene Zaken: „In het geheel niet!"

De heer Oetoyo verneemt dit met genoegen en komt thans op de hoofdzaken terug. In de korte periode voor de huiszoekingen hebben blijkbaar twee invloeden op de regeering ingewerkt. Eenerzijds de opvatting dat alleen „in uiterste noodzaak" mocht worden ingegrepen. Anderzijds werd haar gesuggereerd dat die uiterste noodzaak er al was. Van die zijde werd aangedrongen op de gelegenheid om toe te slaan.

Zoo moet het zijn geweest, want anders kan spr. niet gelooven dat deze regeering, die de nationalistische beweging een goed hart toedraagt, tot zulk een ondoordachten maatregel zou zijn overgegaan, zonder raadpleging van de regeeringsadviseurs, die er wellicht tegen waren.

Spr. betoogt verder dat — gezien de vele verontrustende berichten van de laatste 14 dagen voor de huiszoekingen de regeering binnen zeer korten termijn een beslissing moest nemen.

Naar sprekers gevoelen treft daarom niet zoozeer de regeering als wel haar adviseurs in deze blaam. Wie deze zijn geweest laat hem volkomen onverschillig.

Dat er ooit ernstig sprake is geweest van een algemeene verzetsbeweging kan spr., nu na bijna een maand nog geen enkel bewijs is bekend geworden, niet gelooven. Ook het niet vinden van vuurwapens is daarvan een stellige aanwijzing.

Wanneer aan de Inheemsche bestuursambtenaren gelegenheid was gegeven van advies te dienen, dan zou wellicht veel zijn voorkomen. Ook de aanwezigheid van een of meer Inheemsche hoofdambtenaren op het hoofdparket zou zulk een gunstigen invloed hebben kunnen uitoefenen.

Sosro.

Na de pauze is aan 't woord de heer Sosrohadiwidjojo.

Spr. wil kort zijn. Hij behoort tot die leden, die de huiszoekingen goedkeuren. De P. N. I. is te beschouwen als een revolutionnaire vereeniging. Zoolang de beweging beperkt was tot de intellectueelen, was er geen gevaar. Doch naarmate de actie zich uitbreidde tot steeds meer onontwikkelde menschen, moest er tegen worden opgetreden. De vraag is: welken indruk maakt de propaganda op de massa. En daarbij heeft spr. bij de uitoefening van zijn ambt (dat van regent—*Red. B. N.*) kunnen constateeren, dat die invloed hoe langer hoe gevaarlijker werd.

Spr. acht daarom de massale huiszoekingen en aanhoudingen niet alleen gerechtvaardigd, maar ook noodzakelijk.

Soetadi.

De heer Soetadi constateert dat op den dag der regeeringsverklaring, dertien dagen na de huiszoekingen, de politie nog niet kon wijzen op een enkel positief feit.

Spr. verklaart dat deze maatregelen inderdaad onrust en ongerustheid hebben gewekt bij *allen*, die zich bewust waren van de beteekenis dezer zaak.

Het schijnt spr. toe, dat het optreden der regeering in hooge mate belemmerend werkt op de ontwikkeling van de inheemsche politieke partijen.

Geheel uit het oog wordt verloren, dat zulk optreden heel ongunstig werkt op het prestige van het gezag.

Van Helsdingen.

De heer Van Helsdingen dankt de regeering voor de benoeming van den heer Loah in de plaats van den heer Moelia. Evenzeer past een woord van dank aan de K.P.M.-directie, die een harer employé's aldus in de gelegenheid stelde, zijn functie van Volksraadslid te vervullen.

Spr. verklaart dan het standpunt van de C.S.P. tegenover de Vaderl. Club. Hij beschouwt die club als een organisatie wier uitgangspunt zelf niet voor eenige bespreking vatbaar is.

Spr. wijst op de zelf opgelegde taak van Nederland om Indië tot zelfstandigheid op te voeden. Spr. is het niet eens met den heer Kies ten opzichte van de Indonesische gedachte. Spr. waarschuwt links echter tegen overschatting van de symptomen van dat supernationalisme onder Nederlandsche overkapping, dich evenzeer rechts om ze niet te onderschatten.

Spr. juicht de regeeringsmaatregel van einde December toe. De regeering had niet anders kunnen doen dan ingrijpen, zooals zij deed. De regeering staat sterk door alles wat zij deed en nog doet in het belang der Inheemsche bevolking en door het vertrouwen dat zij daardoor ook in Inheemsche kringen wekte.

Intusschen vraagt spr. zich af of de regeering niet eerder had moeten ingrijpen. Anderzijds moet spr. afkeuren de overschrijding van de instructie van den P.G., welke bij zeer vele loyale Inlanders een pijnlijken indruk heeft gewekt.

Ook het passeeren van Inheemsche hoofdambtenaren bij de huiszoekingen draagt spr.'s goedkeuring niet weg. Maar nu de regeering ook daarover hare afkeuring heeft uitgesproken, is het onbillijk haar te vereenzelvigen met hare ambtenaren, die bij de uitvoering der maatregelen te ver gingen.

Dr. v. d. Sleen

die van zijn zwerftochten in Indië te Haarlem is teruggekeerd.

EEN „DRIE-KONINGENDAG" IN GALILEÏA.

Er heerschte in Galileïa groote onrust. Tijdens een processie waren er tusschen de Mohammedanen en de Maronieten van den Libanon vijandelijkheden uitgebroken. Van daaruit verbreidden zij zich naar de vruchtbare vlakte van Saron en bedreigden ook Damascus en zijn gaarden. Zelfs de liefelijke stranden van het meer van Genezareth bleven er niet van verschoond. In het woelige Naplusa steenigden Mohammedanen en Maronitenpriester en trokken onder bedreiging langs de vergrendelde vensters der huizen, waar Christenen woonden.

Jérome, de geestelijke, woonde met zijn familie in een op zich zelf staand huis in de nabijheid van Naplusa, temidden van olijven en Indische vijgen. Hij had bescherming, hem door den Franschen consul aangeboden, trots afgeslagen en begaf zich, het overal heerschend fanatisme negeerend, dagelijks alléén naar de stad om de tegen de Christenen opgezweepte menigte het woord van het koninkrijk te prediken, „dat komen zal". Hij was niet bevreesd voor den toorn der menschen.

Toch had hij heden — het was den 6den Januari — aan het verzoek zijner vrouw gevolg gegeven en zich laten vergezellen van Karim, een ontvluchten negerslaaf. De trouw van Karim, die heel zijn bekeering tot het Christendom met zijn gezin opname in het huis van den geestelijke had gevonden, scheen onwankelbaar.

Terwijl de missionaris in Naplusa de Arabieren, een volk met een naar mystisch-aangelegd karakter, door uitlegging der profetie der „Ster van Chaldea" trachtte te kalmeeren, verklaarde zijn vrouw, iemand van geest en gemoed, eenvoudig en overtuigd, thuis aan haar kinderen het verhaal der herders in verband met de heilige geboorte. Dit was bedoeld als een deel der Kerstmisopvoering, die later op den avond, na terugkeer van den geestelijke, plaats zou vinden. Kaspar en Melchior zaten aan de voeten van de moeder en declameerden, trots op hun konings-costuum, de eenvoudige verzen van het Evangelie. Ook de twee kleine zwartjes, de zoontjes van Karim, deden alle moeite om, als vorsten van Idumea verkleed, de heilige woorden juist uit te spreken, waarvan zij geen jota begrepen. Allen waren tevreden in hun rol en op hun gezichten lag de spanning van het afwachten.

Geleund tegen de knieën der moeder zong de kleine Asma Messir (ster van den Messias), met haar oogen naar den hemel gericht, de enkele regeltjes van het lied, dat haar lieve vader gedicht had en die zij, vierjarig dochtertje, juist vermocht te onthouden. Een kroontje van verguld karton rustte op haar blonde haar; een groote, vergulde ster blonk op haar borst.

Moeder en jongens vulden den zang van het meisje aan. Buiten, in den olijvenhof, weerklonk de echo van het koortje.

De predikant was nog niet teruggekeerd. De schemering viel in en de laatste stralen der zon stierven weg achter de heuvelen. Droefheid bekroop de harten, gelijk aan de schaduwen, die zich over de aarde uitspreidden. Kaspar en Melchior drukten zich dichter tegen de moeder aan; het zingen was verstomd. Uit de verte drong het huilen der jakhalzen door, die rond de graven slopen; tegen het vensterluik sloeg de vleugel van een vijgentak.

De duisternis groeide aan en met haar de beklemming der gemoederen. Men onderscheidde nauwelijks meer iets dan het glinsteren van het goudpoeier op de costuums der twee „heilige, drie Koningen" en de witte tanden der negerjongens.

En altijd kwam de geestelijke maar niet thuis. Zou hem een ongeluk overkomen zijn? De moeder dacht aan de moorden te Naplusa; durfde echter haar vrees niet uitspreken.

Kaspar, die haar bezorgdheid opmerkte, trachtte haar te kalmeeren en zei: „Karim is immers bij hem." Melchior strekte zich op den steenen vloer uit en luisterde aandachtig, maar hij vernam geen geluid.

De vader keerde niet terug. Allen wachtten en hoopten. Plotseling weerklonk een gillende, wanhopige, menschelijke kreet door den nacht.

De vrouw van den predikant viel op haar knieën:

„Bidt, kinderen", riep ze, „bidt voor vader!" De kleintjes mummelden, nauw aaneêngedrongen en bevend van schrik, een gebedje.

Buiten was alles weer stil. Ook de jakhalven huilden niet meer, maar de groote vruchten der Indische vijgen sloegen nog steeds tegen de luiken, gedempt, beangstigend, als moordenaars handen. Binnen, in de duisternis van het vertrek, mengde zich het klappertanden der beide negerknapen onder het halfluid gemompel der gebeden.

Umra, de dienstmeid, trad binnen en Kaspar riep haar toe: „Umra, Umra, wat is er gebeurd? Wij hebben vreeselijken angst uitgestaan. Wij hebben een gil gehoord en voetstappen; het was alsof iemand een zwaren last op de schouders droeg. Men heeft ons hier binnengesloten; moeder is weg en laat zich niet meer zien. Zeg toch, Umra, waar is vader?"

„Ach, die ellendige neger! dit ongeluk! O, jullie arme kleintjes, hoe vrooliijk waren jullie!" jammerde ze en liefkoosde de kinderen. Deze barstten in hevig schreien uit. Umra trachtte ze te troosten: „Schrei niet, mijn kleine, lieve gazellen! Maak geen lawaai en zeg jullie gebedjes op. Vader slaapt en moeder houdt naast hem de wacht, hij zal spoedig komen om jullie te omhelzen. Schrei niet!"

Zij ging heen, eveneens in tranen en sloot de deur achter zich.

Ondanks Umra's vermaning wilden de tranen van Asma Messir niet drogen. Het verloop der dingen was voor haar niet te vatten. Waren zij allen niet zoet en oplettend geweest? En nu werden ze in een kamer opgesloten! Hun was een schitterend feest beloofd en nu werden ze alleen gelaten in hun bonte, reeds verfrommelde costuums! Haar kroontje ging kapot, de symbolische ster, die zij op de borst droeg, was doorweekt van tranen; de glans was er af. En hoe goed had zij haar herdersliedje gekend! Om zich te overtuigen, dat ze het niet vergeten was, begon zij het opnieuw te zingen, eerst zacht en verlegen, dan luider en durvender.

Ook Kaspar en Melchior stemden mee in. Zij hadden allen angst en uitgestanen schrik vergeten.

Het gedragen rhythme van het lied bracht allen spoedig weer in een vroolijke feeststemming en ze besloten nu de feestelijke intrede in te studeeren, die zij denzelfden avond zouden voorstellen: de aankomst der heilige drie Koningen.

De Mooren-jongens, die de eerewacht uitmaakten, trokken hunne houten sabels uit de schede; Asma Messir poetste haar ster op, Kaspar en Melchior namen hun wierook-vaten ter hand, wierpen zich vóór de kribbe op de knieën en boden het goddelijk kindeke geschenken aan.

Na eenigen tijd kregen de knapen genoeg van hun rol van aanbidders. Een zoon van Karim opperde: „Ik ken een mooi spel; laten wij koning Herodes verbeelden, die de kinderen van Bethlehem laat ombrengen. Doen jullie mee?"

„Ja, ja," vielen allen bij.

De negerknaap wierp de kribbe om en zette zich, houding en waardigheid van een tetrarch nabootsend, op den „troon". De anderen fungeerden als scherprechters. Gehoorzaam aan de bevelen van zijn gebieder bedreigde hij de drie predikants kinderen, die dan weer het uitproestten van plezier, dan weer angstig om genade smeekten.

Op dit oogenblik werd de deur geopend; de predikantsvrouw trad binnen doodsbleek, met kleeren, waarop bloedvlekken zaten.

„Mijn God, hoe kunnen jullie...!" riep ze smartelijk uit. „Weet jullie dan niet, dat jullie vader..?"

Maar bij den aanblik der stralende gezichtjes harer kinderen en den glimlach der kleintjes, ontbrak het haar krachten en ze zei: „Weet jullie niet, dat vader... slaapt?"

Asma Messir greep haar moeder bij den arm. „O, moeder," zei ze „het is zoo leuk, Herodes te spelen!"

De moeder rilde even.

„Goed, goed," zei ze zacht, „speel nog maar wat, speel maar!"

En met heldhaftige zelfbeheersching verliet zij het vertrek om naast het verminkte lichaam van haar man te gaan bidden, terwijl diens kinderen „Herodes" opvoeden — tezamen met de zoontjes van den moordenaar van den vader.

Spr. betreurt de houding van wantrouwen van sommige Inheemsche leden jegens de regeering in verband met de huiszoekingen.

Spr. signaleert een publicatie van een dagblad — waarin in verband met waarschuwingen aan ir. Soekarno de houding van den Landvoogd werd gekleineerd.

(De voorzitter verzoekt den spr. niet in polemiek te treden met de pers).

Spr. is van meening, dat bedoeld dagblad strafrechterlijk dient te worden vervolgd, in verband met den onrust, welke het in breede kringen wekte.

Spr. becritiseert voorts de financiëele politiek der regeering, speciaal in verband met de daling der tin-prijzen.

De heer Mandagie bespreekt eveneens de huiszoekingen. Spr. juicht die maatregelen toe. Hij is voorts van meening, dat fouten bij de uitvoering niet waren te vermijden.

De regeering heeft genoeg en bijtijds gewaarschuwd en de leiders terecht voor de gevolgen van hun actie verantwoordelijk gesteld. Hierop konden inderdaad niet anders dan daden volgen, toen de waarschuwingen zonder resultaat bleven. Spr. citeert in dit verband uitvoerig de regeeringsverklaring van 10 Januari.

Hij sluit zich volkomen bij die verklaring aan.

Spr. is dan ook geheel eens met zijn medelid Sosrohadiwidjojo in diens onvoorwaardelijke goedkeuring van het jongste ingrijpen der regeering. Hij gaat tevens accoord met de opvatting der regeering, om niet in te gaan op het verzoek tot bekendmaking van hetgeen door politie en justitie reeds werd gevonden.

Dan heeft spr. met genoegen kennis genomen van de mededeeling der regeering omtrent de kolonisatie in Zuid Minahassa.

De voorzitter deelt mede, dat ingekomen is, een motie van de leden Kerkkamp, Van Hulstijn, Van der Weyden en Kiès, luidende:

> De Volksraad,
> van oordeel, dat het weinig juist moet worden geacht bij nota's van wijzigingen een beslissing te vragen omtrent een zoo belangrijke aangelegenheid als het geven van een begin van uitvoering aan maatregelen, gegrond op defensie grondslagen, waarover groot verschil van meening bestaat;
> mede van oordeel, dat in ieder geval de tijd ontbreekt om bedoelde nota's in deze zitting te behandelen;
> noodigt de regeering uit de nota's van wijzigingen betreffende de afdeelingen IX en X der aanvullende begrooting voor 1930 terug te nemen en de daarbij aan de orde gestelde onderwerpen opnieuw voor te brengen bij de hoofdbegrooting voor 1931.

De motie zal in de afdeelingen worden behandeld.

De heer Soejono bespreekt eveneens het regeeringsoptreden. Het is naar zijn meening praematuur een oordeel over dat optreden te vormen. Wel wil spr. opmerken, dat ook zijn indruk is geweest, dat men te ver is geaan, *speciaal* ten aanzien van niet P.N.I.-ers, waarvoor de regeering toch ook verantwoordelijk moet worden geacht.

Spr. constateert voorts, dat het oordeel van verscheidene regenten over de P.N.I. heel anders luidt dan dat van bijvoorbeeld den heer Sosrohadiwidjojo.

Het was voorts een recht van alle regenten om in deze zaak te worden gehoord.

Waren er onder deze hoofdambtenaren, die niet volkomen loyaal werden geacht, dan hadden zij moeten worden ontslagen. Passeeren uit wantrouwen had niet mogen voorkomen.

Spr. protesteert voorts tegen de huiszoekingen bij niet-P.N.I.-ers, met name den heer Soewardi te Djokja, iemand die in volkomen zelfbeheersching sedert drie jaren heelemaal niet meer aan politiek doet en zich alleen op onderwijsgebied beweegt.

Dan verklaart spr. dat geheel het Inlandsch bestuur achter de regeering staat en in geen enkel opzicht wantrouwen verdient.

Wat de Vad. Club betreft, releveert spr. de uiting van den heer Fruin, dat hij geen onderscheid maakt tusschen evolutionnaire en revolutionnaire nationalisten, welke meening een inconsequentie is.

Naar aanleiding van de critiek van den heer Kiès op het Indonesisch nationalisme wijst spr. op het deelnemen van tal van andere volken, behalve het Javaansche, aan die beweging. Anderzijds kwam de eenheid van Duitschland tot stand onder leiding van de Pruisen en die van Nederland onder leiding der Hollanders. Er is geen sprake van dat hier de Javanen eenige suppprematie zouden uitoefenen. Dat ligt nog minder in den aard van dit volk dan in dien van de Pruisen, aan wie het toch ook niet gelukt is de andere Duitsche volken te overheerschen.

De zitting wordt om 1 uur geschorst tot half zeven.

***

Avond-Vergadering van Dinsdag, 28 Januari 1930.

Voorzitter: J.W. Meyer Ranneft.

De voorzitter opent de vergadering om 6 uur 30 min. en geeft het woord aan den heer Suermondt.

Suermondt.

De heer Suermondt sluit zich aan bij het regeeringsstandpunt ten aanzien van de samenstelling der provinciale raden.

Spr. neemt ook het passeeren van regenten bij het optreden tegen de P. N.I. in beschouwing. Het was volkomen begrijpelijk dat die regenten, die ziek waren niet van de partij konden zijn. Voor de anderen was dat passeeren in een enkel geval niet geheel in orde. Aan hun loyaliteit is echter nergens getwijfeld.

Spr. meent voorts te mogen constateeren, dat de gevallen van overschrijding der instructies zich hebben beperkt tot enkele uitzonderingen.

De grens die de regeering trekt tusschen opbouwende en destructieve actie onderscheidt haar van haar voorgangster.

De regeering vergeet intusschen, dat de overheersching door een vreemd ras als een druk gevoeld wordt, zelfs bij hen, die aan verzet niet denken. En dat druk onder bepaalde omstandigheden ondragelijk kan worden. Juist daarom *is* de regeering er nog niet met de onderdrukking van excessen alleen. Aan de andere zijde is er dan nog de groep van Europeanen, die met klem opkomt voor de behartiging van haar belangen, en zich nu zoo krachtig heeft georganiseerd in de Vaderlandsche Club.

Spr. is van meening, dat er niet tijdig genoeg is opgetreden tegen de P. N. I. Reeds in 1928 noemde spr. in den Volksraad de actie van den heer Soekarno opruiend.

Spr. vreest voorts, dat het onveranderd gebleven standpunt van de regeering ten aanzien van de Inlandsche beweging weer zal leiden tot dezelfde lankmoedigheid met dezelfde kans op excessen, als waartegen de regeering zoo juist is opgetreden.

Wat den heer Middendorp betreft, verklaart spr. dat hij de tegen dezen heer gevoerde actie staatkundig ongewenscht acht.

Spr. hoopt echter dat na de „onvoorzichtigheid" van den heer Middendorp inzake verboden lectuur, de regeering hem een laatste waarschuwing heeft doen toekomen.

Middendorp.

De heer Middendorp verklaart het standpunt der socialisten ten opzichte van het nationalisme.

De nationalisten voelen het als een noodlot, dat zij door een vreemd ras worden overheerscht. Daardoor ontstaat ook een gevoel van minderwaardigheid.

Het nationalisme doet langzamerhand een vrijheidsverlangen en een Indonesisch eenheidsverlangen ontstaan, dat door menschen als de heer Fruin niet wordt begrepen.

Spr. citeert dan de desbetreffende besluiten van het jongste Socialistisch Koloniaal congres. Hij wijst verder op de poging tot samenwerking van de Nederlandsche ethici van de laatste dagen, waarover spr. zich verheugt als een Vaderlandsch cultureel verschijnsel van de beste soort.

Spr. komt dan tot een bespreking van de tegenovergestelde strooming, de Vaderlandsche Club. Hij tracht dit verschijnsel psychologisch te verklaren.

Spr. meent dat het diepere motief is de vrees voor de benadeeling van de eigen belangen. En die vrees is niet alleen te vinden bij de leden van de Vaderlandsche Club, zooals o.m. blijkt uit afdeelingsverslag, waarin iedere actie gericht op een losscheuring van Nederland ontoelaatbaar wordt verklaard.

De heer Fruin is van meening dat deze behartiging van eigen belang inderdaad een behartiging van het algemeen belang is. Maar dan moet hij ook toegeven, dat de P.N.I. op haar wijze het algemeen belang verdedigt.

De Vaderlandsche-Club-regeer-methode zou naar sprekers meening rechtstreeks in de kaart der communisten spelen door de verscherping der tegenstellingen, waartoe haar actie voert.

Spr. wijst dan op de bekende circulaire van den gouverneur van West-Java en de daaropvolgende circulaire van den legercommandant. Uit de eerste is de vreemde toestand ontstaan, dat den politieagent in Oost-Java is toegestaan wat zijn collega van West-Java op straffe van ontslag verboden is.

Spr. becritiseert voorts het optreden der politie op volksvergaderingen.

Hij veroordeelt vervolgens de massale huiszoekingen. Heel de volksbeweging was daardoor verslagen. Alle voormannen der P.N.I. stonden in voor de zuiverheid hunner beweging.

Spr. verzet zich dan tegen den aanval van de regeering in haar verklaring van 10 Januari op het *Indische Volk.*

Hij wijst voorts op de naar zijn meening politieke tendenz van de regeeringsmaatregelen van einde December. Zij zullen blijken een groote politieke fout te zijn geweest, wanneer zooals zich laat aanzien, de resultaten van het onderzoek heel gering zullen zijn gebleken.

De regeering zegt zelve dat overwogen wordt of tegen „een of meer" P. N.I.-leiders één strafrechterlijke vervolging zal worden ingesteld. Dit is reeds een aanwijzing, dat het optreden een politieke fout is geweest.

Het vertrouwen der volksbeweging in het politieke inzicht der regeering is daardoor ernstig geschokt. En het resultaat zal zijn de bevordering van de non-coöperatieve strooming.

Spr. wijst voorts op het feit dat de P.N.I. en ook de Soerabajasche Studieclub zich keerden tegen het communisme en het socialisme, dat zij zelfs afwijzend stonden tegenover de S.K.B.I. Ook dit bevat een stellige aanwijzing, dat die beweging niet revolutionnair is.

Spr. bepleit een politiek van vertrouwen tegen deze snel groeiende, machtige strooming.

De sociaal democratie ziet intusschen het gevaar in van de overheersching van het sentiment bij de extremistische nationalisten. Een partij die thans reeds de leuze „los van Holland" in haar vaandel voert, levert gevaar op bij haar propaganda. Maar daartegen past niet aanstonds het ingrijpen, zooals wij thans hebben zien uitvoeren.

De regeering had haar adviseurs, Inheemsche en Europeesche, moeten raadplegen, welke weg diende te worden gevolgd en of door hen geen invloed ten goede op de beweging kon worden uitgeoefend.

Spr. verwacht uit deze regeeringsactie slechts een met verdubbelde kracht opkomen van het nationalisme.

Mochtar.

De heer Mochtar constateert, dat het optreden der regeering steunde op geruchten, die later berichten werden. Feiten werden niet genoemd. Om de zaak zuiver te beoordeelen, zou spr. moeten weten van wie die berichten afkomstig waren. In dit verband wijst spr. op de wijze, waarop zulke geruchten en berichten vaak ontstaan.

Spr. wijst op de verbittering welke moet zijn gewekt vooral door de huiszoekingen bij erkend loyale nationalisten.

Ook het optreden der politie op vergaderingen na de bekende circulaire over te groote slapheid dier politie, is niet in den haak.

Ratu Langi.

De heer Ratu Langi spreekt namens de Persatoean Minahasa. Het is niet enkel de vraag of men een massa in beweging kan brengen, maar ook of men die massa kan beheerschen. Wanneer dit — zooals met de P.N.I. het geval was — niet kan, dan is ingrijpen van de overheid noodzakelijk.

De regeering had echter eerder moeten ingrijpen, dan had ook voorkomen kunnen worden, dat dit ingrijpen, zooals nu, wordt beschouwd als een kaakslag voor alle nationalisten van dit land.

Wij betreuren het, zegt spr., dat geheel de nationalistische beweging zoo diep vernederd moest worden.

Dahler.

De heer Dahler kan na de bezadigde rede van den heer Middendorp zich er toe bepalen, zich daarbij aan te sluiten.

Spr. wil slechts de ambtenaren bespreken in hun speciale sfeer: de B.B.L., de „bijbel" der ambtenaren, anders genoemd de premie op de middelmaat. Spr. becritiseert de groote stroom van wijzigingen, waaraan die regeling onderhevig is.

De regeering loopt wel heel licht over dat verschijnsel heen. Het aantal staatsbladen met zulke wijzigingen is wel minder geworden, maar het aantal wijzigingen zelf beliep van 28 Februari 1928 tot 21 Augustus 1929 niet minder dan 200... Spr. vraagt zich af of dit niet eenigszins beperkt kan worden. De ambtenaren kunnen het niet bijhouden, vooral ook omdat er bij die wijzigingen ook nog fouten worden gemaakt. Spr. geeft daarvan verscheidene voorbeelden, ook van allerlei vergissingen in staatsbladen van anderen aard.

Spr. dringt dus aan op beperking van de wijzigingen van staatsbladen en op de grootst mogelijke nauwkeurigheid bij zulke wijzigingen.

Spr. bepleit voorts het verbinden van den titel van hoofdambtenaar in de B. B.L. uitsluitend aan een bepaald salaris. Ook hierdoor zullen heel wat staatsbladen worden bespaard.

Spr. kondigt dan zijn aftreden als Volksraadslid aan in verband met zijn benoeming met ingang van 3 Februari tot hoofd van de taalkundig technische afdeeling van de Volkslectuur. Hij acht die functie niet vereenigbaar met het Volksraadslidmaatschap.

Bruineman.

De heer Bruineman legt namens de economische groep de verklaring af dat naar haar meening het regeeringsbeleid niet nu, maar bij de hoofdbegrooting dient te worden besproken en beoordeeld.

Het doet niet ter zake of de regeering nog op hetzelfde standpunt staat als te voren. Hoofdzaak is alleen, dat iedere regeering bij een aanslag als kort geleden dreigde zou zijn opgetreden als zij deed (spr. is bijna onverstaanbaar). De regeering verdient in dit opzicht alle steun van de rustige elementen (spr. wordt nu volkomen onverstaanbaar).

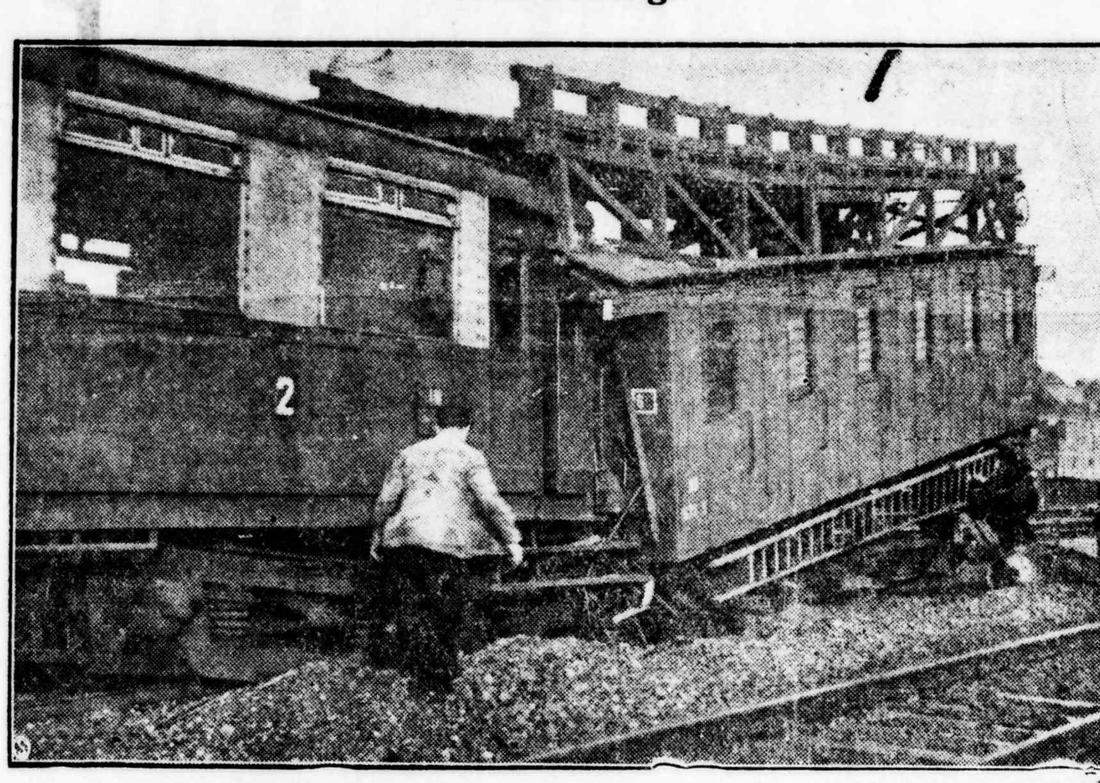
Spr. wijst ten slotte op het achteruitgaan van den economischen toestand in verband met 's Lands financiën.

Er is geen aanleiding tot een paniekstemming, maar ook niet voor eenig optimisme. Het is zaak de grootst mogelijke zuinigheid te betrachten, vooral gezien de slechte financiëele uitkomsten van 1929.

Spr. zou dan ook de regeering bij het opstellen der aanstaande hoofdbegrooting de grootst mogelijke zuinigheid willen aanraden.

De vergadering wordt om tien voor negen gesloten.

Treinbotsing.

Op Eersten Kerstdag liep nabij het station Hollandsche Spoor te Den Haag een rangeerende electrische trein op een stilstaanden montagewagen, die op het stootblok werd geduwd. De bestuurder van den electrischen trein werd gewond. De materieele schade is groot.

VAN ALLE ZIJDEN.

355 Mijl achter een Hond aan.

Mevrouw Piper in Duncansville zat in een schommelstoel voor haar huis toen een groote auto langs reed. Een groote collie sprong er uit en liep naar haar toe. Ze wilde hem op den kop aaien, toen hij plotseling hapte en in haar hand beet. Ze liep haastig naar binnen, verbond haar hand en ging weer naar buiten, net op tijd om den auto te zien wegrijden.

Ze had het nummer onthouden en belde meteen het Bureau voor Auto's in Trenton op. Dit antwoordde dat het nummer was van W. Mabee in Arlington. Hoewel het middernacht was toen ze deze informatie kreeg, weerhield dit haar niet te handelen. Ze stapte in haar twoseater en reed naar Arlington, 355 mijl, welke ze in 8½ uur deed.

Daar zocht ze den gezondheidsinspecteur dr. Fields op en drong er op aan, dat de hond zou worden doodgeschoten. Fields ging met haar naar Mabee, in wiens huis ze den hond herkende, die van Evangeline Booth bleek geweest te zijn. Toen mevr. Piper op haar eisch bleef staan liet dr. Fields den hond door een veearts onderzoeken, die hem gezond verklaarde. Dr. Fields besliste toen dat er geen noodzaak bestond om het dier dood te maken. En mevr. Piper stapte boos en teleurgesteld weer in haar auto om weer de 355 mijl naar Duncansville af te leggen.

De Dood van een Helderziende.

Te Brighton is een helderziende overleden, die den dag van zijn eigen dood heeft voorspeld, met name dr. Walter Richard Gornold, die in Engeland bekendheid genoot wegens zijn onderzoekingen in verband met de Pyramiden. Zijn dochter, miss Cynthia Gornold, heeft aan een correspondent van de *Daily Chronicle* onthuld, dat haar vader vaak de vraagbaak is geweest van koningen en prinsen, krijgslieden, staatslieden, zakenlieden en financiers voordat zij ondernemingen van belang op touw zetten. Zij trad als secretares van haar vader op en in deze qualiteit was zij van alle vertrouwelijke correspondentie, die haar vader ontving op de hoogte. Zij heeft verklaard dat hij vele jaren vóór 1914 den datum van den oorlog met Duitschland heeft voorspeld, terwijl hij in 1916 den datum van den wapenstilstand voorspelde. Hij voorspelde ook de aardbeving, die in 1927 de wereld teisterde. In 1926 verklaarde hij aan zijn dochter: „Mijn arbeid zal in 1929 teneinde loopen", en in den zomer van dit jaar verklaarde hij, dat in December „een schaduw" haar pad zou kruisen. Toen miss Cynthia al niet meer aan de voorspelling dacht, werd haar vader, eenige dagen geleden, op het ziekbed geworpen, waarvan hij niet meer zou opstaan.

Ontvangen:

SALON HANGKLOKKEN

met en **zonder** Westminster Carillon.
Prachtig uitgevoerde kasten en **Prima** uurwerken.

3 JAAR SCHRIFTELIJKE GARANTIE.

Gongklokken vanaf **f 27.–** netto.
Westminsterklokken „ „ **45.–** „

Firma KHOUW & LIE
JUWELIERS
88do Pasar Baroe 69, — Weltevreden.

SPONSEN

Baby-Sponsen, Toiletsponsen, Badsponsen, Werksponsen, Autosponsen.
Alle soorten voorhanden, n.l. Levantsche, Velvet, Reef- en Cubagrassponsen in blank en naturel.
Prijzen vanaf f 0.12, f 0.20, f 0.30, f 0.60, f 0.75, f 0.90, f 1.20, f 1.35, f 1.80 tot f 5.—

Goedkoop — Goedkoop

Voorhanden: ZEEMLEDER-LAPPEN f 3.—, f 4.—, f 5.50 en f 7.50 en prima dikke DWEILEN 30 — 40 — 50 — 60 — 65 ct. per stuk.

H. BONEFAAS Weltevreden: Noordwijk 42
Bandoeng: Bragaweg 69.
7329

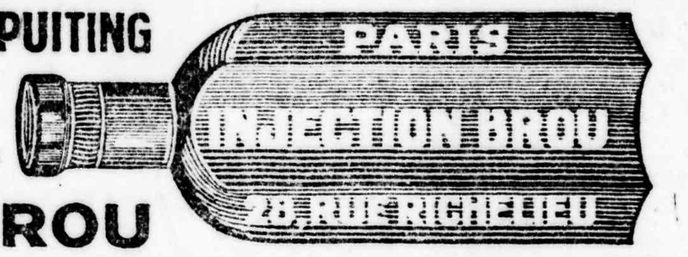
BONI

(Bureau voor Opmetingen in geheel Nederlandsch Indië)
BANDOENG — DAGOWEG 133
Directie: Dr. H. PHILIPPI, oud officier van den Topographischen Dienst en beëedigd Landmeter.

Verricht alle soorten van opmetingen in alle deelen van Nederlandsch-Indië.

Zeer matige tarieven bij gegarandeerde nauwkeurigheid.
Vraagt offerten. 129 w

INSPUITING

BROU

Dit alom vermaard middel maakt het gebruik van geneesmiddelen overbodig zooals Santal en Copahu, die walging wekken, de maag vermoeien en een onaangenamen geur verspreiden.
Verkrijgbaar: 28, Rue Richelieu te Parijs, en in alle Apotheken 3287

CHIQUE BLOEMWERKEN

TAFELVERSIERING

het best bij:

BLOEMENHANDEL „SALEMBA"

Postweg Noord 8. Weltevreden. Telf. 760-780

GRATIS BEZORGEN TE TANDJONG PRIOK. 20do

Alleenvertegenwoordigers: **S. L. MANSON & Co.**
Soerabaia — Weltevreden.
3253

KRAMAT-APOTHEEK

Kramat, hoek Kwitang, Telefoon 641 Welt.
3296

Verbandstoffen - Patentmedicijnen.

Recepten worden op telefonisch verzoek afgehaald.

GOOD YEAR

Rubber Drijfriemen
Transportbanden
Lucht- en Stoomslangen
Pakking, etc

Vraagt prijzen bij

Akiz.

Batavia. **Soerabaia.**

88 do

A. N. DE LINT KZN

VLOER EN WANDTEGELS
DELFTSCHE TEGELS
GLAS IN LOOD
WL. 1643

KANTOOR EN MAG: GANG BATOE

VERGLAASDE ROOSTERS 20 X 20 cM.

64do

De maanden vóór baby's komst

Meer dan ooit is Uw lichamelijke gezondheid in dezen tijd van belang — voor Uzelf èn voor de ontwikkeling van Uw kind.

Zorg daarom, dat Uw lichaam de grondstoffen, noodig voor den opbouw der duizenden cellen van spieren, beenderen en bloed in het snel groeiend organisme - in ruime mate krijgt toegevoerd. *Kalk* vormt daarbij een der noodzakelijkste voedingsstoffen, omdat de kern van iedere lichaamscel geheel uit kalk is opgebouwd.

Voer Uw lichaam dan ook extra kalk toe in dezen tijd, met Kalzan - het kalkvoedsel.

„Kalzan bevordert de ontwikkeling van sterke beenderen en tanden en beschermt de verwachtende en zoogende moeder tegen de gevaren van kalktekort (algemeene verzwakking, haaruitval, enz.)" schrijft 'n geneesheer in „The Practitioner" Jan. 1926.

Kalzan geeft de zoo noodzakelijke extra kalk in juist die wetenschappelijke samenstelling (natrium en calcium lactaat) die ook werkelijk - in tegenstelling met bijna alle andere vormen van kalktoediening - geheel door het lichaam wordt opgenomen en behouden.

Begin nog heden geregeld Kalzan te nemen.

KALZAN

Het Kalkvoedsel

Verkrijgbaar in alle Apotheken en Toko's.

THUNG TJIN KIE

Gang Kenanga 7, Weltevreden.
Telefoon 2510 Wl.

Provisiën en Dranken

machinaal gesneden vleeschwaren etc.

219w

Doet Uwe Inkoopen bij Toko-Victoria

Senen 60
Telef. 1914
Weltevreden

Het beste en goedkoopste adres ter plaatse

3256

BILLIVACCIN

Ter **IMMUNISATIE** tegen
TYPHUS
CHOLERA
of
BACILLAIRE DYSENTERIE.

Deze vaccin (in tablet-vorm) wordt niet **INGESPOTEN** doch **INGENOMEN**

Prijs per dosis van elke soort afzonderlijk . . . . **f 150.**

BAVOSTA

N.V. BATAVIASCHE VOLKS- & STADSAPOTHEEK

Weltevreden Batavia
Mr.-Cornelis
Bandoeng Buitenzorg
3280

Magneetjes Trekken!

LEEST DIT:

DUNLOP's Organisatie werkt met een kapitaal van meer dan Fl. 500.000.000.00

—o—

DUNLOP leeft hare fabrieken in 7 verschillende landen.

—o—

DUNLOP bezit te Birmingham in Engeland de grootste katoenfabriek der wereld.

—o—

DUNLOP beschikt over haar eigen Rubberondernemingen, die een oppervlakte van ruim 65 000 acres beslaan en meer dan 55 000.000 rubberboomen produceeren de rubber bestemd voor de Dunlopbanden.

—o—

DUNLOP heeft een staf van 45.000 geschoolde vakmenschen in dienst.

—o—

DUNLOP heeft de grootste ondervinding van alle bandenfabrikanten—ruim 40 jaar geleden vervaardigde Dunlop den eersten luchtband, en heeft sindsdien de leiding behouden, wat betreft iedere noemenswaardige verbetering en vervolmaking op het gebied van luchtbanden.

—o—

DUNLOP Service Depots zijn in alle landen der wereld gevestigd.

—o—

DUNLOPBANDEN worden vervaardigd volgens de modernste en meest beproefde werkwijzen in de banden-industrie en zijn berekend om de grootst mogelijke afstand af te kunnen leggen. De band is samengesteld uit langvezelachtige (cabletwist) Egyptische katoen en de beste qualiteit rubber, welke geproduceerd wordt. Door geschoolde vaklui en door alle mogelijke proeven in de laboratoria worden Dunlopbanden absoluut bedrijfszeker en tegen alle wegencondities bestand gemaakt. Elke verbetering, hoe gering ook, door banden-experts uitgevonden, wordt toegepast bij het vervaardigen van den Dunlopband.

—o—

DUNLOP heeft er voor gezorgd, dat zij beschikt over de grootste en uitgebreidste laboratoria ter wereld, waar onvermoeid gewerkt wordt aan het verbeteren en vervolmaken der banden.

—o—

DUNLOP-banden worden steeds zeer grondig op de wegen beproefd. Meer dan 30.000 000 Dunlopbanden zijn op den weg, die dagelijks het publiek 100 pCt. service geven.

—o—

Een volgende maal . . . . . koopt **DUNLOP**.

Oprichters van de Luchtbanden-Industrie.

3268

MOPPEN.

„Ober, wanneer krijg ik die halve eend, die ik een half uur geleden bestelde?
„Wanneer er nog iemand komt, die een halve eend bestelt mijnheer. Wij kunnen geen halve eenden schieten!"

* * *

* * *

Twee vrienden waren in de stad uit geweest en lieten zich per auto weer naar het dorpje terugbrengen. Zij kwamen bij een gesloten spoorwegovergang en doezelig keken ze naar de passeerende lichten.
„Dat laatste dorp, waar we doorreden, was goed verlicht", zei de een met een geeuw.
„Ja", zoo antwoordde de ander, „en heb je wel gezien, dat het eerste huis in brand stond?"

* * *

* * *

„Zij is veel ouder dan ze er uit ziet".
„Ja, en wat zij ouder is, daar ziet ze naar uit".

* * *

* * *

Heel zenuwachtig kwam de kleermaker de stoep op en vroeg de kostjuffrouw of mijnheer de student thuis was.
„Ja zeker, kom binnen. Mijnheer studeert".
„Eindelijk" zuchtte de kleermaker. „Dan zal ik eindelijk eens geld zien".
Maar de juffrouw had de verzuchting gehoord en zei: „Vergis u niet. Wanneer hij geld had, dan zou hij heusch niet thuis geweest zijn".

* * *

* * *

De twee aarts-spelers zitten in den trein te spelen. De heeren hebben al bijzonder weinig vertrouwen in elkander en op een gegeven oogenblik zegt de een:
— Maar nou probeerde je toch in mijn kaarten te zien!
Waarop de ander antwoordde:
— Klets nou niet! ik heb ze toch immers zelf gegeven!

* * *

* * *

— Beloof je me, vroeg de zieke smeekend, dat je, wanneer ik mocht sterven, nooit met Anna Daalder zult trouwen?
— Wees daar maar niet bang voor, liefste. Die heb ik vroeger al drie keer gevraagd en ik heb steeds een blauwtje geloopen. En toen zag ik er veel voordeeliger uit dan tegenwoordig!

* * *

* * *

— Hoe gaat 't met Muller?
— Toen ik hem de vorige week zag, had hij geen jas om z'n lichaam en geen schoenen meer aan z'n voeten.
— Arme kerel. En waar zag je hem?
— In de bad-inrichting!

ABONNEMENTSPRIJS:
f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF:
1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75.
Regeltarief f 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN
VIJFDE BLAD
Directeur G MOLENAAR.

UITGEEFSTER:
N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX:
Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON:
Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd. Welt. 429

SCHOOL EN KERK.

Voorlichtingsbureau voor Studiedoeleinden.

Het is gebleken dat de opleiding in Nederland van uit Indië afkomstige jongelieden, van hoeveel nut ook het werk van den Raadsman voor Studeerenden voor de binnen zijn bemoeienis vallende studenten moet worden geacht, in het algemeen geen bevredigende resultaten oplevert en in sommige gevallen zelfs tot een volledige mislukking is geworden. Onvoldoende voorbereiding voor de gekozen studierichting en gemis aan goede leiding in Nederland zijn hiervan de voornaamste oorzaken.

Deze gang van zaken heeft ertoe geleid, dat thans in Nederland pogingen worden gedaan om hierin verbetering te brengen. Zoo wordt door de Studie-Commissie van de Vereeniging „Oost en West" een brochure samengesteld, waarin verschillende gegevens zullen worden opgenomen inzake de eischen van voorbereiding, noodig voor verschillende studierichtingen.

In dezelfde richting zal het Departement van Onderwijs en Eeredienst hier te lande werkzaam zijn door de stichting van een „Voorlichtingsbureau voor Studiedoeleinden", hetwelk tot taak zal hebben ouders en verzorgers en de leerlingen zelf van raad te dienen aangaande eventueele verdere studie, hetzij in Indië dan wel in Nederland.

Het Bureau zal voorlichting geven omtrent beroepskeuze, de eischen welke worden gesteld voor de studie aan inrichtingen van hooger-, middelbaar- en vakonderwijs h.t.l. en in Nederland, en het effect van de te behalen diploma's terwijl het tevens aangewezen is voor het inwinnen van inlichtingen omtrent aanleg, karakter en geaardheid der leerlingen.

Deze opzet maakt het noodzakelijk, dat de leider van het Bureau, naast de schriftelijke behandeling van zaken, zich zooveel mogelijk in persoonlijk contact moet stellen met ouders en verzorgers van leerlingen en met de leerlingen zelf, alsmede met den betrokken schooldirecteur en diens personeel, waartoe de verschillende scholen voor verdergaand onderwijs h.t.l. door hem zooveel mogelijk zullen worden bezocht.

Ter plaatse zal in overleg met de schooldirecteuren nader kunnen worden vastgesteld op welke wijze bedoeld contact zal kunnen worden verkregen. Het houden van spreekuren door den leider van het Bureau zal in ieder geval gewenscht zijn.

Tot leider van het Voorlichtingsbureau is aangewezen mr. dr. J. W. J. Kluiver, ambtenaar bij het Departement van Onderwijs en Eeredienst, met wien belanghebbenden — derhalve ook de leerlingen zelf — zich rechtstreeks in verbinding zullen kunnen stellen.

Kerk en Predikanten in Indië.

Ds. A. Hagedoorn, tevoren predikant te Fort de Kock, schrijft n.a.v. de polemiek tusschen de heeren Crayé en dr. v. Holk over de positie van de Protestantsche Kerk en haar predikanten in Ned.-Indië aan het Amst. *Handelsblad*.

Het oordeel van dr. v. Holk heeft ook mij als oud-predikant bij de Indische Kerk natuurlijk pijnlijk getroffen.

Er is hier een hoog belang in het spel. En ik werd gedrongen tot een kort protest door — laat mij de woorden van dr. v. H. gebruiken — „omdat ik de kerk liefheb en Indië mij na aan 't hart ligt".

De liefde van dr. v. H. begrijp ik echter niet goed. Hij is door de Ind. Kerk gastvrij ontvangen, en haar predikanten hebben niet gelet op het zgn. verschil in richting, doch maakten zelfs reclame voor zijn komst, m.i. wel wat overdreven.

Was dr. v. H. en om die liefde, en om de genoten gastvrijheid niet verplicht tot voorzichtigheid in zijn oordeel? Ontegenzeggelijk heeft hij door zijn uitspraak aan de zaak der Protest. Kerk in Indië schade gedaan. Welke baat voor die Kerk hij in zijn eigenaardige liefde van zijn oordeel verwacht, is althans mij onduidelijk.

Dit is des te meer te betreuren, omdat hetgeen door dr. v. H. gezegd en bevestigd is, onjuist is.

Ik zeg dit op grond van mijn meer dan twintigjarige ervaring in Indië.

Als predikant heb ik in die jaren bij voortduring de achting gemist, waarop ik meende aanspraak te mogen maken. Van mijn collega's hoorde ik niet anders. En in het publieke leven werd en wordt de predikant nimmer over het hoofd gezien. Hij is ambtenaar en als zoodanig reeds kan hij niet voorbij gegaan worden.

Doch ook om zijn positie als predikant wordt hij gewaardeerd. Deelneming aan het vereenigingsleven wordt hem geregeld aangeboden. Bij officieele gelegenheden, zelfs in den handel, kan hij op een uitnoodiging rekenen. En als een koninklijke belooning hem geschonken wordt, ontvangt hij niet het ridderschap doch het officierskruis; wat hier te lande, meen ik, slechts zelden het geval is.

De waardeering voor de Kerk laat zeker in Indië te wenschen over. Zou dit alleen in Indië het geval zijn? De Kerk mag daar zeker niet de schuld alleen dragen, noch het gebrek aan belangstelling bij hare leden eenzijdig als oorzaak aangewezen. Het groote bezwaar voor haar bloei is de voortdurende en snelle wisseling harer leden.

Vele plaatsen zien in een drietal jaren pl. m. 80 pct. van haar inwoners verwisselen. De meer of mindere welvaart van een kerkelijke afdeeling hangt daarom grootendeels af van de persoonlijkheid van den predikant.

Nu zijn er in de Indische maatschappij, vooral onder militairen en ambtenaren, die de onafhankelijke positie van den predikant benijden en hem daarom minder kunnen waardeeren. Persoonlijke ondervinding heeft mij daarvan overtuigd. Met zulke personen is dr. v. H. in Indië, volgens de door mij uit Indië ontvangen inlichtingen, nog al in aanraking gekomen, en naar de gegevens van dezen heeft hij vermoedelijk zijn oordeel gevormd.

Jammer, dat de liefde van dr. v. Holk voor de Ind. Protest. Kerk niet zoo groot blijkt te zijn, dat zij na zijn kort bezoek hem tot het besluit heeft gebracht om aan die kerk en aan het Indische protestantisme, in zijn oog zoo stiefmoederlijk bedeeld, zijn krachten te geven. Hij zou dan, evenals ik in vroeger tijden, tot een meer verblijdend oordeel gekomen zijn aangaande de plaats, die de Protest. Kerk in Indië bekleedt en aangaande den arbeid en de positie harer predikanten.

SPORT EN SPEL.

TENNIS.

Duitsche zege te Parijs.

PARIJS, 27 Jan. (*Aneta-Radio*). De Duitsche kampioene Frau von Reznizek heeft het kampioenschap damesenkelspel van de Paris Sporting Club gewonnen door mlle Bordes in de finale met 6—2, 6—2 te verslaan Mlle Bordes was houdster van den titel.

Dit is de eerste maal, dat een Duitsche speelster dit kampioenschap wint. De Duitsche gezant von Hoesch en andere autoriteiten wonden den wedstrijd bij.

De Dierentuin-wedstrijden.

Ondanks de regen heeft men gisteren toch een aanvang met de wedstrijden kunnen maken. De uitslagen zijn:

Damesenkelspel, 1e ronde: mevr. Hent sl. mevr. van Eendenburg 6—2, 6—2. Mej. van Vollenhoven sl. mevr. Wahr 6—1, 6—2. Mevr. De Bruyn Kops sl. mevr. Neumann 6—2, 6—2.

Heerenenkelspel, voorronde: Kho sl. Kandou 8—6, 8—6.

1e ronde: Bryan — Keyzer w.o. Nassroen sl. Van der Put 6—1, 6—1. Lansdorp sl. Anthonisz 6—0, 6—1. Dominicus sl. Daniëls 6—1 6—0. De Lamotte sl. De Witte 6—2, 6—8, 6—4. Van der Steur sl. Cramer 6—1, 6—3.

Borotra, de Pacifist.

Nog pas vonden wij in een biografie van Borotra, door een bekend Engelsch tennispublicist, zoo schrijft de *N. R. Crt.*, den levendigen Franschen speler gekarakteriseerd als een beminnelijk tennis-avonturier, die nooit met een bepaald speelplan op het veld komt, die zelfs in de rallies een in al onberekenbare grilligheid is een „va banque" speelt. De charmante Bask zal zich over deze ernstig bedoelde analyse van zijn spel en persoon ongetwijfeld even kostelijk geamuseerd hebben als over de tennisverslagen die dit jaar in de Engelsche pers verschenen na zijn meesterlijk gespeelde (in dubbelen zijn „gespeelde") partij tegen Austin. Het was een spel van kat en muis en toch won Austin de tweede set, scheen hij een kans te hebben in de derde, zoodat het publiek, ademloos van spanning, verrukt over de prestaties van zijn idool, Borotra reeds geslagen zag wanneer hij gepasseerd was, neen zich meesterlijk had laten passeeren en droefgeestig hoofdschuddend naar de baseline terugliep. Het was irriteerend uit speloogpunt voor wie het doorzag; en tog zien we de, ja minachtende afkeuring van Tilden, die het spel van de tribune af volgde. Maar het was grandioos van tennistooneelspeelkunst en van diplomatie. Men voelde het: er was een reden waarom Borotra Austin spaarde, al had men geen notie welke die reden was. Slechts de Engelsche verslaggevers zagen die niet, wilden die wellicht niet zien of aanvaarden.

Het is niet alleen die diplomatie welke Borotra in de tenniswereld kenmerkt als iets anders dan een beminnelijk avonturier, dan de d'Artagnan van de vier musketiers, dan een grillig romanticus die speculeert op het toeval. Het is ook niet de handelsdiplomatie welke hem zoo weloverlegd zijn zaken en tennisbelangen doet combineeren in de groote wereldreizen, zonder dat zijn amateurisme in het gedrang komt, noch gecamoufleerd wordt.

Borotra is ook op ander gebied diplomaat als bestuurslid, als leider van de „Club International de France".

Van de oprichting van deze club, in navolging van de Engelsche, die al eenige jaren bestaat, hebben wij destijds melding gemaakt. „Contact tusschen Fransche en buitenlandsche spelers van international peil, op en buiten het veld", dat is een der doeleinden. Borotra, Cochet, Lacoste en de Fransche nietspelende aanvoerder Gillou behooren tot de bestuursleden. Wat de verdere doeleinden van de club zijn heeft Borotra onlangs verklaard aan een banket in Dusseldorf na den wedstrijd Berlijn — Parijs — Dusseldorf door de Fransche ploeg gewonnen.

Het is wel de moeite waard om die doeleinden weer te geven. Er ligt iets heel sympathieks in en het ideëele element dat er in naar voren komt, is een welkom tegenwicht voor de vele belangen-elementen welke in het geleidelijk geïndustrialiseerde wedstrijdtennis zoozeer van beteekenis zijn. De weergave van de bedoelingen van zulk een „internationale club" heeft des te meer reden omdat het juist de bedoeling is van Borotra om ook in andere landen (ditmaal Duitschland) tot oprichting van zulk een club op te wekken — ziet hier zijn internationale tennisdiplomatie buiten het veld.

„Wij willen in Frankrijk de vriendschappelijke verhoudingen tusschen alle internationale spelers aanwakkeren, Niet alleen tusschen hen die nog in actieven tennisdienst zijn, doch ook tusschen deze en de oudere die zich reeds uit wedstrijdtennis terugtrokken.

Wij hopen deze geroutineerde veteranen op onze velden en onze clubs terug te brengen en de jongere spelers van die ervaringen te doen profiteeren. En daarmee hopen wij tevens te bereiken dat die veteranen nog twintig jaar langer jong blijven, omdat zij nu meer met de jeugd in aanraking komen en deze van dienst kunnen zijn.

Daarmee hopen wij tevens den Franschen Lawntennisbond behulpzaam te zijn, waar deze er naar streeft om zooveel mogelijk voorlichting aan jonge spelers te geven. Wij hopen zoo alle spelers die voor Frankrijk van beteekenis zijn in „een groote gelukkige familie" te vereenigen, waar allen zich thuis voelen.

Deze groote Fransche tennisfamilie hoopt ook van tijd tot tijd gelegenheid te hebben in aanraking te komen met andere leden der groote internationale tennisfamilie, welke leden ook de er gehad hebben hun land in wedstrijden te vertegenwoordigen. Om dit te bereiken zullen wij nu en dan vriendschappelijke wedstrijden spelen, in en buiten Frankrijk. Deze wedstrijden hebben niet alleen ten doel internationale spelers uit verschillende generaties tegenover elkaar te stellen op de baan, doch ook om na afloop met elkaar en met jonge spelers in contact te komen."

Die rede werd gevolgd door een sympathieke, diplomatieke daad: de vier Duitsche spelers die voor den oorlog (en ook nog daarna) zoo veel hebben bijgedragen tot den goeden Duitschen tennisnaam — en die nu nog geregeld spelen, nl. Froitzheim, Kreuzer, Kleinschroth en Rahe, vernamen hun benoeming tot eereleden van de Fransche internationale club!

Een daad die de uitsluiting van de Duitschers tot 1926 toe, eenigszins nivelleert.

Borotra is verder gegaan met zijn belangstelling voor de veteranen van de internationale klasse. Hij heeft bij den Franschen bond een voorstel ingediend om gelijk met de internationale kampioenschappen van Frankrijk te Parijs ook een internationaal kampioenschap voor seniores oftewel veteranen in te stellen. De leeftijdsgrens daarvoor is 45 jaar.

In ons land zijn wedstrijden voor veteranen (en hier is de grens 40 jaar) geregeld georiënteerd naar het Amusement. Op hoog peil zou alleen een Van Lennep staan, indien hij geregeld was blijven spelen. In dat internationale kampioenschap zouden nog verscheiden spelers kunnen spelen die een plaats in menige Davis-beker-ploeg waard zouden zijn. Denken we aan Froitzheim, aan Brookes, aan Lowe. Engeland heeft voorts Ritchie, Mavrogordato, Roper Barrett, Kingscote.

Een avontuurlijk voorstel van Borotra? Het is even weloverlegd als het plan de campagne waarmee hij in het veld komt tegen een speler, tegen wien hij met listige afwisseling zijn vaste balansenspel en zijn geweldige volleen ontplooit. Van zulk een weloverlegd strategisch plan kan Lacoste meepraten! En de diplomaat Borotra, die meer is dan een acteur, weet die diplomatie nog te verbergen ook door tegengestelde expressiviteit.

VOETBAL.

Garoet — Bandoeng 0 — 5.

Zondagmiddag heeft te Garoet de returnmatch plaats gehad tusschen de vertegenwoordigende elftallen van Bandoeng en Garoet, welke door de Bandoengers welverdiend met 5—0 werd gewonnen, meldt het *A.I.D.*

Onder leiding van scheidsrechter de Wilde stellen de elftallen zich dan als volgt op:

Bandoeng: Wolf.
Zuiderhof, Soekiman.
Bauwens, N.N., Koedirman.
Lakturu, Giesel, Welfers, Darma, Vogler.

●

Kosasih, Abd. Saleh, Ombi, van Run.
Oetjin, Blokhuis, Ijan.
Ganda, Masri.
Garoet: Aarts.

Het begin is voor Garoet; verder dan de backlinie weet zij echter niet te komen. Bandoeng komt dan aan het woord en blijft bijna gedurende de geheele eerste helft domineeren.

Even buiten het penalty-gebied neemt Koedirman een vrije schop; hij plaatst hoog voor doel, waar Giesel den bal ineens buiten het bereik van den keeper in de touwen jaagt (1 — 0). De Garoetachterhoede heeft alle moeite om de Bandoeng-aanvallen te stuiten; Aarts krijgt enkele zeer lastige schoten te verwerken, hetgeen hij behoorlijk verricht. Bij een Bandoeng-aanval schiet Lakturu op doel; Aarts kan het leder door de gladheid niet behoorlijk wegwerken; Darma loopt toe en schiet den bal uit de handen van de keeper in het doel (2 — 0). Met dezen stand wordt van doel gewisseld.

Direct na de hervatting dringt Koedirman naar voren; hij geeft den bal door aan den vrijstaanden Giesel, die dan den voorsprong weet te vergrooten (3 — 0). Garoet heeft haar opstelling gewijzigd; Van Run en Ombi hebben van plaats verwisseld, hetgeen een verbetering blijkt te zijn. Garoet komt nu enkele malen goed opzetten en Wolf krijgt ook wat te doen. Welfers heeft succes; een kanjer van een schot blijkt den keeper te machtig (4—0). Jammer, dat daarna het spel wat forsch en vaak ruw werd, waarvoor de scheidsrechter tevens moest fluiten. Hoofdzakelijk was het Inlandsche publiek hiervan de schuld, dat de spelers herhaaldelijk ophitste, Masri en Welfers krijgen een waarschuwing. Nog even voor het einde zorgt Giesel voor het laatste doelpunt (5 — 0).

ZEILEN.

Ruzie.

Een lid van de K.B.J.C., de heer J.G. de Bie, heeft indertijd aanmerkingen gemaakt op de wedstrijdorganisatie van deze club, welke hij onvoldoende heeft genoemd. Door voorbeelden heeft hij zijn bewering pogen te staven.

De heer De Bie is daarop aangevallen in een der geïllustreerde bladen en ook in de *Scheepsroeper*, het orgaan van de K.B.J.C. Thans komt de heer De Bie bij ons met een ingezonden stuk, waarin hij zich tegen deze aanvallen verweert. Wij staan buiten dit geharrewar en bovendien is de zaak niet actueel meer. Daarbij komt, dat het ingezonden zeer lang is, doch moeilijk bekort kan worden, omdat het dan aan duidelijkheid zou verliezen.

Dat wij toch enkele regelen aan het geval van den heer De Bie wijden vindt hierin zijn grond, dat wij sterk den indruk hebben gekregen, dat men zich zoowel in de redacties van het geïllustreerde blad en de *Scheepsroeper* tegen den heer De Bie niet sportief heeft behandeld. Iets waarover wij ons zeer verwonderen, waar deze beide bladen zich op het terrein der sport plegen te bewegen.

Hoe de Union Jack uit Wiesbaden gedragen werd bij de ontruiming van het Rijnland door de Engelsche troepen.

VAN ALLE ZIJDEN.

De gemaskerde Dichteres.

De redactie van *Den Gulden Winckel* publiceert in haar December-aflevering het volgende:

„De gedichtjes van Mien Proost, hoe weinig belangwekkend dan ook als poëtisch verschijnsel hebben in onderwijskringen een zeker opzien gebaard. Wij hebben gemeend onze lezers, die wellicht belangstelling mochten koesteren voor pubertetsverschijnselen als deze, te moeten inlichten — voor zoover binnen ons vermogen ligt — omtrent een auteur, die volgens velen een onze jongd typeerend geluid deed hooren.

Meenend, dat het geheel in de lijn van ons tijdschrift ligt, door middel van persoonlijke kennismaking met schrijvers hun werk nader te brengen tot het publiek, hebben wij ons in verbinding gesteld met mej. Proost's uitgever, den heer Kuyle van „De Gemeenschap", hem verzoekend ons in de gelegenheid te willen stellen voor een

Wij ontvingen ten antwoord, dat de heer Kuyle niet dan na veel moeite er in geslaagd was mej. Proost tot dit onderhoud te bewegen en dat zij daartoe alleen zou overgaan, indien zij gemaskerd onzen vertegenwoordiger zou mogen ontmoeten. Het heette dat „het haar in ieder geval onmogelijk zou zijn haar identiteit prijs te geven, om redenen, die u zich gemakkelijk kunt voorstellen".

Bekoord door het paradoxale van een onbekende die zich maskert (men denke zich even in: een van Deyssel met een masker voor om niet Alberdingk Thijm te zijn!) of wellicht door de romantiek van een dergelijk incognito in het nuchtere Utrecht, hebben wij een onzer medewerkers uitgezonden om zich van deze avontuurlijke taak te kwijten.

Om in de sfeer te blijven was onze medewerker heel iemand anders dan hij is, zij het ook dat hij zich ongemaskerd vertoonde. Hij vond echter in de ontmoeting geen aanleiding tot het schrijven van een uitvoerig relaas, doch machtigde ons het volgende te publiceeren:

„Mijn slotindruk, na al den onzin van dezen avond is, dat ik te doen heb gehad met een misschien niet ongeslaagde studentengrap. Zoo ooit een sphinx géén geheim bezat, dan was het wel deze. Wat de inderdaad gemaskerde persoon, die men mij onder den naam Proost voorvoerde, wist mede te deelen, is, dunkt mij, de vermelding in uw kolommen niet waard. Waartoe stil te staan bij de bekentenis, dat „Mien Proost" een schuilnaam is, dat deze auteur ouder is dan zeventien jaar? Ik heb de overtuiging, dat Mien Proost niet alleen geen schoolmeisje is, maar zelfs geen vrouw — de indruk, dien ik reeds bij lezing der gedichten kreeg, werd in mij versterkt:

„Mien Proost is een man".

Moest ik voor onze lezers niettemin een karakteristiek van dezen heer formuleeren, dan beproefde ik het als volgt:

Ongeveer dertig jaar. Mislukt kunstenaar. Leeraar, of leeraar geweest (wellicht ook als zoodanig decepties). Katholiek. Afgewezen minnaar. Zwak gestel. Tobber; wraakzuchtig. Reminiscenties aan pubertetsgevoelens. Schaamt zich hierover maar zoekt langs omwegen genoegdoening. Talent: vaag-streven, maar het Licht. Verkapte ambities. Oprechte melancholie".

Aldus onze medewerker, die in navolging der mystificatie eveneens een andere gedaante heeft aangenomen. Wij maken paedagogen en andere belangstellenden gaarne met zijn telerurstellende hypothese bekend. Voor ons althans bevat dit voldoende grond om niet langer te snakken naar het demasqué".

Aldus de redactie van *Den Gulden Winckel*.

Hij was enkel maar een Misdadiger.

De schrijfster van tijdschriftverhaaltjes, Winifred Stoner, heeft het Opperste Gerechtshof te New-York verzocht haar huwelijk met haar eersten man, bekend als comte Philippe Clinton de Buche uit Parijs te ontbinden, met wien ze 7 Juli 1921 te Greenwich (Conn) was getrouwd toen ze zestien was.

In haar verzoekschrift zegt ze, dat zijn bewering dat hij een componist van naam en dichter was en afstammeling van een der nobelste Fransche families, bedrog is. En dat ze een jaar na haar huwelijk ontdekte, dat hij „enkel maar een misdadiger was".

Zeven jaar geleden vernam ze dat hij in een auto-ongeluk in Mexico gedood was. In 1925 huwde ze toen weer om in 1927 te scheiden.

Nu is „graaf Philippe" ineens weer opgedoken en nu wil ze hem definitief kwijt.

OFF. BERICHTEN.

CIVIEL DEPARTEMENT.

Gesteld: met ingang van 1 Febr. '30 ter beschikking van de provincie Midden-Java, F. J. Paulus, hoofdcommies bij den algemeenen kantoordienst van het B.B. in de provincie West-Java,

Tijd. belast: met de waarneming der betrekking van adjunct-inspecteur van het voortgezet en uitgebreid lager onderwijs, met standplaats Batavia, F. Buis, thans ter beschikking gesteld van den wd. dir. van onderwijs en eeredienst, ten einde te worden belast met werkzaamheden in het belang van de inspectie van het Westersch lager onderwijs in algemeenen dienst en van de Mulo-inspectie.

Tijd. gesteld: ter beschikking van den wd. directeur van onderwijs en eeredienst, ten einde te worden belast met werkzaamheden in het belang van de inspectie van het Westersch lager onderwijs in algemeenen dienst en van de Mulo-insp., Ch. F. W. Slijper, thans directeur van de openb. Holl. Inl. kweekschool voor onderw. te Bandoeng;

met rang en titel van ass. rest. op Java en Madoera, ter beschikking van den gouv. van West-Java, ten einde te worden belast met werkzaamheden als noodig zullen worden geacht hem op te dragen, N. Beets, ambtenaar teruggekeerd van buitenlandsch verlof, laatstelijk ass. rest. bij den algemeenen bestuursdienst in de provincie West-Java voor werkzaamheden ten behoeve van de particuliere landerijen bewesten de Tjimanoek.

Ontslagen: wegens ongeschiktheid, eervol uit 's Lands dienst, de stationscom. IIde klasse bij de Staatsspoor en tramwegen, F. van Raalten;

uit den dienst der I. U. en Acc. uit 's Lands dienst, de gew. oppassers 1ste klasse, Loetan bin Mohamad (ingeg. op 5 Nov. '29), Abdul Kadir bin Hadji Idris (ingeg. op 4 Nov. '29), Madjahit gelar Marah Soetan (ingeg. op 3 Oct. '29), en Soemiad bin Paksoemiad (ingeg. op 7 Dec. '29) en de gew. mantri 3de klasse, J.K. Padang (ingeg. op 4 Jan. '29).

Ontheven: met ingang van een door den directeur van onderwijs en E. te bepalen dag in de maand Jan. '30 eervol van de terbeschikkingstelling van het Indisch comité voor wetenschappelijke onderzoekingen, in het belang van een onderzoek naar de anthropologische samenstelling van de bevolking van Java, dr. D. J. H. Nijëssen, laatstelijk leeraar bij de P.H.S. te Batavia.

Binnenlandsch Bestuur.

Geplaatst: in de provincie Oost-Java, de assistent-resident bij den algemeenen bestuursdienst van Java en Madoera, C. von Dewall, thans geplaatst in de provincie West-Java.

in de provincie West-Java, de assistent-resident bij den algemeenen bestuursdienst van het Binnenlandsch Bestuur op Java en Madoera, mr. J. A. Ruys, thans geplaatst in de provincie Oost-Java.

Benoemd: bij de algemeene politie tot hoofdagent (hoofdrechercheur) 1e kl. H. J. Smit, thans belast met de waarn. dier betrekking; met bepaling, dat hij geplaatst blijft in de residentie te Pasoeroean (provincie Oost-Java).

Verleend: wegens langdurigen dienst een jaar verlof naar Europa aan den hoofdagent 1e klasse bij de algemeene politie in de residentie Pasoeroean (provincie Oost-Java), H. J. Smit, met bepaling, dat hij zijn betrekking zal nederleggen op een door den resident van Pasoeroean te bepalen datum in de maand Juli;

wegens langdurigen dienst een jaar verlof naar Europa a/d hoofdpolitieopziener in de residentie Batavia, provincie West-Java, O. M. Hasenbein, met bepaling, dat hij zijn betrekking zal nederleggen op den 23 Juli '30.

wegens zesjarigen dienst acht maanden verlof naar Europa aan den politieopziener in de residentie Pasoeroean, provincie Oost-Java, M.P. van Swol, met bepaling, dat hij zijn betrekking zal nederleggen op een door den resident van Pasoeroean te bepalen zoodanig tijdstip, dat hij zich ten laatste den 9en September naar Europa kan inschepen.

Ontheven: wegens ontvangen in particulieren dienst, gerekend van 31 December '29 op verzoek eervol van den hoofdbeheerder van Tandjong-Priok 1e klasse, J. Philipse.

Pandhuisdienst.

1. J. G. B. Stoerhaan, 2. C. H. A. Agerbeek, 3. L.H.H. Stau, 4. C. Th. Bos, 4. C. Meijer, 5. I.H.H. Siau, 6. P. Winzen, 7. E. Moulenhoff, 1. waarnemend hoofdbeheerder 2 en 5 beheerder 1e kl. 3 en 4 waarnemend beheerder 1e klasse 6 en 7 beheerder IIe klasse.

1 t/m 5 bij de Landpandhuizen.

1 t/m 4. benoemd tot:

1 t/m 7 belast met de waarneming der betrekking van:

1 en 2, hoofdbeheerder, 3 en 4 beheerder 1e klasse 5. 1e beheerder 6 en 7 beheerder 1e klasse 1 t/m 7 bij de Landspandhuizen.

Overteplaatsen: van het Landspandhuis te Medan naar dat te Djember

de beheerder 1e kl. M. P. A. de Wilde de Lignij;

van Djember naar dat te Medan de beheerder 1e klasse P. J. Parijs.

Tijdelijk te belasten: in afwachting van de komst van den nieuwen beheerder met de waarneming van het beheer van het Landspandhuis te Djember, de onderbeheerder 1te klasse bij gemeld pandhuis Ronodimedjo alias Kartoadimedjo.

MARINE DEPARTEMENT.

Ontslagen: uit 's Lands dienst, de gew. matroos van het te Nanga Pinoh (Westerafd. van Borneo) gestationeerd gewestelijk vaartuig „motorboot No. 133," Ekraam, met bepaling, dat dit ontslag wordt geacht te zijn ingeg. op 12 Oct. '29.

BEVOLKING VAN BATAVIA.

Gevestigd:

A. den Breems, Molenvliet W. 4/6, van Singapore.
A.R.E. van den Brink, Waterlooplein O. binnen 8, Soekaboemi.
P.A. Eickenboom, Hospitaalweg 3, van Tjimahi.
M. van Elk, Djagamonjet 2, van Europa.
A. K. Forsyth, Rijswijk 14, v. Engeland.
F.V. Halkema, Goenoengsahari 60, van Bandoeng.
Mevr. M. S. F. Heintjes, Doorgangshuis „Grogol" van Sabang.
W. van Iterson, Kramat 19, v. Soerabaja.
J. Patenburg, Rijswijkstraat 27, van Duitschland.
J. Rijnhart, Sawahbesar 99, van S.O. Sragi (Pekalongan).
W. C. Scheer, Molenvliet O. 5, v. Bandoeng.
P. Stegeman, Molenv O. 35, v. Bandoeng.
H. Verwoert, Gg. Mandor 18, v. Tjimahi.
P. F. Sevenich, Hospitaalweg 3, v. „
P. Bakker, Petodjo Sabangan Gg. III 63, van Europa.
A. E. van Berkum, Goenoengsahari 60, van Nederland.
E. A. Brak geb. Malaihollo, Gg. Tengah Noordwijk 14, van Ambon.
H. P. Dengah, Kramat 162, v. Semarang.
Mej. W. Eijsbach, Elisabethpark 7, van Cheribon.
J.G.L. Heijnnemann, Viosplein N. 6a van Bandoeng.
F. I. van der Hoeff, Hospitaalweg 3, van Tjimahi.
T. H. T. M. Lommen, Tanahabang W 66, van Shanghai.
D. Meurs, Hospitaalweg 5, van Malang.
A. H. Nieuwkerk geb. de Does, Bandoengweg 8a, van Europa.
F. R. K. Teunissen, Goentoerweg 1, van Europa.
J. D. H. Vane, Marinelaan 1, v. Nederland.
J. H. Vrijens, Hospitaalweg 3, van Tjimahi.
W. Wolsleger, Gang Tanahnjonja 8, van Semarang.
J. F. Zich, Koningsplein O. 1, van Buitenzorg.
P. M. Buskens, Goenoengsahari 60, van Bandoeng.
H. E. C. Dolman, Gg. Kwini 5 pav. Nederland.
J. N. Dolman, Gg. Kwini 5 pav., van Nederland.
H. Kemp, geb. van Dorp, Koningsplein O. 16, van Soerakarta.
K. V. Kirakosian, Gg. Scott 1, Perzië.
Mej. A. L. Lefrandt, Struiswijkstraat 27, van Buitenzorg.
H. A. C. Rink, Gg. Scott 10, v. Semarang.
J.H. Rosdorff, Kramat 19, van Nederland.
W.J. Soumokil, Goenoengsahari 51, van Tegal.
J.A. Toorop, Molenvliet O. 7, van Bandoeng.
G.M. Velleman geb. Lancée, Gg. Chaulan 54 pav., van Europa.
B.Ch. Butler, Djokjaweg 65, van Canada.
C. Croes, Tanahabang W. 40, van Cheribon.
Mej. M.S. Hoek, Wilhelminalaan 32, van Schiedam.
H.P. Karsseboom, Pintoebesi 23, van Pekalongan.
L.Th. Marcar, Menteng 37, van Nederland.
J.F.P. Massy, Hospitaalweg 3, van Malang.
Mej. M.H.S. Nagelkerke, Wilhelminalaan 32, van 's-Gravenhage.
E.A. Paulusz, Gg. Adjudant 32a, van Tandjoengkarang.
A. Amans, Molenvliet O. 5, van Pagaralam.
F.W.C. Aschmoneit, Krekot 18, van Soerabaja.
J. van den Berg, Krekot 25/27, van Kosambi.
J.F. van Hoytema, Kramatlaan 24, van Hilversum.
J. Keijzer geb. van der Put, Gg. Kadji 51, van Malang.
A. Licour, Molenvliet O. 5, van Soerakarta.
P.H. Olivier, Oud-Gondangdia 4, van 's-Gravenhage.
R.Chr. van de Pol, Oud-Gondangdia 6 pav., van 's-Gravenhage.
F.G. Simovies, Berendrechtslaan 11, van Soerabaja.

FAMILIE BERICHTEN

Uit Nederlandsche Bladen.

Geboren:

21 Dec. K. v. Es-Droppert (d), Rotterdam.
24 „ E. v. Muyen-Wolff (d), Den Haag.
P. J. Brussaard-Lindenburg (z), Den Haag.

Verloofd:

22 Dec. M.E. Pistoor en B.J. de Vos, Den Haag.
25 „ A. Krullaars en H. Elemans, Rijswijk (Z.H.)
A.C.J.M. Sweeris en D.D. Zuidhof, Den Haag.
27 „ A. Vermaal en J. Lantz, Den Haag/Parijs.
29 „ M. Benschop en R. Sonneveld, Den Haag/Rijswijk.
28 „ N. ter Lüün en C. Bekkers, Den Haag.
25 „ N H. Zimmerman en Chr. W. M. Grootenhuis, Rijswijk.
28 „ F J. v. Kuyk en A. v. Oorde, Den Haag.

Getrouwd:

27 Dec. H. Cohn en H. Kerk, Den Haag.

Overleden:

21 Dec. H.J. Schouten (m) 74 j., 's-Gravenhage.
A.F. Siebrecht (m) 36 j., Den Haag.
22 „ J.G. Neumann (m) 78 j., id.
23 „ J.M.G. v/d Mijl-Gimberg (v) 49 j, Den Haag.
W.C. v. Essen (v) 58 j., Den Haag.
S. Joëls Levy (v) 79 jaar, id.
27 „ M. C. Groenewegen-v/d Splinter (v) 77 jaar, Den Haag.
26 „ Th. T. de Waal (m) 62 jaar, Den Haag.
Th. Strik (m) 16 jaar, Den Haag.
25 „ E. A. Nieuwenhuyzen-Boesenach (v) 74 jaar, Den Haag.
27 „ A.G. v/d Steen (m), Den Haag.
25 „ Ch. J. Mesker-Hoogwater (v) 66 jaar, Den Haag.
27 „ J. v. Oudenaarde (m) 6? jaar, Scheveningen.
24 „ A.J. v. Graafeiland-As (v) 37 jaar, Den Haag.
27 „ F.H. Balkenende (m) 47 jaar, Den Haag.
A.D. v/d Moer (m) 68 j., Den Haag.

ADVERTENTIEN.